

ЗВІТ

**щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання
за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів,
які існували на день набрання чинності Законом України
«Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (оновлений)**

Зміст

<u>Список скорочень та абревіатур</u>	2
<u>Вступ</u>	4
<u>Розділ 1. Правове регулювання у сфері державної допомоги</u>	6
<u>1.1. Програма державної допомоги</u>	6
<u>1.2. Допустимість державної допомоги</u>	7
<u>1.3. Чинна державна допомога</u>	9
<u>Розділ 2. Заходи підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги (за економічними сферами)</u>	10
<u>2.1. Сфера енергетики</u>	10
<u>2.2. Сфера енергетичної ефективності</u>	16
<u>2.3. Сфера навколишнього природного середовища</u>	25
<u>2.4. Сфера стратегічних галузей промисловості</u>	34
<u>2.5. Сфера транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства</u>	37
<u>2.6. Сфера освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій</u>	43
<u>2.7. Сфера інвестиційної політики та розвитку підприємництва</u>	51
<u>2.8. Сфера інноваційної діяльності</u>	56
<u>2.9. Сфера міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів</u>	61
<u>2.10. Сфера державної регіональної політики</u>	62
<u>2.11. Сфера охорони здоров'я</u>	66
<u>2.12. Сфера харчової промисловості</u>	68
<u>2.13. Сфера соціальної політики</u>	69
<u>2.14. Сфера фізичної культури і спорту</u>	73
<u>2.15. Сфера культури та охорони культурної спадщини</u>	75
<u>2.16. Сфера медіа</u>	86
<u>2.17. Сфера туризму</u>	89
<u>2.18. Сфера державно-приватного партнерства</u>	90
<u>2.19. Сфери будівництва та управління об'єктами державної власності</u>	91
<u>2.20. Сфера експортно-імпоротної діяльності</u>	92
<u>2.21. Інші крос-секторальні заходи підтримки</u>	93
<u>2.22. Заходи підтримки місцевих органів влади</u>	96
<u>Розділ 3. Програми чинної державної допомоги, що існували до 02.08.2017 (за економічними сферами)</u>	100
<u>3.1. Сфера вугільної промисловості</u>	100
<u>3.2. Сфера стратегічних галузей промисловості</u>	104
<u>3.3. Сфера зайнятості населення</u>	106
<u>3.4. Сфера захисту прав осіб з інвалідністю</u>	111
<u>3.5. Сфера фізичної культури і спорту</u>	114
<u>Розділ 4. Висновки</u>	118
Додаток	

Список скорочень та абрєвіатур

БКУ	Бюджетний кодекс України
ДАРТ	Державне агентство розвитку туризму України
Держенергоефективності	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
Держкіно	Державне агентство України з питань кіно
Держкомтелерадіо	Державний комітет телебачення і радіомовлення України
Держмитслужба	Державна митна служба України
ДКА	Державне космічне агентство України
ДПС	Державна податкова служба України
ЄС	Європейський Союз
Закон	Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»
Звіт щодо інвентаризації 2024	Звіт щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», затверджений розпорядженням Антимонопольного комітету України від 22.11.2024 № 22-рп
Звіт	Звіт щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (оновлений)
КМУ, Уряд	Кабінет Міністрів України
Комітет	Антимонопольний комітет України
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Мінекономіки	Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України
Міненерго	Міністерство енергетики України
Мінкульт	Міністерство культури України
Мінмолодьспорт	Міністерство молоді та спорту України
Міноборони	Міністерство оборони України
Мінрозвитку, Мінінфраструктури	Міністерство розвитку громад та територій України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мінстратегпром	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
МКІП	Міністерство культури та інформаційної політики України
МКСК	Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
МКТУ	Міністерство культури і туризму України
МКУ	Митний кодекс України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МОН	Міністерство освіти і науки України
Національна програма адаптації acquis ЄС	Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 № 438

НКРЕКП	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
НКЦПФР	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
ОСП	Оператор систем передачі
ПЗЕІ	Послуги, що становлять загальний економічний інтерес
ПКУ	Податковий кодекс України
План заходів з виконання рекомендацій ЄК	План заходів з виконання рекомендації Європейської комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 300-р
Проект ЄС «COMPASA»	Проект Європейського Союзу «Узгодження правил і практик конкуренції та державної допомоги із законодавством ЄС»
Регламент № 651/2014	Регламент Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 р. щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору
Угода про асоціацію	Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони
Уповноважений орган	Уповноважений орган з питань державної допомоги
ЦОВВ	Центральний орган виконавчої влади

Вступ

У 2024 році Комітет підготував та затвердив Звіт щодо інвентаризації 2024. Інвентаризація програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом, проводилася з метою виявлення програм, які можуть містити ознаки чинної державної допомоги, а також органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію цих програм.

В результаті інвентаризації виявлено 56 програм, які містять ознаки чинної державної допомоги, та повідомлення про які після відновлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу повинні були бути подані до Комітету у порядку, встановленому Законом, на виконання пункту 66 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, затвердженого розпорядженням КМУ від 09.02.2024 № 133-р.

Водночас протягом 2024–2025 років відновлення дії Закону не відбулося. Крім цього, відбулися зміни у національному законодавстві, зокрема окремі нормативно-правові акти та їх положення, зазначені у Звіті щодо інвентаризації 2024, зазнали змін або втратили чинність.

Наразі завершення інвентаризації програм чинної державної допомоги та приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу є предметом переговорного процесу щодо вступу України до ЄС та одним з елементів виконання ключового показника (closing benchmark) за переговорним розділом 8 «Конкурентна політика». Крім цього, пунктом 10 Плану заходів щодо виконання домовленостей, досягнутих у ході 10-го засідання Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі, передбачено надання стороні ЄС оновленої проміжної версії інвентаризації чинної державної допомоги у II кварталі 2026 року.

Враховуючи викладене, Комітет підготував цей Звіт з метою актуалізації інформації, що була наведена в Звіті щодо інвентаризації 2024, та надання практичних рекомендацій надавачам державної допомоги щодо приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу потенційних програм чинної державної допомоги.

У розділі 1 Звіту викладено правові засади регулювання у сфері державної допомоги, розкрито зміст і сутність програми державної допомоги, допустимості державної допомоги, чинної державної допомоги.

Розділ 2 Звіту висвітлює заходи підтримки суб'єктів господарювання, які можуть містити ознаки чинної державної допомоги, згруповані залежно від економічної сфери. У ньому наведена інформація щодо шляхів їх приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу.

Розділ 3 Звіту містить інформацію щодо програм, які включені до реєстру державної допомоги та які існували до 02.08.2017.

У додатку до Звіту наведено перелік потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом. Інформація наведена на основі отриманої Комітетом інформації від відповідальних за реалізацію відповідних заходів ЦОВВ, а також інших державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб.

Інформація, викладена у цьому Звіті та додатку до нього, може бути використана надавачами державної допомоги під час розроблення змін до нормативно-правових та/або розпорядчих актів з метою приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу та з метою виконання підпункту 1 пункту 97 Плану заходів з виконання рекомендацій ЄК, згідно з яким завершення інвентаризації чинних програм державної допомоги передбачено у 2 етапи:

1) подання надавачами державної допомоги інформації про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом – протягом двох місяців після встановлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про державну допомогу;

2) створення реєстру схем державної допомоги суб'єктам господарювання на основі інформації, поданої надавачами державної допомоги, про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом – протягом шести місяців після подання надавачами державної допомоги інформації про державну допомогу.

Інформація в цьому Звіті наведена станом на 15.05.2026 та враховує зміни у структурі Уряду у зв'язку з відставкою Прем'єр-міністра України 16.07.2025, формуванням нового складу Уряду та змінами назв міністерств, зокрема:

- Міністерство економіки України перейменовано на Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, до якого перейшли повноваження ліквідованих Міністерства аграрної політики та продовольства і Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів (постанова КМУ від 21.07.2025 № 903);

- Міністерство соціальної політики України перейменовано на Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України (постанова КМУ від 21.07.2025 № 904);

- Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості ліквідовано, його функції покладено на Міністерство оборони (постанова КМУ від 21.07.2025 № 905);

- Міністерство культури та стратегічних комунікацій України перейменовано на Міністерство культури України (постанова КМУ від 29.10.2025 № 1396);

- Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України перейменовано на Міністерство розвитку громад та територій України (постанова КМУ від 06.09.2024 № 1028).

Розділ 1. Правове регулювання у сфері державної допомоги

1.1. Програма державної допомоги

Закон визначає програму державної допомоги як нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі (частина перша статті 1).

Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування ЄС, зокрема відповідну судову практику Суду ЄС, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти ЄС.

Згідно з пунктом «d» статті 1 Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 від 13 липня 2015 року про встановлення детальних правил застосування статті 108 Договору про функціонування ЄС «схема допомоги» означає будь-який акт, на основі якого суб'єктам господарювання, визначеним у такому акті загальним та абстрактним чином, може бути надано індивідуальну допомогу без потреби в додаткових імплементаційних заходах, та будь-який акт, на основі якого одному чи декільком суб'єктам господарювання може бути надано допомогу, не пов'язану з конкретним проектом, на невизначений строк та/або в невизначеному розмірі.

В експертному висновку Проекту ЄС «COMPASA» від 05.04.2024 COMPASA2024/04-04 (далі – Висновок COMPASA) стосовно змісту поняття програми державної допомоги в законодавстві ЄС та практиці Європейської комісії зазначено, що програма державної допомоги – це нормативно-правовий акт (або набір нормативно-правових актів), який містить принципи, на основі яких може надаватися державна допомога. Ці принципи стосуються загальних та процедурних аспектів надання державної допомоги. Вони залежать від мети політики відповідних органів влади, які повинні переконатися, що надана за програмою державна допомога сумісна з відповідними правилами державної допомоги. Такі принципи можуть бути визначені в одному нормативно-правовому акті (наприклад, в законі чи акті Уряду) або в кількох нормативно-правових актах, які разом утворюють програму (закон та акт Уряду). В останньому випадку закон може надавати загальні повноваження щодо надання державної допомоги, тоді як урядовий акт може передбачати детальні принципи надання державної допомоги (загальні та процедурні норми). Такий підхід, який використовується в деяких державах-членах, дозволяє за потреби легше змінити детальні принципи без необхідності внесення змін до закону через парламентську процедуру, яка зазвичай є складнішою, ніж процедура зміни підзаконного акта.

Висновок COMPASA містить перелік основних елементів програми державної допомоги:

- 1) загальні принципи надання державної допомоги:
 - ціль державної допомоги (наприклад, інвестиції в спортивну інфраструктуру);
 - отримувачі державної допомоги (наприклад, малі та середні підприємства);
 - допустима діяльність;
 - форма державної допомоги (наприклад, грант, податкова пільга);
 - допустимі витрати, які можуть покриватися державною допомогою;
 - максимальна сума допомоги на проєкт / отримувача (у відповідних випадках);
 - застосовна інтенсивність державної допомоги;
 - виключені сектори або компанії;
 - стимулюючий ефект;
 - дата надання допомоги;

- бюджет програми державної допомоги;
 - тривалість програми державної допомоги;
 - інші відповідні умови;
- 2) процедури надання державної допомоги:
- інформація про надавача державної допомоги;
 - порядок подання заяв для отримання державної допомоги;
 - необхідна документація до заявки;
 - критерії оцінки для схвалення заявки;
 - підстава для надання допомоги (адміністративне рішення / угода);
- 3) правила ex-post контролю, вимоги до звітності:
- повноваження відповідного органу щодо контролю за належним впровадженням та використанням державної допомоги;
 - вимоги до звітності для отримувачів.

У Висновку COMPASA зазначено також про те, що наведений перелік основних елементів програми державної допомоги є загальним і може не відображати всіх характеристик програм держав-членів ЄС. Цей перелік демонструє базову концепцію. Якщо програма не включає всі згадані елементи, вона не є вичерпною і повинна бути доповнена. Під час процедури повідомлення Європейська комісія перевіряє принципи, включені до певної програми, і їх відповідність правилам допустимості державної допомоги ЄС.

Щодо законодавства України Проєкт ЄС «COMPASA» рекомендував розглядати нормативно-правові акти, що містять лише загальні норми щодо надання державної допомоги, як програми державної допомоги, які потребують внесення змін з метою забезпечення включення вищенаведених принципів надання допомоги для всіх окремих випадків незалежно від повноважень надавачів з надання такої допомоги.

1.2. Допустимість державної допомоги

Пунктом 1 статті 262 Угоди про асоціацію передбачено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами ЄС з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Проте згідно з пунктом 2 статті 262 Угоди про асоціацію вважатиметься сумісним з належним функціонуванням Угоди:

- а) допомога соціального характеру, що надається індивідуальним споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідних товарів;
- б) допомога на відшкодування збитків, спричинених природними катастрофами або надзвичайними ситуаціями.

Крім того, відповідно до пункту 3 статті 262 Угоди про асоціацію може вважатися сумісним із належним виконанням цієї Угоди таке:

- а) допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття;
- б) допомога для сприяння виконанню важливого проєкту для спільного європейського інтересу або для виправлення значних порушень нормальної роботи в економіці України чи однієї з держав-членів ЄС;
- с) допомога для сприяння розвитку певної економічної діяльності або певних економічних сфер, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін;
- д) допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін;

е) допомога для досягнення цілей, дозволених відповідно до правил ЄС щодо горизонтальних блоків виключень та правил щодо горизонтальної і галузевої державної допомоги, яка надається відповідно до викладених у них умов;

ф) допомога для інвестицій з метою забезпечення відповідності обов'язковим стандартам, визначеним директивами ЄС, зазначеними в додатку ХХХ до глави 6 («Навколишнє середовище») розділу V цієї Угоди, протягом зазначеного в ньому періоду імплементації, зокрема адаптації підприємств та обладнання до нових вимог, може бути дозволена обсягом до 40% прийнятних витрат.

Статтею 2 Закону встановлено принцип недопустимості державної допомоги для конкуренції, відповідно до якого державна допомога є недопустимою для конкуренції, якщо інше не встановлено Законом.

Стаття 5 Закону визначає, що державна допомога є допустимою, якщо: допомога має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів; надається з метою відшкодування збитків, завданих надзвичайними ситуаціями техногенного чи природного характеру.

Відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається, зокрема, для таких цілей:

сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;

сприяння окремим видам господарської діяльності або окремих економічних сфер, або суб'єктам господарювання в окремих економічних зонах, за умови, що це не суперечить міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

підтримки культури, креативних індустрій, туризму та збереження культурної спадщини, якщо вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним.

КМУ визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, що надається для цілей, передбачених частиною першою статті 6 Закону.

Наразі затверджено 19 критеріїв оцінки допустимості державної допомоги:

- для провадження господарської діяльності, що здійснюється з використанням об'єктів портової інфраструктури;
- для забезпечення розвитку регіонів;
- для підтримки середнього та малого підприємництва;
- на професійну підготовку працівників;
- на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць;
- на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання;
- на охорону навколишнього природного середовища;
- на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність;
- для підтримки культури та збереження культурної спадщини;
- для місцевої інфраструктури;
- на надання послуг зі створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес;
- для рекреаційної інфраструктури;
- на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
- в галузі цивільної авіації;
- для провадження діяльності, пов'язаної зі спортивною інфраструктурою;
- у вугільній галузі;
- для сприяння окремим видам господарської діяльності або для окремих економічних сфер;
- на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19;

- на надання послуг з перевезення пасажирів, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес.

Згідно із частиною другою статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу належить визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених Законом.

Під час оцінки допустимості державної допомоги Комітет застосовує наведені критерії, а в разі відсутності національних критеріїв Комітет відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію може використовувати відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти ЄС.

Державна допомога, для того щоб вважатися допустимою, має відповідати умовам допустимості, наведеним у критеріях.

Приведення чинних програм державної допомоги у відповідність із вимогами Закону може здійснюватися шляхом внесення змін до таких програм, зокрема, доповнення їх умовами допустимості відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, обмеження максимального розміру незначною державною допомогою відповідно до Закону.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

1.3. Чинна державна допомога

Чинна державна допомога – програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності Законом (набрав чинності в повному обсязі 02.08.2017) або щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.

Програму державної допомоги можуть утворювати один нормативно-правовий акт або кілька нормативно-правових актів, які разом утворюють програму (наприклад, Закон України та постанова КМУ).

В цьому Звіті наявні випадки, коли програми підтримки формуються на основі положень закону України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів та/або інших документів.

Наприклад, Закон, який набрав чинності до 02.08.2017, передбачає можливість надавати підтримку суб'єктам господарювання та встановлює загальну норму, тобто визначає лише принципи надання такої підтримки і не конкретизує всіх умов її надання. Детальні умови надання підтримки встановлюються відповідними підзаконними нормативно-правовими актами та/або іншими документами, які набрали чинності після 02.08.2017.

Згідно з інформацією, наведеною в експертному висновку Проєкту ЄС «COMPASA» від 19.07.2024 COMPASA2024/07-08: «Якщо постанова містить також правила надання допомоги, вони утворюють схему разом із Законом. У такому випадку ми вважаємо, що, незважаючи на те, що Постанова набула чинності у 2021 році, схему слід вважати такою, що підпадає під дію пункту 2 статті 267 Угоди про асоціацію» (тобто програма вважається чинною державною допомогою).

Враховуючи наведене, до окремих програм підтримки, зазначених у цьому Звіті, до яких включено закони України, що набрали чинності до 02.08.2017, віднесено також підзаконні нормативно-правові акти, що набрали чинності після 02.08.2017 та конкретизують механізм надання відповідної підтримки.

Розділ 2. Заходи підтримки суб'єктів господарювання, що можуть містити ознаки чинних програм державної допомоги (за економічними сферами)

2.1. Сфера енергетики

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 5 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері енергетики, які були об'єднані у 3 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ є Міненерго та НКРЕКП, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії	Закон України «Про альтернативні джерела енергії» (статті 8, 9, 9 ¹ , 9 ² , 9 ³) Закон України «Про ринок електричної енергії» (статті 65, 71)
2	Підтримка виробництва та використання енергії з відновлювальних джерел та альтернативних видів палива	Пункти 197.16.1, 197.16.2 статті 197 ПКУ (звільнення від ПДВ) Пункти 14 та 16 частини першої статті 282 МКУ (звільнення від оподаткування митом)
3	Підтримка виробництва електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії	Підпункт 213.2.8 пункту 213.2 статті 213 ПКУ (акцизний податок)

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024 стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, Комітет надіслав листи до Міненерго та НКРЕКП.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Міненерго та НКРЕКП, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Міненерго в листі від 26.02.2026 № 26/1.2-4.1-4193 та НКРЕКП в листі від 17.02.2026 № 2305/22.1.1/7-26 не надали оновленої інформації щодо мети, тривалості, форми, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу.

Програма державної підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел визначена сукупністю нормативно-правових актів, а саме Законами України «Про ринок електричної енергії» та «Про альтернативні джерела енергії», а також нормативно-правовими актами, прийнятими на виконання зазначених законів.

Відповідно до частини третьої статті 8 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» КМУ має право передбачити у Державному бюджеті видатки на фінансову підтримку

учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, відповідно до бюджетних запитів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, на підставі розрахунків, наданих НКРЕКП.

Разом з тим, аналізуючи наявну в Комітеті інформацію, зазначений механізм підтримки наразі не реалізується, дія такої норми зупинена з 2023 року. Крім цього, Міненерго зазначає, що відповідно до норм БКУ міністерство на постійній основі направляло до Мінфіну бюджетні запити на відповідний, в тому числі 2026, рік, у яких, зокрема, пропонувалося у розподілі видатків Державного бюджету України передбачити видатки на фінансування механізму, який визначений Законом України «Про альтернативні джерела енергії», а саме на запровадження бюджетної програми «Фінансова підтримка учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії». Разом із цим зазначена програма не була передбачена у Державному бюджеті України. Мінфін не підтримує включення до Державного бюджету України витрат на забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів та інші спеціальні обов'язки, передбаченні Законом України «Про ринок електричної енергії».

НКРЕКП також повідомила, що за період функціонування нового ринку електричної енергії у Державному бюджеті видатки на фінансову підтримку учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, не передбачалися.

Разом з тим згідно зі статтями 9¹, 9², 9³ Закону України «Про альтернативні джерела енергії» наразі в Україні стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється шляхом застосування:

- «зеленого» тарифу (спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);
- встановлення надбавки до «зеленого» тарифу, аукціонної ціни за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва (для введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року об'єктів електроенергетики);
- підтримка виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (які набули право на підтримку за результатами аукціону) шляхом гарантування придбання послуги за механізмом ринкової премії із застосуванням аукціонної ціни (з урахуванням надбавки до неї за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва).

Відповідно до частини другої статті 62 Закону України «Про ринок електричної енергії» забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії віднесено до спеціальних обов'язків, що покладаються на гарантованого покупця, постачальників універсальних послуг, оператора системи передачі, виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яким встановлено «зелений» тариф та які за результатами аукціону набули право на підтримку на строк застосування «зеленого» тарифу, на строк дії підтримки виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку.

Відповідно до статті 9¹ Закону України «Про альтернативні джерела енергії» «зелений» тариф діє до 31 грудня 2029 року.

Законом України від 30 червня 2023 року № 3220-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» запроваджено поняття механізму ринкової премії (Feed-in-Premium).

Механізм ринкової премії – система стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, за якою гарантований покупець виплачує суб'єктам господарювання, яким встановлено «зелений» тариф, та суб'єктам господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, різницю між розміром «зеленого» тарифу або аукціонної ціни з урахуванням надбавки до нього (неї) та розрахунковою ціною, визначеною у порядку, встановленому Законом України «Про ринок електричної енергії». Цей механізм застосовуватиметься до переможців аукціонів, а також поширюється на всіх виробників за «зеленим» тарифом, що вже вийшли або вийдуть з балансувальної групи гарантованого покупця в майбутньому.

Протягом 2023–2026 років було прийнято низку нормативно-правових актів, які вдосконалюють нормативно-правову базу у сфері регулювання стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, зокрема, щодо підтримки виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії за механізмом ринкової премії. Так, Закон України від 10 лютого 2026 року № 4777-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функціонування енергетичних ринків, конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії та посилення енергетичної стійкості» передбачає продовження строку проведення аукціонів до 2034 року, а також удосконалення процесу організації проведення аукціонів з розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики.

Отже, Україна поступово відходить від схеми підтримки виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії за схемою Feed-in-Tariff (викуп електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії за встановленим фіксованим тарифом) шляхом запровадження та постійного вдосконалення схеми підтримки Feed-in-Premium (контракти на різницю для виробників з альтернативних джерел енергії).

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки виробництва та використання енергії з відновлювальних джерел та альтернативних видів палива.

Міненерго в листі від 26.02.2026 № 26/1.2-4.1-4193 не надало оновленої інформації щодо мети, тривалості, форми, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу.

ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 зазначила, що інформація щодо податкової пільги обліковується Держмитслужбою відповідно до Класифікатора звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України, затвердженого наказом Мінфіну від 20.09.2012 № 1011 «Про затвердження відомчих класифікаторів інформацій з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій».

В листі Держмитслужби від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 відсутня інформація щодо обсягів наданої на підставі пунктів 14 та 16 частини першої статті 282 МКУ пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках. В Листі Держмитслужби від 23.04.2026 № 15/15-01-04/8.20/2487 зазначено, що митні оформлення із застосуванням пільги, передбаченої положеннями пункту 197.16 статті 197 ПКУ, відсутні.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, окремі положення ПКУ та МКУ, що є правовими підставами для надання підтримки, залишаються чинними, відтак *програма підтримки виробництва та використання енергії з відновлювальних джерел та*

альтернативних видів палива підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. *Щодо програми підтримки виробництва електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.*

Міненерго в листі від 26.02.2026 № 26/1.2-4.1-4193 не надало оновленої інформації щодо мети, тривалості, форми, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу.

Разом з тим ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 зазначила, що відповідно до пункту 30.2 статті 30 ПКУ підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат. Водночас, оскільки відповідно до підпункту 213.2.8 пункту 213.2 статті 213 ПКУ реалізація електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії, належить до операцій з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню, то такі операції не є податковою пільгою у розумінні статті 30 ПКУ.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки виробництва електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до Реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 3 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергетики залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у цій сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергетики можуть застосовуватися положення Регламенту № 651/2014 та Повідомлення Європейської комісії (2022/С 80/01) «Рекомендації щодо державної допомоги для клімату, захисту навколишнього середовища та енергетики» (далі – Повідомлення 2022/С 80/01).

З урахуванням норм європейського законодавства, зокрема Регламенту № 651/2014 та Повідомлення 2022/С 80/01, а також на виконання Національної програми адаптації *acquis* ЄС Комітетом було розроблено проект постанови КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища»¹⁾. Зазначені Критерії оцінки допустимості державної допомоги після затвердження КМУ будуть застосовуватися Комітетом як Уповноваженим органом для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема у сфері енергетики, під час прийняття рішень відповідно до Закону.

Так, проектом Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища визначено умови допустимості, зокрема, для таких видів державної допомоги:

- операційного характеру на сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню;

¹⁾ Проект розміщено для консультацій з громадськістю на офіційному вебсайті Комітету.

- на сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел енергії, яка виробляється на малих установках, або енергетичними кооперативами, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню;

- у формі надання податкових пільг.

Загальні умови допустимості для всіх видів державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв:

1) максимальна тривалість надання державної допомоги не повинна перевищувати 10 років;

2) отримувачами державної допомоги можуть бути суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у будь-якій галузі, зокрема, крім тих, які: перебувають у скрутному становищі, здійснюють свою діяльність у сфері атомної енергетики;

3) державна допомога повинна мати стимулюючий ефект (отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над проєктом, який реалізується із залученням державної допомоги);

4) максимальний розмір державної допомоги, що може бути наданий отримувачу державної допомоги, визначається з урахуванням сукупного розміру державної допомоги і не може перевищувати 100 відсотків суми допустимих витрат;

5) отримання державної допомоги не повинно призводити до порушення законодавства України та/або Угоди про асоціацію;

б) державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Умовами допустимості державної допомоги операційного характеру на сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню, зокрема, передбачається таке.:

метою надання державної допомоги є сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню;

допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом будь-які витрати отримувача державної допомоги, які виникають під час провадження ним господарської діяльності з виробництва та використання електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню;

державна допомога надається у процесі конкурсних торгів;

державна допомога надається у формі премії (надбавки, доплати тощо) до ринкової ціни або у формі контракту на різницю цін, за якими виробники продають свою електричну енергію безпосередньо на ринку;

отримувачі державної допомоги повинні продавати свою електроенергію безпосередньо на ринку та нести загальновстановлені зобов'язання щодо балансування;

державна допомога не надається за періоди, коли різниця цін є від'ємною;

державна допомога не надається до введення в експлуатацію об'єкта, який забезпечує реалізацію проєкту щодо сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, а також після припинення його діяльності.

Умовами допустимості державної допомоги на сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел енергії, яка виробляється на малих установках,

або енергетичними кооперативами, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел енергії, яка виробляється на малих установках, або енергетичними кооперативами, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню.

Допомога енергетичним кооперативам надається для проєктів із встановленою потужністю або максимальним попиту, що не перевищує 6 МВт для установок всіх відновлюваних джерел, за винятком енергії вітру, для якої допомога надається проєктам зі встановленою потужністю, яка не перевищує 18 МВт.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом будь-які витрати отримувача державної допомоги, які виникають під час провадження ним господарської діяльності.

Державна допомога для виробництва біопалива, біорідин, біогазу (включаючи біометан) і палива з біомаси надається лише, якщо таке паливо відповідає критеріям сталості та скорочення викидів парникових газів.

Максимальний розмір державної допомоги визначається шляхом порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, здійсненою за відсутності державної допомоги. Розрахунок чистих додаткових витрат не вимагається, якщо максимальний розмір державної допомоги визначається у процесі конкурсних торгів.

Державна допомога надається у формі премії (надбавки, доплати тощо) до ринкової ціни або у формі контракту на різницю цін, за якими виробники продають свою електроенергію безпосередньо на ринку.

Умовами допустимості державної допомоги, яка надається у формі надання податкових пільг відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є заохочення суб'єктів господарювання здійснювати діяльність, яка підвищує рівень захисту навколишнього природного середовища порівняно з тим, який було б досягнуто суб'єктом господарювання за відсутності державної допомоги.

Така державна допомога надається, зокрема, у формі надання пільги зі сплати непрямих податків (крім ПДВ) шляхом встановлення зниженої ставки непрямого податку (крім ПДВ) щодо енергетичних продуктів та електроенергії та/або звільнення від сплати такого податку.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом будь-які витрати отримувача державної допомоги, які виникають під час провадження ним господарської діяльності.

Надавач державної допомоги визначає отримувачів державної допомоги на основі об'єктивних, чітких, прозорих та недискримінаційних критеріїв.

Отримувачі такої державної допомоги повинні сплачувати не менше ніж мінімальний рівень ставки податку, визначений законодавством України для конкретного виду продукту, за винятком податкових пільг для деяких енергетичних продуктів, визначених у Критеріях оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості відповідного виду державної допомоги, що передбачені зазначеним проєктом Критеріїв.

Умови допустимості державної допомоги, передбачені зазначеним проєктом Критеріїв, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається на інші цілі, крім охорони навколишнього природного середовища, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону, повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.2. Сфера енергетичної ефективності

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 5 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері енергетичної ефективності, які були об'єднані в 4 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ є Мінрозвитку та/або Держенергоефективності, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка термомодернізації та енергоефективних заходів	Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» (положення статті 16)
2	Підтримка функціонування Фонду енергоефективності	Закон України «Про Фонд енергоефективності» Постанова КМУ від 20.12.2017 № 1102 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності».
3	Підтримка виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива	Постанова КМУ від 01.03.2010 № 243 «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 роки»
4	Підтримка виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива)	Пункт 17 частини першої статті 282 МКУ (звільнення від оподаткування митом)

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінрозвитку, Держенергоефективності, Держмитслужбі та державній установі «Фонд енергоефективності» (далі – Фонд).

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінрозвитку, Держенергоефективності, Держмитслужби та Фонду, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів.

Мінрозвитку листом від 30.03.2026 № 8069/39/10-26 зазначило, що на день набрання чинності Законом програми підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів

відсутні. При цьому оновленої інформації щодо мети, форми, можливих кінцевих отримувачів такої державної підтримки Мінрозвитку не надало.

Водночас Держенергоефективності у відповідь на запит Комітету повідомило, що 14 липня 2025 року розпорядженням КМУ № 694-р було затверджено Державну цільову економічну програму підтримки термомодернізації будівель до 2030 року (далі – Програма підтримки термомодернізації будівель). Метою такої Програми є підвищення рівня енергоефективності житлових будинків і громадських будівель шляхом збільшення кількості проектів термомодернізації житлових будинків і громадських будівель (нарощування темпів термомодернізації), збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії, що сприятиме зменшенню залежності країни від імпортного природного газу, зокрема російського походження, та посиленню енергетичної незалежності України.

Відповідно до Паспорта Програми підтримки термомодернізації будівель її державним замовником є Мінрозвитку, а виконавцями – Мінрозвитку, Мінекономіки, Держенергоефективності та інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації. Виконання Програми підтримки термомодернізації будівель сприятиме, зокрема: підвищенню рівня енергоефективності житлових будинків; підвищенню рівня енергоефективності будівель, в яких розміщуються органи державної влади, органи місцевого самоврядування; залученню інвестицій у сферу будівництва, монтажу енергоефективного обладнання тощо для реалізації проектів термомодернізації будівель. Фінансування Програми підтримки термомодернізації будівель здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел фінансування, в тому числі кредитних і грантових коштів іноземних фінансових установ, міжнародних фінансових організацій і програм технічної підтримки, банківських кредитів, коштів, отриманих у вигляді фінансування проектів на умовах публічно-приватного партнерства.

Враховуючи вищенаведене, перелік нормативно-правових актів, які є нормативно-правовою підставою програми підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів, може бути доповнений Програмою підтримки термомодернізації будівель.

Водночас запитувана Комітетом інформація щодо обсягів, форми, кінцевих отримувачів такої державної підтримки за 2024–2025 роки не надійшла від Мінрозвитку та Держенергоефективності.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки термомодернізації та енергоефективних заходів* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки функціонування Фонду енергоефективності.

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності, який затверджено постановою КМУ від 20.12.2017 № 1102, визначає механізм використання коштів, передбачених у Державному бюджеті за бюджетною програмою «Функціонування Фонду енергоефективності». Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем такої бюджетної програми є Мінрозвитку.

Мінрозвитку листом від 30.03.2026 № 8069/39/10-26 зазначило, що метою програми підтримки функціонування Фонду є стимулювання і підтримка здійснення заходів з підвищення рівня енергетичної ефективності та енергозбереження будівель; підтримка здійснення інших заходів з метою забезпечення зменшення обсягу споживання енергетичних ресурсів, включаючи заходи щодо збільшення частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії; реалізація інших програм у житловому секторі, у тому числі пов'язаних з відновленням будівель, зруйнованих та/або пошкоджених внаслідок збройної агресії

російської федерації проти України. Формою підтримки є поповнення статутного капіталу Фонду. За інформацією Мінрозвитку, після поповнення бюджетні кошти стають статутним капіталом Фонду та використовуються за рішенням Наглядової ради Фонду в рамках реалізації затверджених ним програм.

Водночас запитувана Комітетом інформація щодо обсягів такої державної підтримки за 2024–2025 роки не надійшла від Мінрозвитку.

Фонд листом від 30.04.2026 № 01/14/316/26 повідомив, що на виконання своєї статутної діяльності Фонд реалізовував у 2024–2025 підтримку заходів у таких програмах:

- програма «ЕНЕРГОДІМ», метою якої є підвищення рівня енергоефективності багатоквартирних будинків. Учасниками Програми можуть бути об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;

- програма «ВідновиДІМ», яка спрямована на фінансування будівельних робіт з відновлення житлових будівель, пошкоджених внаслідок військової агресії російської федерації проти України. Учасниками Програми є об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;

- програма «ГрінДІМ», що передбачає фінансування заходів із впровадження заходів з енергоефективності, здійснення яких забезпечує зменшення споживання енергетичних ресурсів, включаючи заходи, спрямовані на збільшення частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, а саме: шляхом надання грантів для часткового відшкодування вартості обладнання та матеріалів під час впровадження заходів щодо збільшення частки електроенергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії у житловому секторі. Учасниками Програми є об'єднання співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельні кооперативи, які представляють співвласників багатоквартирних будинків, у яких вони діють.

За інформацією, наданою Фондом, поповнення статутного капіталу Фонду у запитуваному періоді здійснювалося виключно у 2025 році, відповідно до постанови КМУ від 19.11.2025 № 1490 «Про збільшення статутного капіталу державної установи «Фонд енергоефективності» статутний капітал збільшено на 240 млн грн за рахунок коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік». У 2024 році рішень щодо збільшення статутного капіталу Фонду не приймалось. Крім цього, у 2024–2025 роках джерелами фінансування програм Фонду були не лише кошти його статутного капіталу, сформованого відповідно до законодавства за рахунок коштів Державного бюджету України, а й кошти донорів, що надходили в межах Угод про фінансування заходу «Програма підтримки енергоефективності в Україні – EE4U» та «Програма підтримки енергоефективності в Україні – EE4U-II», а також в межах інших угод.

Щодо категорій отримувачів підтримки, яку надає Фонд відповідно до постанови КМУ від 20.12.2017 № 1102 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності», Фонд у своєму листі зазначає, що на нормативному рівні фактичне коло учасників визначається умовами програм Фонду, які розробляються на виконання Закону України «Про Фонд енергоефективності».

Крім того, відповідно до міжнародних договорів EE4U та EE4U-II, укладених з донорами, створено Координаційну раду з метою забезпечення регулярної координації між донорами та Урядом України. Зокрема, Координаційною радою донорів затверджено Настанови щодо грантової політики Фонду, якими визначено, що кінцевими бенефіціарами грантів є власники багатоквартирних будинків, представлених об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку, а прийнятними є багатоквартирні будинки, в яких створено ОСББ відповідно до законодавства України. Отже, вимога щодо участі ОСББ як представника співвласників багатоквартирного будинку фактично є умовою доступу до фінансової підтримки, що надається за рахунок коштів донорів, та впливає з міжнародних зобов'язань України у межах відповідних програм, що реалізуються через Фонд.

Разом з тим, аналізуючи положення чинного законодавства, зокрема статтю 1 Закону України «Про Фонд енергоефективності», у Комітеті відсутні підстави вважати, що

отримувачами підтримки, яку надає Фонд відповідно до постанови КМУ від 20.12.2017 № 1102 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Фонду енергоефективності», можуть бути виключно об'єднання співвласників багатоквартирного будинків.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, залишаються чинними, відтак *програма підтримки функціонування Фонду енергоефективності* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. Щодо програми підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Постановою КМУ від 01.03.2010 № 243 затверджено Державну цільову економічну програму енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2021 роки, в рамках якої було передбачено співфінансування з державного бюджету коштів для стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів.

За інформацією Держенергоефективності, метою програми підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива є стимулювання виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, зменшення енергетичної залежності, скорочення викидів парникових газів.

Держенергоефективності листом від 17.02.2026 № 185-1.3/8.2/08-26 зазначає, що строк дії програми завершився у 2021 році і наразі заходи з підтримки суб'єктів господарювання не реалізуються. Крім цього, фінансування заходів зазначеної державної цільової економічної програми за рахунок державного бюджету протягом 2024–2025 років не здійснювалося.

Водночас, оскільки нормативно-правовий акт, що був правовою підставою для надання підтримки, залишається чинним, відтак *програма підтримки виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива).

Мінрозвитку в листі від 30.03.2026 № 8069/39/10-26 та Держенергоефективності в листі від 17.02.2026 № 185-1.3/8.2/08-26 не надали оновленої інформації щодо такого заходу. В листі Держмитслужби від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 відсутня інформація щодо обсягів наданої на підставі пункту 17 частини першої статті 282 МКУ пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, окреме положення МКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, залишається чинним, відтак *програма підтримки виробництва та споживання альтернативних видів палива (біопалива)* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 4 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергетичної ефективності залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у цій сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері енергетичної ефективності можуть застосовуватися положення Регламенту № 651/2014 та Повідомлення 2022/С 80/01.

З урахуванням норм європейського законодавства, зокрема Регламенту № 651/2014 та Повідомлення 2022/С 80/01, а також на виконання Національної програми адаптації *acquis* ЄС Комітетом було розроблено проект постанови КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища»²⁾. Зазначені Критерії оцінки допустимості державної допомоги після затвердження КМУ застосовуватимуться Комітетом як Уповноваженим органом для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема у сфері енергетики, під час прийняття рішення відповідно до Закону.

Так, проектом Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища визначено умови допустимості, зокрема, для таких видів державної допомоги:

- на здійснення заходів з енергетичної ефективності (крім енергетичної ефективності будівель);
- на здійснення заходів з енергетичної ефективності будівель;
- на сприяння укладенню договорів на підвищення енергетичної ефективності;
- для впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності в будівлях, та реалізується фінансовими посередниками (фонд, установа тощо);
- інвестиційного характеру на сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел, відновлюваного водню та високоефективній когенерації, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню.

Загальні умови допустимості для всіх видів державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища відповідно до зазначеного проекту Критеріїв:

- 1) максимальна тривалість надання державної допомоги не повинна перевищувати 10 років;
- 2) отримувачами державної допомоги можуть бути суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у будь-якій галузі, крім, зокрема, тих які: перебувають у скрутному становищі; здійснюють свою діяльність у сфері атомної енергетики;
- 3) державна допомога повинна мати стимулюючий ефект (отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над проектом, який реалізується із залученням державної допомоги);
- 4) максимальний розмір державної допомоги, що може бути наданий отримувачу державної допомоги, визначається з урахуванням сукупного розміру державної допомоги і не може перевищувати 100 відсотків суми допустимих витрат;
- 5) отримання державної допомоги не повинно призводити до порушення законодавства України та/або Угоди про асоціацію;
- б) державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:
 - будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;
 - будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

²⁾ Проект розміщено для консультацій з громадськістю на офіційному вебсайті Комітету.

Умовами допустимості державної допомоги на здійснення заходів з енергетичної ефективності (крім енергетичної ефективності будівель) відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності (крім енергетичної ефективності будівель) порівняно з наявним, за умови, що впровадження таких заходів не передбачається чинними екологічними стандартами.

Зазначена державна допомога не надається: для підтримки когенерації; для підтримки систем централізованого теплопостачання та/або охолодження; для встановлення енергетичного обладнання, що працює на викопному паливі, включаючи природний газ.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом додаткові витрати на капітальні інвестиції, необхідні для досягнення вищого рівня енергетичної ефективності, порівняно з тим рівнем енергетичної ефективності, який існував до надання державної допомоги.

Розмір допустимих витрат на здійснення капітальних інвестицій для підвищення рівня енергетичної ефективності порівняно з наявним визначається шляхом порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, яка була б здійсненою за відсутності державної допомоги. Якщо капітальні інвестиції спрямовані виключно на підвищення енергетичної ефективності і не існує менш енергоефективної інвестиції, сумою допустимих витрат є загальна сума витрат на такі капітальні інвестиції.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 45 відсотків суми допустимих витрат. Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва і на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва.

Максимальний розмір державної допомоги може становити до 100 відсотків суми допустимих витрат, якщо допомога надається в процесі конкурсних торгів.

У разі якщо сума допустимих витрат визначається без порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, здійсненою за відсутності державної допомоги, та державна допомога надається за відсутності процесу конкурсних торгів, сумою допустимих витрат є загальна сума витрат на капітальні інвестиції, які безпосередньо пов'язані з досягненням підвищення рівня енергетичної ефективності, а максимальний розмір державної допомоги, зазначений в абзаці десятому цього пункту, зменшується на 50 відсотків.

Умовами допустимості державної допомоги на здійснення заходів з енергетичної ефективності будівель відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності будівель порівняно з наявним, за умови, що впровадження таких заходів не передбачається чинними екологічними стандартами.

Така державна допомога може бути надана для інвестицій, здійснених для відповідності екологічним стандартам, які були прийняті, але ще не набули чинності.

Зазначена державна допомога не надається: для підтримки когенерації; для підтримки систем централізованого теплопостачання та/або охолодження; для встановлення енергетичного обладнання, що працює на викопному паливі, включаючи природний газ.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом витрати на капітальні інвестиції, які безпосередньо забезпечують підвищення рівня енергетичної ефективності будівель порівняно з наявним. Державна допомога також надається для підвищення енергетичної ефективності опалювального чи охолоджуючого обладнання всередині будівлі.

Державна допомога має сприяти підвищенню енергетичної ефективності будівель, вимірної в первинній енергії, щонайменше на:

20 відсотків порівняно із ситуацією до надання державної допомоги, у разі реконструкції вже наявних будівель; або

10 відсотків порівняно із ситуацією до надання державної допомоги, у разі здійснення заходів із реконструкції, що стосуються встановлення або заміни лише одного типу будівельного елемента, і такі цільові заходи з реконструкції не становлять більше ніж 30 відсотків бюджету відповідної програми державної допомоги, спрямованої на підвищення рівня енергетичної ефективності будівель; або

10 відсотків порівняно з мінімальними вимогами до енергетичної ефективності будівель із близьким до нульового рівнем споживання енергії.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 45 відсотків суми допустимих витрат. У разі, якщо державна допомога передбачає встановлення або заміну лише одного типу будівельного елемента (технічної системи будівлі чи елемента каркасу будівлі), максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 40 відсотків суми допустимих витрат.

Якщо державна допомога надається на підвищення енергетичної ефективності будівель для відповідності мінімальним чинним стандартам енергетичної ефективності менш ніж за 18 місяців до набрання чинності цими стандартами, максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати:

30 відсотків суми допустимих витрат, якщо державна допомога передбачає встановлення або заміну лише одного типу будівельного елемента;

35 відсотків суми допустимих витрат у всіх інших випадках.

Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений: на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва; на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва; на 15 відсотків для державної допомоги, наданої для підвищення енергетичної ефективності наявних будівель, якщо така допомога сприяє підвищенню енергетичної ефективності будівлі, виміряної в первинній енергії, не менш ніж на 40 відсотків порівняно із ситуацією, яка існувала до надання державної допомоги, та забезпечує підвищення енергетичної ефективності будівлі понад рівень, встановлений мінімальними стандартами енергетичної ефективності, зокрема, які набирають чинності не пізніше ніж за 18 місяців з дати здійснення та реалізації інвестиції.

Умовами допустимості державної допомоги на сприяння укладенню договорів на підвищення енергетичної ефективності відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є сприяння укладенню договорів на підвищення енергетичної ефективності.

Отримувачами державної допомоги є суб'єкти малого, середнього підприємництва та суб'єкти малого підприємництва середньої капіталізації, які є постачальниками заходів із підвищення енергетичної ефективності.

Така державна допомога надається у формі кредиту, гарантії чи іншої фінансової послуги, визначеної в законодавстві України, яка спрямована на фінансування суб'єкта господарювання, який є постачальником заходу з підвищення енергетичної ефективності згідно з договором на підвищення енергетичної ефективності.

Строк кредиту або гарантії не повинен перевищувати 10 років.

Якщо державна допомога надається у формі кредиту, то співфінансування фінансових установ, які є кредиторами, не повинно бути нижчим за 30 відсотків вартості основного кредитного портфеля на договори на підвищення енергетичної ефективності, а погашення постачальником заходів із підвищення енергетичної ефективності має бути не менше номінальної суми кредиту.

Якщо державна допомога надається у формі гарантії, гарантія не повинна перевищувати 80 відсотків основної суми кредиту, а збитки повинні розподілятися пропорційно між кредитною установою та надавачем державної допомоги. При цьому гарантована сума повинна зменшуватися пропорційно таким чином, щоб гарантія не покривала більше 80 відсотків непогашеної суми кредиту протягом всього терміну кредитування.

Умовами допустимості державної допомоги для впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності в будівлях та реалізується фінансовими посередниками (фонд, установа тощо), відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності в будівлях та реалізується фінансовими посередниками у формі надання гарантій, кредитів.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом загальні витрати на капітальні інвестиції в межах реалізації відповідних проєктів з енергетичної ефективності, які забезпечують підвищення рівня енергетичної ефективності будівель. Така державна допомога може бути надана для інвестицій, здійснених для відповідності екологічним стандартам, які були прийняті, але ще не набрали чинності.

Державна допомога для впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності в будівлях, надається із залученням фінансового посередника шляхом надання йому відповідних фінансових ресурсів, зокрема статутного капіталу, гарантій, кредитів (позик), який, у свою чергу, передає таку державну допомогу в максимально можливому обсязі отримувачам державної допомоги, які є власниками або орендарями будівлі. У свою чергу, фінансовий посередник надає державну допомогу у формі кредитів або гарантій для реалізації проєктів з енергетичної ефективності.

Якщо державна допомога надається у формі гарантії, гарантія не повинна перевищувати 80 відсотків основної суми кредиту. Погашення кредиту отримувачем державної допомоги фінансовому посереднику не повинно бути меншим за номінальну вартість кредиту.

З метою виключення надання неправомірних переваг на рівні фінансового посередника має бути забезпечено виконання таких умов:

керівники фінансового посередника мають бути обрані на конкурсних засадах через відкритий, прозорий, недискримінаційний процес згідно із законодавством України;

фінансові посередники здійснюють свою діяльність на комерційних засадах і є установами, які мають на меті одержання прибутку;

фінансові посередники передають державну допомогу в максимально можливому обсязі отримувачам державної допомоги, які є власниками або орендарями будівлі.

Максимальний розмір державної допомоги для впровадження заходів, здійснення яких забезпечує підвищення рівня енергетичної ефективності в будівлях, не повинен покривати більше ніж 70 відсотків загального обсягу фінансування, наданого для реалізації проєкту з підвищення енергетичної ефективності, та не менше ніж 30 відсотків загального обсягу фінансування, наданого для реалізації проєкту з підвищення енергетичної ефективності, повинен покриватися залученими незалежними приватними інвесторами.

У разі залучення фінансовим посередником банків-партнерів для надання державної допомоги виключається надання переваг на рівні банків-партнерів, якщо виконуються такі умови:

державна гарантія не надається щодо кредиту чи іншого фінансового зобов'язання, яке вже було укладено, без можливості коригування умов такого кредиту чи фінансового зобов'язання;

гарантований кредит не використовується для погашення іншого негарантованого кредиту тій самій фінансовій установі.

Умовами допустимості державної допомоги інвестиційного характеру на сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел, відновлюваного водню та високоефективній когенерації, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню, відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є сприяння виробництву та використанню енергії з відновлюваних джерел енергії, відновлюваного водню та високоефективній когенерації, за винятком електричної енергії, виробленої з відновлюваного водню.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом загальні витрати на капітальні інвестиції для:

реалізації проєктів, які спрямовані на зберігання електричної енергії й охоплюють як виробництво відновлюваної електричної енергії, так і її зберігання, якщо обидва елементи є компонентами єдиної інвестиції або якщо установка зберігання енергії є складовою наявного об'єкта електроенергетики, який виробляє відновлювану електричну енергію;

виробництва та зберігання біопалива, біорідин, біогазу (включаючи біометан) і палива з біомаси, у разі якщо таке паливо відповідає критеріям сталості та скорочення викидів парникових газів;

виробництва водню лише для установок, які виробляють виключно відновлюваний водень (включаючи на інфраструктуру для передачі, розподілу, зберігання відновлювального водню);

високоефективних когенераційних установок, у разі якщо вони не використовують вичопні палива, за винятком природного газу, та забезпечують економію первинної енергії порівняно з окремим виробництвом теплової та електричної енергії.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати:

45 відсотків суми допустимих витрат для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії, відновлюваного водню та високоефективної когенерації на основі відновлюваних джерел енергії;

30 відсотків суми всіх інших допустимих витрат, зазначених в абзацах другому – шостому цього пункту.

Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва та на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва.

Максимальний розмір державної допомоги може становити до 100 відсотків суми допустимих витрат, якщо державна допомога надається в процесі конкурсних торгів.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості відповідного виду державної допомоги, що передбачені зазначеним проєктом Критеріїв.

Умови допустимості державної допомоги, передбачені зазначеним проєктом Критеріїв, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім охорони навколишнього природного середовища*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги, про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.3. Сфера навколишнього природного середовища

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 10 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері навколишнього середовища, які були об'єднані в 7 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ було визначено Міндовкілля (наразі Мінекономіки), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема, положення статей 42, 47, 48 Постанова КМУ від 28.02.2011 № 163 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля»
2	Здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища	Постанова КМУ від 17.08.2011 № 877 «Деякі питання виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України»
3	Підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів	Постанова КМУ від 23.03.2011 № 348 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів»
4	Підтримка розвитку мінерально-сировинної бази	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» Постанова КМУ від 28.02.2011 № 301 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку мінерально-сировинної бази та внесення змін до Порядку проведення геологорозвідувальних робіт за рахунок коштів державного бюджету»
5	Підтримка експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» Постанова КМУ від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами» (втратила чинність на підставі постанови КМУ від 06.05.2026 № 591 «Деякі питання використання коштів у сферах управління

	водними ресурсами та гідротехнічної меліорації земель»)
6 Підтримка видобутку корисних копалин	Пункт 11 частини першої статті 282 МКУ – звільнення від оподаткування митом (податкові пільги) Закон України «Про угоди про розподіл продукції»
7 Підтримка окремих видів діяльності, а саме діяльності у сфері гідроенергетики	Підпункт 255.4.12 пункту 255.4 статті 255 ПКУ – звільнення від сплати рентної плати за спеціальне використання води

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, Комітет надіслав листи Мінекономіки, ДПС та Держмитслужби.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінекономіки, ДПС та Держмитслужби, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало оновленої інформації щодо такого заходу.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації нормативно-правові акти, що були правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки з метою стимулювання раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища.

У пункті 2 розділу 3.3 Звіту щодо інвентаризації 2024 зазначено, що за інформацією Міндовкілля, реалізація бюджетної програми «Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища» була завершена у 2021 році. Надана інформація була доповнена також листом Мінфіну від 05.07.2024 № 24010-10/2-5/20279, згідно з яким заплановане фінансування не було отримано від ЄС.

Однак правова підстава такого фінансування, а саме постанова КМУ від 17.08.2011 № 877 «Деякі питання виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України», наразі залишається чинною.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало оновленої інформації щодо такого заходу.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що був правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки з метою здійснення заходів реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. Щодо програми підтримки заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 зазначило таке.

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, затверджений постановою КМУ від 23.03.2011 № 348, визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату», що надійшли від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, а також коштів, передбачених у загальному фонді державного бюджету за зазначеною програмою.

Використання бюджетних коштів здійснюється відповідно до плану заходів, який затверджується Мінекономіки та погоджується з Мінфіном, згідно з Порядком розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін «Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату», затвердженим постановою КМУ від 22.02.2008 № 221. Цей Порядок визначає процедуру розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін «Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» як комплексу дій, спрямованих на скорочення викидів або збільшення поглинання парникових газів, адаптацію до наслідків зміни клімату згідно з «Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» та виконання укладених договорів про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів.

За інформацією Мінекономіки, у 2024 році відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» за КПКВК 2701530 (1201140) «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату» було передбачено фінансування в 1 млн грн, але фінансування проектів цільових екологічних інвестицій та заходів, пов'язаних з реалізацією зелених проектів, фактично не здійснювалось. У 2025 році відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» за цією ж бюджетною програмою було виділено 1 млн грн. При цьому Паспортом такої бюджетної програми на 2025 рік було затверджено обсяг бюджетних призначень у сумі 55 553,6 тис. грн, касові видатки у 2025 році становили 50 870 881,77 грн.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що були правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки розвитку мінерально-сировинної бази.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 повідомило, що відповідно до Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» (в редакції Закону України від 18.12.2024 № 4154-IX) програма передбачає спрямування на переоснащення основних фондів геологічних підприємств галузі протягом 2025–2030 років коштів обсягом 10 відсотків державних витрат на геолого-розвідувальні роботи.

У пункті 4 розділу 3.3 Звіту щодо інвентаризації 2024 було зазначено, що до IV кварталу 2024 року планується прийняття Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року», який передбачав внесення суттєвих змін до зазначеної програми, що, зокрема, стосувалися значного скорочення фінансування, а також змін умов надання такого фінансування.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення» було прийнято 18.12.2024 за № 4154-IX. Зміни, запроваджені новим законом, передбачають, зокрема, значне скорочення фінансування програми протягом 2025–2030 років (в загальному за програмою майже втричі), скорочення переліку напрямів нарощування ресурсної бази корисних копалин, а також зміну порядку пріоритетності напрямів розвитку мінерально-сировинної бази. При цьому положення щодо надавача підтримки, джерел фінансування та порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку мінерально-сировинної бази, залишилися без суттєвих змін. Разом з тим Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку мінерально-сировинної бази, затверджений постановою КМУ від 28.02.2011 № 301, залишається чинним.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки розвитку мінерально-сировинної бази* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

5. Щодо програми підтримки експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало оновленої інформації щодо такого заходу.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації положення Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» наразі залишаються чинними.

Крім цього, протягом 2024–2025 років фінансування заходів відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням, затвердженого постановою КМУ від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами», Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік», реалізовувалося відповідно до бюджетної програми КПКВК 2707090 «Першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням». Зокрема, Паспортом такої бюджетної програми на 2024 рік було затверджено обсяг бюджетних асигнувань у сумі 30 000,0 тис. грн, а в 2025 році обсяг бюджетних асигнувань становить 20 000,0 тис. грн.

Разом з тим постанова КМУ від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами» втратила чинність відповідно до постанови КМУ від 06.05.2026 № 591 «Деякі питання використання коштів у сферах управління водними ресурсами та гідротехнічної меліорації земель». Крім цього, цією постановою було затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь та першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням (який визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і

сільськогосподарських угідь та першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням»), та Порядок використання коштів державного фонду розвитку водного господарства.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окремі нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

6. Щодо програми підтримки видобутку корисних копалин.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало оновленої інформації щодо такого заходу. В листі Держмитслужби від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 відсутня інформація щодо обсягів наданої на підставі підпункту 11 частини першої статті 282 МКУ митної пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації нормативно-правові акти та окремі їх положення, які є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки видобутку корисних копалин* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

7. Щодо програми підтримки окремих видів діяльності, а саме діяльності у сфері гідроенергетики.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало оновленої інформації щодо такого заходу.

Разом з тим ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 зазначила, що відповідно до підпункту 255.4.12 пункту 255.4 статті 255 ПКУ рентна плата за спеціальне використання води не справляється для потреб гідроенергетики з гідроакумулюючих електростанцій, які функціонують у комплексі з гідроелектростанціями, у зв'язку із цим зазначене використання води не є об'єктом оподаткування, тому податкова звітність не подається. Оскільки джерело інформації про кількість такої використаної води відсутнє, то визначити обсяги наданих пільг та кількість суб'єктів, на яких поширюються такі пільги (отримувачів), немає можливості.

Разом із тим, виходячи з наявної в Комітеті інформації окреме положення ПКУ, яке є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки окремих видів діяльності, а саме діяльності у сфері гідроенергетики*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 7 програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері навколишнього природного середовища залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері навколишнього природного середовища можуть застосовуватися положення Регламенту № 651/2014 та Повідомлення 2022/С 80/01.

З урахуванням норм європейського законодавства, зокрема Регламенту № 651/2014 та Повідомлення 2022/С 80/01, а також на виконання Національної програми адаптації *acquis* ЄС

Комітет розробив проєкт постанови КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища»³⁾. Зазначені Критерії оцінки допустимості державної допомоги після затвердження КМУ застосовуватимуться Комітетом як Уповноваженим органом для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема у сфері енергетики, під час прийняття рішення відповідно до Закону.

Так, проєктом Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища визначено умови допустимості, зокрема, для таких видів державної допомоги:

- на охорону навколишнього природного середовища, включно із заходами для скорочення викидів парникових газів (декарбонізацію);
- для усунення шкоди навколишньому природному середовищу, реабілітації природних середовищ існування та екосистем, збереження або відновлення біологічного різноманіття та реалізації природоорієнтованих рішень для адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків таких змін;
- для ефективного використання ресурсів та для підтримки переходу до циркулярної економіки;
- на проведення екологічних досліджень або отримання консультаційних послуг, включаючи енергетичні аудити, з питань охорони навколишнього природного середовища та енергетики.

Загальні умови допустимості для всіх видів державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв:

- 1) максимальна тривалість надання державної допомоги не повинна перевищувати 10 років;
- 2) отримувачами державної допомоги можуть бути суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у будь-якій галузі, крім, зокрема, тих які: перебувають у скрутному становищі; здійснюють свою діяльність у сфері атомної енергетики;
- 3) державна допомога повинна мати стимулюючий ефект (отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над проєктом, який реалізується із залученням державної допомоги);
- 4) максимальний розмір державної допомоги, що може бути наданий отримувачу державної допомоги, визначається з урахуванням сукупного розміру державної допомоги і не може перевищувати 100 відсотків суми допустимих витрат;
- 5) отримання державної допомоги не повинно призводити до порушення законодавства України та/або Угоди про асоціацію;
- 6) державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:
 - будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;
 - будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Умовами допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища, включно із заходами для скорочення викидів парникових газів (декарбонізацію), відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є сприяння досягненню цілей охорони навколишнього природного середовища. Державна допомога не надається для покриття витрат на придбання та експлуатацію обладнання, машин та промислових виробничих

³⁾ [Проект розміщено для консультацій з громадськістю на офіційному вебсайті Комітету.](#)

потужностей, що використовують викопне паливо, включаючи ті, що використовують природний газ.

Допустимими витратами, що можуть бути відшкодовані отримувачу державної допомоги, є:

1) капітальні інвестиції на встановлення додаткових компонентів, що покращують рівень охорони навколишнього природного середовища, наявного обладнання, машин і промислових виробничих потужностей, які використовують викопне паливо, у разі якщо такі інвестиції не призведуть до розширення виробничих потужностей та збільшення споживання викопного палива;

2) капітальні інвестиції в обладнання й машини, що використовують водень, та інфраструктуру, що транспортує водень, за умови, що водень, який використовується та/або транспортується, є відновлюваним воднем;

3) капітальні інвестиції в обладнання та машини, що використовують водневе паливо, енергетичний вміст якого отримано з відновлюваних джерел енергії, відмінних від біомаси;

4) капітальні інвестиції в установки, обладнання та машини, що виробляють водень, який не кваліфікується як відновлюваний водень, та спеціальну інфраструктуру, яка пов'язана з транспортуванням, зберіганням водню, який не кваліфікується як відновлюваний водень;

5) капітальні інвестиції в уловлювання та зберігання або транспортування двоокису вуглецю.

Витрати, безпосередньо не пов'язані з досягненням вищого рівня охорони навколишнього природного середовища порівняно з тим, який існував до надання державної допомоги, не є допустимими.

Не є допустимою державна допомога для досягнення встановлених законодавством України чинних обов'язкових екологічних стандартів.

Сума допустимих витрат визначається шляхом порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, здійсненою за відсутності державної допомоги.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 55 відсотків суми допустимих витрат. У разі якщо капітальні інвестиції, крім тих, які пов'язані з використанням біомаси, призводять до 100 відсотків скорочення прямих викидів парникових газів, максимальний розмір державної допомоги становить до 65 відсотків суми допустимих витрат.

У разі капітальних інвестицій, пов'язаних з уловлюванням та зберіганням або транспортуванням двоокису вуглецю, максимальний розмір державної допомоги становить до 45 відсотків суми допустимих витрат.

Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва і на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва.

Максимальний розмір державної допомоги становить до 100 відсотків суми допустимих витрат, якщо така допомога надається у процесі конкурсних торгів.

Якщо сума допустимих витрат не визначається шляхом порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, здійсненою за відсутності державної допомоги, і державна допомога не надається в процесі конкурсних торгів, сумою допустимих витрат є сума капітальних інвестицій, що сприяють досягненню цілей охорони навколишнього природного середовища, а зазначений максимальний розмір державної допомоги зменшується на 50 відсотків.

Умовами допустимості державної допомоги для усунення шкоди навколишньому природному середовищу, реабілітації природних середовищ існування та екосистем, збереження або відновлення біологічного різноманіття та реалізації природоорієнтованих рішень для адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків таких змін, відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є усунення шкоди навколишньому природному середовищу, реабілітація природних середовищ існування та екосистем, збереження або

відновлення біологічного різноманіття та реалізації природоорієнтованих рішень для адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків таких змін, а саме на:

здійснення заходів, спрямованих на усунення шкоди навколишньому природному середовищу;

відновлення природних середовищ існування та екосистем з деградованого стану, що передбачає дії з управління навколишнім природним середовищем, такі як видалення або детоксикація забруднень, або надлишкових поживних речовин із ґрунту та води, які спрямовані на усунення джерел деградації;

здійснення заходів, спрямованих на збереження або відновлення біологічного різноманіття або екосистем для сприяння досягненню доброго стану екосистем або для захисту екосистем, які вже перебувають в доброму стані;

реалізацію природоорієнтованих рішень для адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків таких змін.

Зазначена державна допомога не надається на покриття витрат для відшкодування збитків, спричинених стихійними лихами та/або на відновлення або реабілітацію після закриття електростанцій, а також після гірничих чи видобувних робіт.

При цьому така державна допомога не повинна порушувати принципу «забруднювач платить», крім випадків неможливості ідентифікувати суб'єкта господарювання, який несе відповідальність відповідно до законодавства України, або неможливості стягнення з нього витрат на усунення спричиненої таким суб'єктом господарювання екологічної шкоди, зокрема у зв'язку з припиненням суб'єкта господарювання шляхом його ліквідації, або якщо в такого суб'єкта господарювання відсутнє достатнє фінансове забезпечення для покриття витрат для здійснення заходів для боротьби із забрудненням.

Допустимими витратами для усунення шкоди навколишньому природному середовищу, відновлення природних середовищ існування та екосистем будуть визнаватися Комітетом безпосередні капітальні інвестиції на роботи з рекультивациі чи реабілітації, за вирахуванням збільшення вартості землі чи майна.

Допустимими витратами для збереження або відновлення біологічного різноманіття або екосистем та впровадження природоорієнтованих рішень будуть визнаватися Комітетом безпосередні капітальні інвестиції на здійснення робіт, результатом яких є внесок у збереження або відновлення біологічного різноманіття або екосистем, або впровадження природоорієнтованих рішень для адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків таких змін.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати:

100 відсотків суми допустимих витрат на капітальні інвестиції для усунення шкоди навколишньому природному середовищу або відновлення природних середовищ існування та екосистем;

70 відсотків суми допустимих витрат на капітальні інвестиції для збереження або відновлення біологічного різноманіття або екосистем та впровадження природоорієнтованих рішень (може бути збільшений на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва та на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва).

Умовами допустимості державної допомоги, яка надається для ефективного використання ресурсів та для підтримки переходу до циркулярної економіки, відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Така державна допомога надається з метою ефективного використання ресурсів та для підтримки переходу до циркулярної економіки.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом витрати на капітальні інвестиції:

1) для підвищення ефективності використання ресурсів шляхом: чистого скорочення ресурсів, за винятком енергії, використаних для виробництва тієї самої кількості продукції; заміни первинної сировини на вторинну або відновлену сировину;

2) для зменшення та запобігання утворенню відходів, підготовки до повторного використання, знезараження та рециклінгу відходів, утворених отримувачем державної допомоги;

3) для підготовки до повторного використання, знезараження та рециклінгу відходів, створених третіми сторонами, які в іншому випадку були б невикористані або видалені чи перероблені на основі операції з оброблення, яка розташована нижче в ієрархії управління відходами, або в менш ресурсозберігаючий спосіб, або яка призведе до нижчої якості оброблення;

4) для збору, сортування, знезараження, попередньої обробки та переробки інших продуктів, матеріалів або речовин, вироблених отримувачами державної допомоги або третіми сторонами, які не кваліфікуються як відходи та які в іншому випадку були б невикористаними, видаленими або переробленими в менш ресурсозберігаючий спосіб;

5) для роздільного збирання та сортування відходів або інших продуктів, матеріалів або речовин з метою підготовки до повторного використання або рециклінгу.

Державна допомога не повинна звільняти суб'єктів господарювання, в результаті діяльності яких утворюються відходи, від будь-яких витрат або зобов'язань, пов'язаних з управлінням відходами, за які вони несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

Допустимими витратами будуть визнаватися Комітетом додаткові витрати на капітальні інвестиції, сума яких визначається шляхом порівняння здійсненої інвестиції з наданням державної допомоги з подібною інвестицією, здійсненою за відсутності державної допомоги.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 55 відсотків суми допустимих витрат. Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва та на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва.

Умовами допустимості державної допомоги на проведення екологічних досліджень або отримання консультаційних послуг, включаючи енергетичні аудити, з питань охорони навколишнього природного середовища та енергетики, відповідно до зазначеного проєкту Критеріїв, зокрема, передбачається таке.

Метою надання державної допомоги є проведення екологічних досліджень або отримання консультаційних послуг з питань охорони навколишнього природного середовища та енергетики, які безпосередньо пов'язані з капітальними інвестиціями на охорону навколишнього природного середовища.

Допустимими витратами для державної допомоги будуть визнаватися Комітетом безпосередні витрати отримувача державної допомоги на проведення відповідного екологічного дослідження або на отримання консультаційних послуг з питань охорони навколишнього природного середовища та енергетики.

Державна допомога для покриття витрат на проведення енергетичного аудиту є допустимою лише для енергетичного аудиту, який проводиться додатково до обов'язкового.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати 60 відсотків суми допустимих витрат. Максимальний розмір державної допомоги може бути збільшений на 20 відсотків для суб'єктів малого підприємництва та на 10 відсотків для суб'єктів середнього підприємництва.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості відповідного виду державної допомоги, що передбачені зазначеним проєктом Критеріїв.

Умови допустимості державної допомоги, передбачені зазначеним проєктом Критеріїв, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім охорони навколишнього природного середовища*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови,

передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема:

у разі якщо державна допомога надається з метою компенсації витрат суб'єктів господарювання, які надають ПЗЕІ, така підтримка має відповідати умовам допустимості, передбаченим постановою КМУ від 05.01.2024 № 12 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес»;

у разі якщо державна допомога надається з метою стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг), така державна допомога має відповідати Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, які затверджені постановою КМУ від 18.04.2023 № 348.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.4. Сфера стратегічних галузей промисловості

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 4 потенційні заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері стратегічних галузей промисловості (сфера космічної діяльності), які були об'єднані в одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним ЦОВВ було визначено Мінстратегпром (наразі Міноборони), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Державна підтримка космічної діяльності	Закон України «Про космічну діяльність» Закон України «Про державну підтримку космічної діяльності» Пункт 1 підрозділу 6 розділу XX ПКУ Пункт 13 частини третьої статті 110 МКУ

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Міноборони, Мінекономіки, ДКА, Держмитслужбі та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Міноборони, ДКА, Мінекономіки, Держмитслужби та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та на 01.10.2025.

Разом з тим Держмитслужба листом від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 надала інформацію, що положення пункту 13 частини третьої статті 110 МКУ не належать до митних платежів.

Відповідно до інформації, наданої Мінекономіки в листі № 3811-06/42711-03 від 05.05.2026, Положенням про Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2025 № 903, Мінекономіки визначено головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування та реалізацію державної промислової політики (крім стратегічних галузей промисловості). У Мінекономіки відсутня інформація щодо заходів державної допомоги суб'єктів господарювання стратегічних галузей промисловості, зокрема, що здійснюють діяльність у галузі космічної діяльності.

Міноборони в листі № 220/3698 від 16.03.2026 зазначало, що постановою КМУ від 25.02.2026 № 239 «Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України» Міноборони позбавлено повноважень головного органу в системі органів виконавчої влади щодо формування та забезпечення реалізації державної промислової політики, та не надало інформації щодо мети, тривалості, форми, обсягу підтримки та кількості отримувачів державної допомоги.

Водночас відповідно до Положення про Міноборони, затвердженого постановою КМУ від 26.11.2014 № 671 (в редакції постанови КМУ від 21.07.2025 № 905), Міноборони є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну політику в авіабудівній галузі та забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері космічної діяльності.

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про космічну діяльність» центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері космічної діяльності, в межах своєї компетенції, зокрема, розробляє концептуальні основи державної політики у галузі дослідження і використання космічного простору в мирних цілях та в інтересах безпеки держави; забезпечує організацію космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами; розробляє разом з міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади й Національною академією наук України Загальнодержавну цільову науково-технічну космічну програму України та забезпечує її виконання. В межах своєї компетенції, зокрема, забезпечує створення та експлуатацію наземного і космічного сегментів супутникових систем зв'язку, мовлення та дистанційного зондування Землі, контролю і аналізу космічної обстановки, координатно-часового та навігаційного забезпечення; забезпечує разом з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України експлуатацію, підтримку та вдосконалення об'єктів космічної діяльності.

Також стаття 7 Закону України «Про космічну діяльність» передбачає, що космічна діяльність в Україні здійснюється на основі Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України, яка розробляється на п'ять років і затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Відповідно до Положення про Державне космічне агентство України, затвердженого постановою КМУ від 14.05.2015 № 281, основним завданням ДКА є реалізація державної політики у сфері космічної діяльності.

ДКА в листі № 3479--3.2 від 24.04.2026 повідомило, що відповідно до пункту 1 постанови КМУ від 21.07.2025 № 905 «Деякі питання діяльності Міністерства оборони» функції Мінстратегпрому покладено на Міністерство оборони України. У 2024–2025 роках виділення коштів із Державного бюджету України на фінансування космічної діяльності за Загальнодержавною цільовою науково-технічною космічною програмою України не відбувалося. Відповідно до статей 6 і 7 Закону України «Про космічну діяльність» розроблення і формування Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері космічної діяльності (наразі – Міноборони), разом із міністерствами, іншими відповідними центральними органами виконавчої влади (в тому числі Державним космічним агентством України) та Національною академією наук України виходячи з мети та основних засад космічної діяльності в Україні.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки суб'єктів господарювання у *стратегічній галузі промисловості (сфері космічної діяльності)* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у *стратегічній галузі промисловості (сфері космічної діяльності)* залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу вказаної програми підтримки суб'єктів господарювання потенційно можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18.04.2023 № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності, або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років, або поєднанням цих витрат за умови неперевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємництва до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів

середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проєкту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проєкту зобов'язаний: зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім забезпечення розвитку регіонів*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.5. Сфера транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 8 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства, які є потенційними програмами державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ було визначено Мінінфраструктури (наразі Мінрозвитку) та Мінсоцполітики, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Компенсація за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом	Частини друга статті 29 Закону України «Про автомобільний транспорт»
2	Компенсація за перевезення пасажирів громадським електричним транспортом	Частина четверта статті 4, частина друга статті 14, частина третя статті 17 Закону України «Про міський електричний транспорт»

3	Підтримка залізничного транспорту	Частина п'ята статті 7, частини друга, шоста статті 9, частини п'ята – сьома, дванадцята статті 10 Закону України «Про залізничний транспорт»
4	Підтримка на розроблення (коригування) проектної документації на будівництво метрополітену в м. Києві	Постанова КМУ від 01.09.2021 № 914 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку метрополітену в м. Києві»
5	Безкоштовна передача рухомого складу між залізничними підприємствами	Підпункт 197.1.12 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
6	Звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту	Підпункт 197.1.8 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
7	Звільнення від податку на землю дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування	Підпункт 283.1.4 пункту 283.1 статті 283 ПКУ
8	Забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню	Підпункт 197.1.4 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінрозвитку, Мінсоцполітики та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінрозвитку, Мінсоцполітики та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Щодо програм державної підтримки:

1. Компенсація за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом.
2. Компенсація за перевезення пасажирів громадським електричним транспортом.
- б. Звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту.

Мінрозвитку листом від 17.03.2026 № 6663/40/10-26 не надало оновленої інформації щодо мети підтримки, тривалості та форм такої підтримки, також щодо обсягів та отримувачів за вказаними програмами підтримки.

Разом із тим ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала інформацію щодо кількості отримувачів та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та на 01.10.2025 щодо програми державної підтримки звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту (підпункт 197.1.8 пункту 197.1 статті 197 ПКУ).

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинним, отже, *програми підтримки компенсації за перевезення пасажирів громадським автомобільним транспортом,*

компенсації за перевезення пасажирів громадським електричним транспортом та звільнення від оподаткування послуг міського пасажирського транспорту підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру державної допомоги.

3. Щодо програми підтримки залізничного транспорту.

Програма підтримки залізничного транспорту передбачає, зокрема, компенсацію за перевезення пасажирів залізничним транспортом та реалізується на підставі Закону України «Про залізничний транспорт».

Мінрозвитку у листі від 17.03.2026 № 6663/40/10-26 зазначило, що надавачами відповідно до Закону України «Про залізничний транспорт» є:

- Мінрозвитку відповідно до частини шостої статті 9 та частин п'ятої, сьомої та дванадцятої статті 10;
- органи місцевого самоврядування відповідно до частини п'ятої статті 7, частини другої статті 9 та частини шостої статті 10.

Щодо частини шостої статті 9 та частини сьомої статті 10 Закону України «Про залізничний транспорт» Мінрозвитку зазначає, що кошти з державного бюджету в межах цих заходів у 2024–2025 роках Мінрозвитку не виділялись.

Водночас Мінрозвитку надало інформацію щодо частини дванадцятої статті 10 Закону України «Про залізничний транспорт» про те, що відсутній законодавчий механізм реалізації такої норми для залізничних пасажирських перевезень. Кошти з державного бюджету на державне замовлення щодо перевезень пасажирів у 2024–2025 роках Мінрозвитку не виділялись.

Разом із тим щодо частини п'ятої статті 10 вказаного закону метою такої підтримки є покращення якості та доступності послуг перевезення пасажирів залізничним транспортом. Передбачено тривалість дії такої підтримки, а саме 2021–2027 роки, та згідно з інформацією, зазначеною у листі від 17.03.2026 № 6663/40/10-26, така підтримка надається у формі капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям).

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки залізничного транспорту* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки на розроблення (коригування) проєктної документації на будівництво метрополітену в м. Києві.

Мінрозвитку у листі від 17.03.2026 № 6663/40/10-26 зазначило, що у 2023–2025 роках для Мінрозвитку не передбачалося бюджетних програм для розвитку метрополітену в місті Києві. Разом з тим Мінрозвитку не надало оновленої інформації щодо мети заходу, тривалості підтримки, наявності інших пов'язаних актів законодавства, що регулюють надання цієї підтримки.

Відповідно до пункту 15 частини першої статті 87 БКУ до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 5 частини другої статті 67¹ цього Кодексу), належать видатки, зокрема, на державні програми розвитку транспорту, дорожнього господарства.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки на розроблення (коригування) проєктної документації на будівництво метрополітену в м. Києві* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

5. Щодо програми підтримки, яка передбачає безкоштовне передання рухомого складу між залізницями.

Мінрозвитку у листі від 17.03.2026 № 6663/40/10-26 не надало оновленої інформації щодо мети заходу, тривалості підтримки, форми підтримки, кількості отримувачів та обсягів підтримки, наявності інших пов'язаних актів законодавства, що регулюють надання цієї підтримки. Разом з тим Мінрозвитку зазначило, що чинна редакція підпункту 197.1.12 пункту 197.1 статті 197 ПКУ має відсилки до застарілої термінології, що, у свою чергу, обумовлює неможливість застосування цієї норми у випадку передачі рухомого складу одним суб'єктом господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки іншому суб'єкту господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки, яка передбачає безкоштовне передання рухомого складу між залізницями*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

7. Щодо програми підтримки зі звільнення від сплати земельного податку земель дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування.

Мінрозвитку у листі від 17.03.2026 № 6663/40/10-26 не надало оновленої інформації щодо мети заходу, тривалості підтримки, форми підтримки, кількості отримувачів та обсягів підтримки, наявності інших пов'язаних актів законодавства, що регулюють надання цієї підтримки.

Разом з тим ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 зазначає, що станом на 01.06.2023 пільга виключена з Довідника інших податкових пільг, оскільки стаття 283 ПКУ на передбачає встановлення податкових пільг на такі земельні ділянки, а визначає як такі, що не підлягають оподаткуванню земельним податком.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки зі звільнення від сплати земельного податку земель дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

8. Щодо програми підтримки забезпечення постачання послуг з доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню.

Мінсоцполітики у листі від 16.04.2026 № 1203-15510/03-26 зазначило, що така підтримка має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами є малозабезпечені громадяни, для яких послуги з доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги є безкоштовними, розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру, а саме: задоволення потреб населення під час здійснення передбачених для них законодавством соціальних та пенсійних виплат.

Разом із тим Мінсоцполітики у своєму листі зазначає, що формою підтримки є податкова пільга.

Також за інформацією, наданою Мінсоцполітики, тривалість програми підтримки із забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню не визначено.

ДПС у листі від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала інформацію щодо кількості отримувачів та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та на 01.10.2025.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки щодо забезпечення постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 8 програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері транспорту, надання послуг поштового зв'язку, дорожнього господарства можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг з перевезення пасажирів, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затверджених постановою КМУ від 05.02.2026 № 161, та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затверджених постановою КМУ від 05.01.2024 № 12, а також враховуватися роз'яснення Комітету з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги:

від 20.03.2018 № 4-рр/дд стосовно ПЗЕІ;

від 16.02.2023 № 2-рр/дд щодо суб'єктів господарювання, які надають послуги з перевезень пасажирів автомобільним транспортом;

від 25.05.2023 № 5-рр/дд щодо механізму розрахунку компенсації у сфері пасажирських перевезень;

від 21.11.2024 № 2-рр/дд щодо підтримки у сфері надання послуг поштового зв'язку, у тому числі на надання ПЗЕІ;

від 21.11.2024 № 3-рр/дд щодо підтримки підприємств залізничного транспорту.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг з перевезення пасажирів, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженими постановою КМУ від 05.02.2026 № 161, зокрема, передбачено таке.

Критерії застосовуються для оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, які надають послуги з перевезення пасажирів: міським електричним транспортом, автомобільним транспортом, залізничним транспортом, внутрішнім водним транспортом.

До категорій отримувачів державної допомоги належать суб'єкти господарювання або група суб'єктів господарювання, які надають ПЗЕІ.

Обов'язок із надання ПЗЕІ покладається на суб'єкта господарювання згідно з договором або, як виняток, нормативно-правовим актом, що встановлює загальне правило.

Договір має містити, зокрема, чіткий зміст спеціальних обов'язків, механізм розрахунку і контролю компенсації, запобігання надмірній компенсації та її повернення.

Максимальний строк дії договору про покладання спеціального обов'язку становить: 10 років – для автомобільного, тролейбусного та внутрішнього водного транспорту, 15 років – для трамвая, метрополітену, залізничного транспорту.

Критеріями передбачені положення щодо розрахунку компенсації, при цьому максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати розміру такої компенсації (Критеріями передбачена формула з розрахунку).

Витратами, що можуть бути відшкодовані отримувачу державної допомоги, є тільки витрати, пов'язані з наданням ПЗЕІ, до яких, зокрема, належать витрати на працівників, інфраструктуру, експлуатаційні матеріали, придбання, ремонт транспортних засобів, постійні загальноновиробничі витрати та інше, пов'язане з наданням ПЗЕІ;

Суб'єкт господарювання (отримувач державної допомоги) зобов'язаний здійснювати розподіл рахунків (доходів і витрат) між ПЗЕІ та іншими послугами.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженими постановою КМУ від 05.01.2024 № 12, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою компенсації витрат суб'єктів господарювання, які надають послуги, що становлять загальний економічний інтерес.

Тривалість зобов'язання з надання ПЗЕІ не повинна перевищувати 10 років, але допускається більш тривалий період зобов'язання в окремо визначених випадках.

Максимальний розмір державної допомоги на надання ПЗЕІ не повинен перевищувати суму, яка розраховується як різниця між витратами, понесеними суб'єктом господарювання під час надання таких послуг, та доходами від їх надання з урахуванням обґрунтованого прибутку за встановленою у цих критеріях формулою.

Розмір компенсації може бути встановлений на основі розрахунку очікуваних витрат і доходів та/або фактично понесених витрат і доходів. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ. Такі витрати розраховуються на основі загальних принципів бухгалтерського обліку з урахуванням визначених в критеріях умов.

У разі отримання суми компенсації, виплаченої надміру, така сума компенсації повинна бути повернена до відповідного бюджету у строк, визначений договором, регуляторним (розпорядчим) чи іншим актом надавача (надавачів) державної допомоги, із здійсненням перерахунку потреб у фінансуванні на наступні відповідні періоди.

Надавач державної допомоги передбачає застосування відповідних механізмів для запобігання виплаті надміру суми компенсації, зокрема шляхом регулярного контролю за використанням державної допомоги та недопущенням перехресного субсидіювання витрат на надання інших послуг, які не є послугами, що становлять загальний економічний інтерес.

Крім цього, необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім компенсації за надання ПЗЕІ*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.6. Сфера освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 9 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій, які були об'єднані у 6 потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ є МОН, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка діяльності наукових парків	Закон України «Про наукові парки» Частина третя статті 287 МКУ
2	Підтримка у сфері розвитку науки і техніки	Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»
3	Підтримка проектів технологічних парків	Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» Частина п'ята статті 287 МКУ
4	Підтримка у сфері трансферу технологій	Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»
5	Звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів	Підпункт 282.1.4 пункту 282.1 статті 282 ПКУ
6	Підтримка наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок	Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. № 776 «Про затвердження Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету».

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи МОН, Держмитслужбі та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від МОН, Держмитслужби, ДПС та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки діяльності наукових парків

МОН листом від 24.03.2026 № 1/5869-26 повідомило про відсутність будь-якого фінансування діяльності наукових парків.

За інформацією МОН, станом на 01.02.2026 налічується 46 наукових парків. Відповідно до статті 19 Закону України «Про наукові парки» у разі реалізації проєкту наукового парку, зареєстрованого згідно із частиною другою статті 15 цього Закону, наукове, лабораторне і дослідницьке обладнання, а також комплектуючі матеріали, передбачені проєктом наукового парку, що ввозяться науковим парком та партнерами наукового парку для його виконання, звільняються від сплати ввізного мита відповідно до частини третьої статті 287 МКУ.

Водночас згідно з інформацією, наданою МОН в додатку до листа від 24.03.2026 № 1/5869-26, за період 2021–2025 років науковими парками не здійснювався імпорт обладнання, товарів та послуг на митну територію України та не виникало зобов'язань щодо сплати митних платежів.

В листі Держмитслужби від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 відсутня інформація щодо обсягів наданої на підставі частини третьої статті 287 МКУ пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки діяльності наукових парків* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки у сфері розвитку науки і техніки.

Відповідно до інформації, наданої в додатку до листа МОН від 24.03.2026 № 1/5869-26, міністерство проводить конкурсні відбори науково-технічних (експериментальних) розробок за державним замовленням, у яких можуть брати участь підприємства, установи, організації незалежно від їх форм власності. Проте МОН зазначено, що державна допомога, у значенні Закону, не надавалася.

Під час проведених конкурсних відборів фінансування надавалося виключно науковим установам та закладам вищої освіти з метою отримання нових наукових і науково-технічних (прикладних) результатів відповідно до актуальних потреб економіки, суспільства та національної безпеки.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки у сфері розвитку науки і техніки* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. Щодо програми підтримки проєктів технологічних парків.

МОН листом від 24.03.2026 № 1/5869-26 повідомило, що відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам, що виконують проєкти технологічних парків, для реалізації таких проєктів державою надаються цільові субсидії у вигляді: сум ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України, при ввезенні в Україну для реалізації проєктів технологічних парків нового устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні.

Відповідно до постанови КМУ від 21.03.2007 № 517 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу та здійснення контролю за реалізацією проєктів технологічних парків» встановлюється порядок контролю за використанням коштів цільових субсидій,

зарахованих сум ввізного мита на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств. Відповідно до зазначеного Порядку технологічний парк або його керівний орган подає щокварталу та щороку в чітко визначені строки в письмовій та електронній формі МОН та Мінфіну перелік звітної документації щодо реалізації проєктів технологічних парків.

Разом із тим наказами МОН від 25.12.2007 № 1173 «Про скасування державної реєстрації проєктів технологічних парків» і від 21.01.2008 «Про скасування державної реєстрації проєктів технологічних парків» та наказом Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України від 14.01.2014 № 6 «Про скасування державної реєстрації проєктів технопарків» скасовано державну реєстрацію проєктів технологічних парків, для яких закінчився термін дії спеціального режиму інноваційної діяльності, а нові проєкти на державну реєстрацію не подавались, цільові субсидії у вигляді зарахування сум ввізного мита на спеціальні рахунки технологічних парків не надавались.

Також, за інформацією МОН, проєкт Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» (реєстраційний № 13715 від 29.08.2025) 11.02.2026 прийнято Верховною Радою України за основу з доопрацюванням положень, яким після остаточного прийняття Верховною Радою України буде визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків».

Держмитслужбою листом від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 не надано інформації щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки за періоди 2024–2025 років.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки проєктів технологічних парків* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки у сфері трансферу технологій.

Відповідно до інформації, наданої в додатку до листа МОН від 24.03.2026 № 1/5869-26, в міністерства відсутні програми державної підтримки суб'єктів господарювання у сфері трансферу технологій, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки у сфері трансферу технологій* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

5. Щодо звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

За інформацією, наданою в додатку до листа МОН від 24.03.2026 № 1/5869-26, в міністерства відсутні пропозиції щодо звільнення від сплати земельного податку закладів вищої освіти, які повністю утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та станом на 01.10.2025.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки щодо звільнення від сплати земельного податку закладів освіти, культури, науки, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок*

коштів державного або місцевих бюджетів, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

б. *Щодо програми підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок.*

МОН листом від 24.03.2026 № 1/5869-26 повідомило, що міністерство не надає грантової підтримки відповідно до Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету», затвердженого постановою КМУ від 21 серпня 2019 р. № 776 (далі – Порядок № 776).

Також за інформацією, наданою МОН, грантова підтримка відповідно до Порядку не надається суб'єктам господарювання та не спрямована на створення переваг для виробництва товарів або провадження господарської діяльності, а надається закладам спеціалізованої освіти наукового профілю (науковим ліцеям, науковим ліцеям-інтернатам), науковим установам та закладам вищої освіти з метою підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – дослідження і розробки), розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня їх конкурентоспроможності, організації та проведення конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки.

Пунктом 5 Порядку № 776 визначено, що МОН може надавати грантову підтримку юридичним особам за такими напрямками: проведення досліджень і розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки; реалізація проектів у межах міжнародного науково-технічного співробітництва; розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок; наукове стажування наукових працівників; організація та проведення наукових конференцій, симпозіумів, наукових турнірів, конкурсів наукової творчості, інших науково-комунікативних заходів та заходів з популяризації науки; забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв.

Пунктом 9 Порядку № 776 передбачено надання грантової підтримки виключно на конкурсній основі. Відтак, на думку МОН, грантова підтримка згідно з Порядком № 776 не пов'язана зі спотворенням або загрозою спотворення економічної конкуренції. МОН зазначено, що у цілому надання грантової підтримки в межах Порядку № 776 перебуває поза сферою економічної конкуренції. Також МОН зазначено, що надання грантової підтримки відповідно до Порядку 776 не є заходом державної допомоги, у розумінні Закону, і не належить до сфери економічної конкуренції.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 6 програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, трансферу (передачі) технологій можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових

досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, затверджених постановою КМУ від 18.02.2026 № 216, Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, затверджених постановою КМУ від 13 жовтня 2023 р. № 1087. Крім цього, Комітет надав роз'яснення від 13.09.2018 № 12-рр/дд щодо застосування законодавства про державну допомогу у сфері освіти.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, затвердженими постановою КМУ від 18.02.2026 № 216, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою сприяння господарській діяльності у сфері наукових досліджень, технічного розвитку та інноваційної діяльності.

Державна допомога відповідно до цих критеріїв є допустимою для:

наукового (науково-технічного) проєкту;

дослідницької інфраструктури;

інфраструктури випробувань та експериментів;

інноваційного кластера;

підтримки інноваційної діяльності суб'єктів середнього та малого підприємництва;

процесної та організаційної інновації.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт із реалізації проєкту із залученням державної допомоги чи провадження діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт із реалізації проєкту чи провадження діяльності.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою у разі, коли така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою включно з незначною державною допомогою щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються у разі, коли таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога надається для реалізації наукового (науково-технічного) проєкту, до якого належить одна або декілька з таких категорій: фундаментальні наукові дослідження; прикладні наукові дослідження; науково-технічні (експериментальні) розробки; техніко-економічне обґрунтування, та для кожної з них встановлено максимальний розмір державної допомоги від 25 до 100 відсотків сукупного розміру допустимих витрат залежно від категорії.

Максимальний розмір державної допомоги для:

- дослідницької інфраструктури не повинен перевищувати 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат;

- інфраструктури випробувань та експериментів не повинен перевищувати: 25 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів великого підприємництва; 35 відсотків – для середнього; 45 відсотків – для малого;

- інноваційного кластера не повинен перевищувати для: інвестиційної державної допомоги – 65 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; операційної державної допомоги – 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат протягом періоду надання державної допомоги;

- підтримки інноваційної діяльності суб'єктів середнього та малого підприємництва не повинен перевищувати 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат;

- для процесної та організаційної інновації не повинен перевищувати: 15 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів великого підприємництва за умови взаємовигідної співпраці із суб'єктами середнього та малого підприємництва, витрати яких становлять щонайменше 30 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів середнього та малого підприємництва.

При цьому в окремих випадках передбачено збільшення максимального розміру державної допомоги у разі виконання додаткових умов цих Критеріїв.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років, або поєднанням цих витрат, за умови не перевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємництва – до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проекту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проекту зобов'язаний:

зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів середнього та малого підприємництва та сприяння провадженню їх господарської діяльності з виробництва ними товарів (виконання робіт, надання послуг).

Державна допомога, крім державної допомоги для підтримки стартапів, надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

Державна допомога для підтримки стартапів надається у формі: кредитів на пільгових умовах; гарантій; грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією; податкових заходів; відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності на безоплатній основі або за вартістю, нижче ринкової.

Максимальний розмір державної допомоги становить:

на покриття витрат на консультаційні послуги – до 50 відсотків таких витрат;

на покриття витрат, пов'язаних з участю в ярмарках, – до 50 відсотків таких витрат.

Максимальний розмір державної допомоги для підтримки стартапів:

1) у формі кредитів на пільгових умовах строком на десять років становить 2,2 млн євро обсягу кредиту, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

2) у формі гарантій строком на десять років становить 3,3 млн євро гарантованої суми, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги.

Розмір гарантії без урахування гарантованої суми з обслуговування кредиту не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту;

3) у формі грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією, становить до 1 млн євро;

4) у формі податкових заходів становить до 1 млн євро;

5) у формі відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності не повинен перевищувати 1 млн євро та відповідати вартості об'єкта права інтелектуальної власності за вирахуванням внеску стартапу, та будь-якої винагороди, що належить власнику за об'єкт права інтелектуальної власності. Вартість об'єкта права інтелектуальної власності може перевищувати 1 млн євро, якщо сума такого перевищення буде покрита стартапом за власний рахунок або з інших джерел.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога є допустимою, якщо вона спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, що пов'язані з:

консультаційними послугами, які надаються зовнішніми консультантами (за винятком послуг, пов'язаних із звичайними операційними витратами суб'єктів господарювання, таких як послуги з податкових консультацій, регулярних юридичних послуг та консультаційних послуг, пов'язаних із рекламою);
участю в ярмарках, а саме: витрати на оренду, встановлення та експлуатацію стенда для участі в будь-якому конкретному ярмарку чи виставці, витрати на проїзд та проживання працівників, які беруть участь у ярмарку, транспортні та страхові витрати; підтримкою стартапів.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, затвердженими постановою КМУ від 13 жовтня 2023 р. № 1087, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою сприяння господарській діяльності з будівництва або модернізації місцевої інфраструктури.

До категорій отримувачів державної допомоги належать суб'єкти господарювання, що провадять діяльність, пов'язану з інфраструктурою, що використовується для пропозиції та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку (економічну діяльність).

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт з реалізації проєкту із залученням державної допомоги чи провадження діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт з реалізації проєкту чи провадження діяльності.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Доступ до інфраструктури повинен бути відкритим для осіб, які зацікавлені в користуванні інфраструктурою, та надаватися на прозорій і недискримінаційній основі. Плата за використання або продаж інфраструктури повинна відповідати ринковим умовам.

Експлуатація інфраструктури здійснюється суб'єктами господарювання на відкритій, прозорій та недискримінаційній основі, що забезпечує відповідність вартості або плати за таку експлуатацію ринковим умовам, з урахуванням вимог законодавства.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані зі здійсненням інвестицій у нематеріальні / матеріальні активи.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати різниці між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від здійснення інвестиції. Такий розмір визначається шляхом:

встановлення розміру державної допомоги заздалегідь, за вирахуванням операційного прибутку від суми допустимих витрат, визначених попередньо на основі обґрунтованих прогнозів; або

повернення отримувачем державної допомоги суми державної допомоги, що перевищує різницю між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від здійснення інвестицій.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними Критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними Критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.7. Сфера інвестиційної політики та розвитку підприємництва

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 5 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва, які були об'єднані у 4 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ є Мінекономіки, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Державне стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків	Закон України «Про індустріальні парки» Частина шоста статті 287 МКУ
2	Звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування»	Частина друга статті 287 МКУ
3	Підтримка у сфері розвитку малого та середнього підприємництва	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» Постанова КМУ від 21.06.2022 № 738 «Деякі питання надання грантів бізнесу»
4	Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємства ⁴⁾	Постанова КМУ від 24.01.2020 № 29 «Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємства» ⁵⁾

⁴⁾ Відповідно до Закону України «Про Національну установу розвитку» найменування Фонду розвитку підприємництва змінено на Національну установу розвитку.

⁵⁾ Назва постанови КМУ у редакції до 19.02.2026.

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінекономіки та Держмитслужбі.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінекономіки, Держмитслужби та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Держмитслужбою листом від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки за періоди 2024–2025 років.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 43-07/17196 надало Комітету інформацію тільки щодо програми підтримки у сфері розвитку малого та середнього підприємництва, а саме в додатку до згаданого листа Мінекономіки оновлено інформацію щодо обсягів наданих грантів та кількості отримувачів за 2024–2025 роки.

Водночас Мінекономіки у згаданому листі не надало Комітету інформації щодо програм підтримки: державне стимулювання облаштування та функціонування індустріальних парків; звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування»; забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва, тобто надано інформацію Комітету не в повному обсязі.

Відповідно до підпункту 1 пункту 4 Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Національної установи розвитку, затвердженого постановою КМУ від 24.01.2020 № 29 (далі – Постанова № 29), бюджетні кошти спрямовуються Національній установі розвитку на надання фінансової державної підтримки, зокрема, відповідно до затверджених постановою КМУ від 24 січня 2020 року № 28 (далі – Постанова № 28):

Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва;

Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва за договорами фінансового лізингу;

Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва за договорами факторингу.

При цьому Постанова № 28 затверджена відповідно до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні».

Отже, вищенаведені нормативно-правові акти, а саме Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Постанова № 29 та Постанова № 28 можуть становити потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існували на день набрання чинності Законом.

Крім того, протокольним рішенням Комітету від 16.01.2025 № 2 було схвалено План моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання на 2025 рік. Одним із заходів цього Плану було визначено проведення моніторингу державної підтримки суб'єктів господарювання, яка надається через Фонд розвитку підприємництва.

В рамках зазначеного моніторингу Комітет надіслав листи про надання інформації, зокрема, Мінекономіки та Фонду розвитку підприємництва.

Мінекономіки листом від 28.10.2025 № 3102-07/73216-03 надало інформацію щодо розміру коштів, отриманих у 2025 році Фондом розвитку підприємництва на підставі бюджетної програми КПКВК 1201450 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» за супроводження та забезпечення надання у 2024 році державної підтримки суб'єктам підприємництва. Водночас Фондом розвитку підприємництва листом від 05.08.2025 № 006/882 повідомлено про розміри підтримки, наданої відповідно до порядків, затверджених Постановою № 28, зокрема, за рахунок коштів державного бюджету.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, отже, програми підтримки у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва підлягають

повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 4 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері інвестиційної політики та розвитку підприємництва можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, затверджених постановою КМУ від 13 жовтня 2023 р. № 1087, а також враховуватися:

роз'яснення Комітету від 24.12.2024 № 4-рр/дд щодо підходів до застосування законодавства у сфері державної допомоги до державної допомоги, яка надається через Фонд розвитку підприємництва;

роз'яснення Комітету про підтримку, яка надається через Фонд розвитку підприємництва, які були надіслані, зокрема, Мінекономіки листом від 23.12.2025 № 500-29.1/02-13729є.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності, або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в

матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років, або поєднанням цих витрат, за умови неперевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємництва до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проекту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проекту зобов'язаний: зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів середнього та малого підприємництва та сприяння провадженню їх господарської діяльності з виробництва ними товарів (виконання робіт, надання послуг).

Державна допомога, крім державної допомоги для підтримки стартапів, надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

Державна допомога для підтримки стартапів надається у формі: кредитів на пільгових умовах; гарантій; грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією; податкових заходів; відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності на безоплатній основі або за вартістю, нижче ринкової.

Максимальний розмір державної допомоги становить:

на покриття витрат на консультаційні послуги – до 50 відсотків таких витрат;

на покриття витрат, пов'язаних з участю в ярмарках, – до 50 відсотків таких витрат.

Максимальний розмір державної допомоги для підтримки стартапів:

1) у формі кредитів на пільгових умовах строком на десять років становить 2,2 млн євро обсягу кредиту, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

2) у формі гарантій строком на десять років становить 3,3 млн євро гарантованої суми, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги.

Розмір гарантії без урахування гарантованої суми з обслуговування кредиту не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту;

3) у формі грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією становить до 1 млн євро.

4) у формі податкових заходів становить до 1 млн євро;

5) у формі відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності не повинен перевищувати 1 млн євро та відповідати вартості об'єкта права інтелектуальної власності за вирахуванням внеску стартапу, та будь-якої винагороди, що належить власнику за об'єкт права інтелектуальної власності. Вартість об'єкта права інтелектуальної власності може перевищувати 1 млн євро, якщо сума такого перевищення буде покрита стартапом за власний рахунок або з інших джерел.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога є допустимою, якщо вона спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, що пов'язані з:

консультаційними послугами, які надаються зовнішніми консультантами (за винятком послуг, пов'язаних із звичайними операційними витратами суб'єктів господарювання, таких як послуги з податкових консультацій, регулярних юридичних послуг та консультаційних послуг, пов'язаних із рекламою);

участю в ярмарках, а саме: витрати на оренду, встановлення та експлуатацію стенда для участі в будь-якому конкретному ярмарку чи виставці, витрати на проїзд та проживання працівників, які беруть участь у ярмарку, транспортні та страхові витрати;

підтримкою стартапів.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, затвердженими постановою КМУ від 13 жовтня 2023 р. № 1087, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою сприяння господарській діяльності з будівництва або модернізації місцевої інфраструктури.

До категорій отримувачів державної допомоги належать суб'єкти господарювання, що провадять діяльність, пов'язану з інфраструктурою, що використовується для пропозиції та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку (економічну діяльність).

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт з реалізації проекту із залученням державної допомоги чи провадження діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт з реалізації проекту чи провадження діяльності.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Доступ до інфраструктури повинен бути відкритим для осіб, які зацікавлені в користуванні інфраструктурою, та надаватися на прозорій і недискримінаційній основі. Плата за використання або продаж інфраструктури повинна відповідати ринковим умовам.

Експлуатація інфраструктури здійснюється суб'єктами господарювання на відкритій, прозорій та недискримінаційній основі, що забезпечує відповідність вартості або плати за таку експлуатацію ринковим умовам, з урахуванням вимог законодавства.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані зі здійсненням інвестицій у нематеріальні / матеріальні активи.

Максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати різниці між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від здійснення інвестиції. Такий розмір визначається шляхом:

встановлення розміру державної допомоги заздалегідь, за вирахуванням операційного прибутку від суми допустимих витрат, визначених попередньо на основі обґрунтованих прогнозів; або

повернення отримувачем державної допомоги суми державної допомоги, що перевищує різницю між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від здійснення інвестицій.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі, якщо державна допомога надається *на інші цілі*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.8. Сфера інноваційної діяльності

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що містилась у нормативно-правовому акті в інноваційній сфері, який існував на день набрання чинності Законом та за яким потенційними відповідальними ЦОВВ були визначені МОН, Мінекономіки, Мінстратегпром (з 24.07.2025 Міноборони) і Міністерство аграрної політики та продовольства України (наразі Мінекономіки), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка інноваційної діяльності	Закон України «Про інноваційну діяльність»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи МОН та Мінекономіки.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від МОН, Мінекономіки та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 43-07/17196 не надало інформації щодо зазначеної потенційної програми підтримки.

У зв'язку з тим, що у встановлений Комітетом термін від МОН не надійшла запитувана інформація, Комітет листом повторно звернувся до МОН щодо надання інформації про вищезгадану потенційну програму підтримки.

МОН листом від 24.03.2026 № 1/5869-26 повідомило, що підтримка суб'єктів господарювання на підставі Закону України «Про інноваційну діяльність» міністерством не надається.

Також, за інформацією МОН, проєкт Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» (реєстраційний № 13715 від 29.08.2025) 11.02.2026 прийнято Верховною Радою України за основу з доопрацюванням положень, яким після остаточного прийняття Верховною Радою України буде визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про інноваційну діяльність».

Крім того, протокольним рішенням Комітету від 15.01.2026 № 2 було схвалено План моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання на 2026 рік. Одним із заходів цього Плану було визначено проведення моніторингу державної підтримки суб'єктів господарювання у сфері інноваційної діяльності.

В рамках зазначеного моніторингу Комітет надіслав листи про надання інформації, зокрема, Міноборони. Листом від 14.03.2026 № 220/3636 Міноборони повідомило, що не надає в будь-якій формі підтримку за рахунок ресурсів держави суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сфері інноваційної діяльності у стратегічних галузях промисловості.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак програма підтримки *в інноваційній сфері* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання *в інноваційній сфері* є чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання *в інноваційній сфері* можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, затверджених постановою КМУ від 18.02.2026 № 216, Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, які затверджені постановою КМУ від 18.02.2026 № 216, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою сприяння господарській діяльності у сфері наукових досліджень, технічного розвитку та інноваційної діяльності.

Державна допомога відповідно до цих критеріїв є допустимою для:

- наукового (науково-технічного) проєкту;
- дослідницької інфраструктури;
- інфраструктури випробувань та експериментів;
- інноваційного кластера;

підтримки інноваційної діяльності суб'єктів середнього та малого підприємництва; процесної та організаційної інновації.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт із реалізації проєкту із залученням державної допомоги чи провадження діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт із реалізації проєкту чи провадження діяльності.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою у разі, коли така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою включно з незначною державною допомогою щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються у разі, коли таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога надається для реалізації наукового (науково-технічного) проєкту, до якого належить одна або декілька з таких категорій: фундаментальні наукові дослідження; прикладні наукові дослідження; науково-технічні (експериментальні) розробки; техніко-економічне обґрунтування, та для кожної з них встановлено максимальний розмір державної допомоги від 25 до 100 відсотків сукупного розміру допустимих витрат, залежно від категорії.

Максимальний розмір державної допомоги для:

- дослідницької інфраструктури не повинен перевищувати 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат;

- інфраструктури випробувань та експериментів не повинен перевищувати: 25 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів великого підприємництва; 35 відсотків – для середнього; 45 відсотків – для малого;

- інноваційного кластера не повинен перевищувати для: інвестиційної державної допомоги – 65 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; операційної державної допомоги – 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат протягом періоду надання державної допомоги;

- підтримки інноваційної діяльності суб'єктів середнього та малого підприємництва не повинен перевищувати 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат;

- для процесної та організаційної інновації не повинен перевищувати: 15 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів великого підприємництва за умови взаємовигідної співпраці із суб'єктами середнього та малого підприємництва, витрати яких становлять щонайменше 30 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат – для суб'єктів середнього та малого підприємництва.

При цьому в окремих випадках передбачено збільшення максимального розміру державної допомоги у разі виконання додаткових умов цих Критеріїв.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання, допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років або поєднанням цих витрат, за умови неперевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємництва до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проекту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проекту зобов'язаний: зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів середнього та малого підприємництва та сприяння провадженню їх господарської діяльності з виробництва ними товарів (виконання робіт, надання послуг).

Державна допомога, крім державної допомоги для підтримки стартапів, надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

Державна допомога для підтримки стартапів надається у формі: кредитів на пільгових умовах; гарантій; грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією; податкових заходів; відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності на безоплатній основі або за вартістю, нижче ринкової.

Максимальний розмір державної допомоги становить:

на покриття витрат на консультаційні послуги – до 50 відсотків таких витрат;
на покриття витрат, пов'язаних з участю в ярмарках, – до 50 відсотків таких витрат.

Максимальний розмір державної допомоги для підтримки стартапів:

1) у формі кредитів на пільгових умовах строком на десять років становить 2,2 млн євро обсягу кредиту, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

2) у формі гарантій строком на десять років становить 3,3 млн євро гарантованої суми, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги. Розмір гарантії без урахування гарантованої суми з обслуговування кредиту не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту;

3) у формі грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією становить до 1 млн євро за офіційним валютним курсом Національного банку, встановленим на дату надання державної допомоги;

4) у формі податкових заходів становить до 1 млн євро;

5) у формі відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності не повинен перевищувати 1 млн євро та відповідати вартості об'єкта права інтелектуальної власності за вирахуванням внеску стартапу, та будь-якої винагороди, що належить власнику за об'єкт права інтелектуальної власності. Вартість об'єкта права інтелектуальної власності може перевищувати 1 млн євро, якщо сума такого перевищення буде покрита стартапом за власний рахунок або з інших джерел.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога є допустимою, якщо вона спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, що пов'язані з:

консультаційними послугами, які надаються зовнішніми консультантами (за винятком послуг, пов'язаних із звичайними операційними витратами суб'єктів господарювання, таких як послуги з податкових консультацій, регулярних юридичних послуг та консультаційних послуг, пов'язаних із рекламою);

участю в ярмарках, а саме: витрати на оренду, встановлення та експлуатацію стенда для участі в будь-якому конкретному ярмарку чи виставці, витрати на проїзд та проживання працівників, які беруть участь у ярмарку, транспортні та страхові витрати;

підтримкою стартапів.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги, про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9

частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.9. Сфера міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що містилась у нормативно-правовому акті у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів, який існував на день набрання чинності Законом та за яким потенційним відповідальним ЦОВВ є Мінфін, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	Постанова КМУ від 03.02.2021 № 102 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав лист Мінфіну.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінфіну та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Відповідно до інформації, наведеної Мінфіном в додатку до листа № 24010-10/2-5/6050 від 27.02.2026, фінансування з 2023 року не планується відповідно до постанови КМУ від 03.02.2021 № 102 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій».

Також Мінфіном зазначено, що у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та відповідно до постанови КМУ від 04.03.2022 № 199 «Питання надання у 2022 році застрахованим особам одноразової матеріальної допомоги у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна діяльність) яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні» видатки з державного бюджету за бюджетною програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій» скорочені у повному обсязі.

Наразі є чинними постанова КМУ від 06.02.2012 № 106 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій», а також постанова КМУ від 03.02.2021 № 102 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій», якою внесено зміни до зазначеного Порядку.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.10. Сфера державної регіональної політики

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 3 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері державної регіональної політики, які були об'єднані в одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що існувала на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ було визначено Мінінфраструктури (наразі Мінрозвитку), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка у сфері регіонального розвитку	Закон України «Про засади державної регіональної політики (положення статті 20) БКУ (положення статті 24 ¹) ⁶⁾ Постанова КМУ від 18.03.2015 № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» ⁷⁾

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав лист до Мінрозвитку.

⁶⁾ Дію статті 24¹ було зупинено на 2024 рік згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та на 2025 рік згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

⁷⁾ Дію Постанови КМУ було зупинено до 31 грудня 2025 р. згідно з постановою КМУ № 971 від 13.08.2025 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку».

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінрозвитку та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Відповідно до інформації, наданої Мінрозвитку у листі від 01.03.2026 № 5054/6/10-26, Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» Мінрозвитку було передбачено бюджетну програму «Державний фонд регіонального розвитку» в обсязі 1 млрд грн та зупинено дію статті 24¹ БКУ, а статтею 48 зазначеного закону встановлено, що кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на реалізацію публічних інвестиційних проєктів у порядку, визначеному КМУ.

Мінрозвитку також зазначило, що Порядок використання у 2025 році коштів державного фонду регіонального розвитку затверджено постановою КМУ від 13.08.2025 № 971 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» (далі – Порядок 971), а пунктом 2 цієї постанови зупинено до 31 грудня 2025 року дію постанови КМУ від 18.03.2015 № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку».

Згідно з Порядком 971 головний розпорядник бюджетних коштів визначає розпорядників нижчого рівня та одержувачів коштів з урахуванням критеріїв, визначених Порядком складання, розгляду, затвердження та основними вимогами до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженими постановою КМУ від 28.02.2002 № 228. При цьому відповідно до статті 22 БКУ розпорядниками бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, визначеними рішеннями про місцеві бюджети, можуть бути виключно місцеві державні адміністрації, виконавчі органи та апарати місцевих рад (секретаріат Київської міської ради), структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад.

Мінрозвитку повідомило, що відповідно до Порядку 971 у 2025 році кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовувалися на реалізацію публічних інвестиційних проєктів, що мали на меті відновлення та розвиток регіонів і відповідали пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки, відповідними регіональними стратегіями розвитку, стратегіями розвитку територіальних громад.

Разом з тим проєкти, що фінансувалися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, були включені до Єдиного проєктного портфеля здійснення публічних інвестицій на 2025 рік, подані для участі у конкурсному відборі місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування та відібрані на конкурсних засадах згідно з Порядком.

За інформацією Мінрозвитку, перелік публічних інвестиційних проєктів, що можуть реалізовуватися у 2025 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, затверджено розпорядженням КМУ від 22.10.2025 № 1145. До цього переліку в установленому порядку включено 48 публічних інвестиційних проєктів, з яких:

- 17 проєктів захисних споруд цивільного захисту;
- 16 проєктів у сфері освіти;
- 10 проєктів у сфері охорони здоров'я;
- 3 проєкти у сфері водопостачання/водовідведення;
- 1 проєкт зі створення центру безпеки;
- 1 проєкт з відновлення пошкодженого адміністративного будинку.

Крім того, Мінрозвитку повідомило, що у Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» кошти за бюджетною програмою «Державний фонд регіонального розвитку» не передбачалися, а починаючи з 2026 року, кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуватимуться на реалізацію середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій регіонів (територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, відповідають пріоритетам, цілям, завданням та заходам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку та Планом заходів з її реалізації, відповідними регіональними стратегіями розвитку та планами заходів з їх реалізації, стратегіями розвитку територіальних громад та планами заходів з їх реалізації.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації дію постанови КМУ від 18.03.2015 № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» було відновлено з 01.01.2026 та оскільки вищезгадані нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки у сфері державної регіональної політики, є чинними, відтак програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері державної регіональної політики залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері державної регіональної політики можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою КМУ від 18.04.2023 № 348.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності, або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років, або поєднанням цих витрат, за умови неперевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємництва до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проєкту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проєкту зобов'язаний: зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів середнього та малого підприємництва та сприяння провадженню їх господарської діяльності з виробництва ними товарів (виконання робіт, надання послуг).

Державна допомога, крім державної допомоги для підтримки стартапів, надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

Державна допомога для підтримки стартапів надається у формі: кредитів на пільгових умовах; гарантій; грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією; податкових заходів; відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності на безоплатній основі або за вартістю, нижче ринкової.

Максимальний розмір державної допомоги становить:

на покриття витрат на консультаційні послуги – до 50 відсотків таких витрат;

на покриття витрат, пов'язаних з участю в ярмарках, – до 50 відсотків таких витрат.

Максимальний розмір державної допомоги для підтримки стартапів:

1) у формі кредитів на пільгових умовах строком на десять років становить 2,2 млн євро обсягу кредиту, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

2) у формі гарантій строком на десять років становить 3,3 млн євро гарантованої суми, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

Розмір гарантії без урахування гарантованої суми з обслуговування кредиту не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту;

3) у формі грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією становить до 1 млн євро;

4) у формі податкових заходів становить до 1 млн євро;

5) у формі відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності не повинен перевищувати 1 млн євро та відповідати вартості об'єкта права інтелектуальної власності за вирахуванням внеску стартапу, та будь-якої винагороди, що належить власнику

за об'єкт права інтелектуальної власності. Вартість об'єкта права інтелектуальної власності може перевищувати 1 млн євро, якщо сума такого перевищення буде покрита стартапом за власний рахунок або з інших джерел.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога є допустимою, якщо вона спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, що пов'язані з:

консультаційними послугами, які надаються зовнішніми консультантами (за винятком послуг, пов'язаних із звичайними операційними витратами суб'єктів господарювання, таких як послуги з податкових консультацій, регулярних юридичних послуг та консультаційних послуг, пов'язаних із рекламою);

участю в ярмарках, а саме: витрати на оренду, встановлення та експлуатацію стенда для участі в будь-якому конкретному ярмарку чи виставці, витрати на проїзд та проживання працівників, які беруть участь у ярмарку, транспортні та страхові витрати;

підтримкою стартапів.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім забезпечення розвитку регіонів або підтримки середнього та малого підприємництва*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.11. Сфера охорони здоров'я

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що містилась у нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційно відповідальним ЦОВВ є МОЗ, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від обкладання ввізним митом фармацевтичної продукції	Пункт 13 частини першої статті 282 МКУ Постанова КМУ від 17.11.2004 № 1568 «Питання звільнення від обкладання ввізним митом фармацевтичної продукції та сполук, що використовуються для її виготовлення, які не виробляються в Україні»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи МОЗ та Держмитслужбі.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від МОЗ, Держмитслужби та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

МОЗ листом від 11.03.2026 № 07.4/11990/2-26 надало запитувану Комітетом інформацію щодо мети, тривалості, форми підтримки, кількості отримувачів та обсягів підтримки за періоди 2024–2025 років.

Держмитслужба, у свою чергу, листом від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 надала інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки за періоди 2024–2025 років.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки у сфері охорони здоров'я підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Крім цього, Комітет надав роз'яснення від 31.08.2022 № 4-pp/дд з питань державної допомоги у сфері охорони здоров'я.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.12. Сфера харчової промисловості

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що містилась у нормативно-правовому акті у сфері харчової промисловості, який існував на день набрання чинності Законом та за яким потенційним відповідальним ЦОВВ є Міністерство аграрної політики та продовольства України (наразі Мінекономіки), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування операцій з постачання продуктів дитячого харчування	Підпункт 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПКУ Постанова КМУ від 08.09.1997 № 996 «Про перелік вітчизняних продуктів дитячого харчування, операції з продажу яких молочними кухнями, спеціалізованими магазинами та куточками, які виконують функції роздаточних пунктів, звільняються від обкладення податком на додану вартість, та Порядок продажу цих продуктів»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінекономіки та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінекономіки та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та станом на 01.10.2025.

Мінекономіки листом від 19.02.2026 № 43-07/17196 не надало інформації щодо потенційної програми підтримки та щодо здійснення або планування будь-яких заходів, спрямованих на виключення підпункту 197.1.1 пункту 197.1 статті 197 ПКУ або перегляд зазначеної норми, про яку запитував Комітет.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки у сфері харчової промисловості підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері харчової промисловості залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері харчової промисловості можуть застосовуватися

положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.13. Сфера соціальної політики

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 2 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що містились у нормативно-правових актах у сфері соціальної політики, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ є Мінсоцполітики, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків	Закон України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» (положення статті 2) ⁸⁾
2	Звільнення від податку на додану вартість	Підпункт 197.1.7 (б) пункту 197.1 статті 197 ПКУ

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінсоцполітики та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінсоцполітики та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування (звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків)

У листі Мінсоцполітики від 12.03.2026 № 1903-10030/03-26 зазначено, що відповідно до статті 2 Закону України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих

⁸⁾ Згідно зі статтею 5 Закону цей Закон діє щорічно в період з 15 листопада поточного року до 15 січня наступного року.

святкових подарунків» передбачено звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції з продажу виробничими та торговими підприємствами дитячих святкових подарунків, а також квитків на новорічно-різдвяні заходи для дітей, що закупаються за рахунок коштів Фонду соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності, профспілкових комітетів підприємств і організацій, інших неприбуткових організацій.

Разом із цим Мінсоцполітики звернуло увагу, що Законом України від 28.12.2014 № 77-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» (далі – Закон № 77-VIII), який набрав чинності 01.01.2015, визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням», статтею 11 якого, зокрема, передбачалося фінансування витрат на придбання дитячих новорічних подарунків за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Крім того, пунктом 1 розділу I Закону № 77-VIII у новій редакції викладено Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», із зміною його назви на Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», а також змінено систему управління у сфері соціального страхування.

Відповідно до пункту 4 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (у редакції Закону № 77-VIII) передбачено утворення Фонду соціального страхування України шляхом злиття Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Водночас Мінсоцполітики зазначило, що в положеннях Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (в редакції Закону № 77-VIII) не передбачено фінансування придбання дитячих новорічних подарунків.

Пунктом 11 розділу I Закону № 77-VIII внесено зміни до частини третьої статті 7 Закону України «Про колективні договори і угоди», відповідно до яких колективний договір може передбачати, зокрема, соціально-побутові пільги щодо придбання новорічних подарунків для дітей працівників тощо.

Окремо Міністерство звернуло увагу, що відповідно до пункту 2 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (у редакції Закону № 2620-IX «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування») з 01.01.2023 передбачено припинення Фонду соціального страхування України та управління виконавчої дирекції Фонду, реорганізувавши їх шляхом приєднання до Пенсійного фонду України.

З урахуванням викладеного Мінсоцполітики повідомило, що придбання новорічних подарунків за рахунок коштів системи соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності з 01.01.2015 законодавством не передбачено та не здійснювалося Фондом соціального страхування України і Пенсійним фондом України.

Також Мінсоцполітики наголосило, що не є надавачем програми державної підтримки щодо звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків, що закупаються за рахунок коштів профспілкових комітетів підприємств і організацій, інших неприбуткових організацій, і не володіє інформацією щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки, за результатами якої може бути визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Однак варто зазначити, що правова підстава надання податкової пільги, а саме Закон України «Про звільнення від оподаткування грошових коштів, які спрямовуються на

проведення новорічно-різдвяних свят для дітей та на придбання дитячих святкових подарунків» від 30.11.2000 № 2117-III, є чинним.

Також ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та 01.10.2025.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правовий акт, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки у сфері надання соціальних послуг (звільнення від податку на додану вартість)

Відповідно до підпункту 197.1.7 (б) пункту 197.1 статті 197 ПКУ звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з утримання осіб у реабілітаційних закладах.

Мінсоцполітики у листі від 12.03.2026 № 1903 10030/03-26 повідомило про відсутність інформації щодо постачання послуг з утримання осіб у реабілітаційних закладах.

Разом з тим ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надано інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025 та 01.10.2025.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *програма підтримки у сфері надання соціальних послуг* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

У Звіті щодо інвентаризації 2024 зазначено, що Мінсоцполітики повідомило Комітет про доповнення переліку потенційних програм підтримки, наведеного у додатку до листа Комітету, 16 додатковими програмами, які можуть містити ознаки державної допомоги (далі – додаткові заходи). Варто відзначити, що більшість додаткових заходів, повідомлених Мінсоцполітики, не включені до Заключного звіту про попередню оцінку програм державної допомоги, що містяться у ПКУ та МКУ, з рекомендаціями стосовно подальших кроків для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу та правилами ЄС щодо державної допомоги, підготовленого Проектом ЄС «COMPASA», оскільки такі заходи передбачають здійснення суб'єктами неекономічної діяльності.

Водночас з метою уточнення та належної оцінки зазначених заходів Комітет листом звернувся до Мінсоцполітики з проханням надати додаткову інформацію, зокрема щодо актуальності згаданих додаткових заходів, правових підстав реалізації, кола суб'єктів, на яких вони поширюються, а також характеру діяльності таких суб'єктів (зокрема щодо здійснення або нездійснення ними економічної діяльності).

Листом від 08.05.2026 № 1903-19618/03-26 Мінсоцполітики надано інформацію частково, лише щодо 3 із 16 додаткових заходів. Разом з тим в межах 3 згаданих додаткових заходів надана інформація є неповною, зокрема, не надано інформації щодо мети надання державної підтримки, тривалості та обсягу підтримки. Інформації щодо інших додаткових заходів Мінсоцполітики не надало.

Враховуючи наведене, наданої інформації недостатньо для визначення належності таких заходів підтримки до державної допомоги та здійснення їх належної оцінки.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 2 програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері соціальної політики залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у цій сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері соціальної політики можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затверджених постановою КМУ від 05.01.2024 № 12, а також враховуватися роз'яснення Комітету від 07.09.2023 № 6-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги для підтримки суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері надання соціальних послуг.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженими постановою КМУ від 05.01.2024 № 12, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою компенсації витрат суб'єктів господарювання, які надають послуги, що становлять загальний економічний інтерес.

Тривалість зобов'язання з надання ПЗЕІ не повинна перевищувати 10 років, але допускається більш тривалий період зобов'язання в окремо визначених випадках.

Максимальний розмір державної допомоги на надання ПЗЕІ не повинен перевищувати суму, яка розраховується як різниця між витратами, понесеними суб'єктом господарювання під час надання таких послуг, та доходами від їх надання з урахуванням обґрунтованого прибутку за встановленою у цих Критеріях формулою.

Розмір компенсації може бути встановлений на основі розрахунку очікуваних витрат і доходів та/або фактично понесених витрат і доходів. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ. Такі витрати розраховуються на основі загальних принципів бухгалтерського обліку з урахуванням визначених в Критеріях умов.

У разі отримання суми компенсації, виплаченої надміру, така сума компенсації повинна бути повернена до відповідного бюджету у строк, визначений договором, регуляторним (розпорядчим) чи іншим актом надавача (надавачів) державної допомоги, із здійсненням перерахунку потреб у фінансуванні на наступні відповідні періоди.

Надавач державної допомоги передбачає застосування відповідних механізмів для запобігання виплаті надміру суми компенсації, зокрема шляхом регулярного контролю за використанням державної допомоги та недопущенням перехресного субсидіювання витрат на надання інших послуг, які не є послугами, що становлять загальний економічний інтерес.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається на інші цілі, окрім компенсації за надання ПЗЕІ, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.14. Сфера фізичної культури і спорту

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 3 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері фізичної культури і спорту, які були об'єднані в одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ визначався Мінмолодьспорт, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка у сфері фізичної культури і спорту	Закон України «Про фізичну культуру і спорт» БКУ Постанова КМУ від 23.03.2011 № 294 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав лист до Мінмолодьспорту.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінмолодьспорту та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

У листі Мінмолодьспорту від 16.02.2026 № 1636/5.4 зазначається, що докладне обґрунтування діяльності громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування, які не є суб'єктами господарювання (підприємствами), що здійснюють господарську діяльність, яка впливає або спотворює економічну конкуренцію, у зв'язку із чим зазначена програма не відповідає вимогам про державну допомогу суб'єктам господарювання, передбаченим Законом щодо зазначеної програми, надано у листі від 19.07.2024 № 8445/5.4, що був також наданий при підготовці Звіту щодо інвентаризації 2024.

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування, затверджений постановою КМУ від 23.03.2011 № 294 (далі – Постанова 294), визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою «Фінансова підтримка громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування».

У Звіті щодо інвентаризації 2024 зазначалось, що для того, щоб підтримка, передбачена Порядком, затвердженим Постановою 294, не вважалася державною допомогою в розумінні Закону та, відповідно, для вилучення програми підтримки «Підтримка у сфері фізичної культури і спорту» з відповідного переліку є доцільним передбачити в зазначеному Порядку, що одержувачами бюджетних коштів є громадські об'єднання фізкультурно-спортивного спрямування, які не здійснюють економічної діяльності. Так, якщо діяльність, пов'язана зі спортивною інфраструктурою, що використовується для пропонування та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку, є необхідною для функціонування такої інфраструктури або є невід'ємною частиною її основного неекономічного призначення, а частка такого використання в загальній потужності інфраструктури (зокрема за площею або часом використання) не перевищує 20 відсотків, така діяльність є допоміжною. Відповідно діяльність, що провадиться з використанням інфраструктури в цілому, є такою, що провадиться не для пропонування та/або реалізації товарів (робіт, послуг) на ринку (не є економічною).

Разом з тим відповідних змін до Порядку, затвердженого Постановою 294, не внесено. Отже, наразі немає підстав для виключення програми *підтримка у сфері фізичної культури і*

спорту з переліку потенційних програм підтримки та нормативно-правових актів, що можуть містити заходи державної допомоги, які існували на день набрання чинності Законом.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки у сфері фізичної культури і спорту підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері фізичної культури і спорту залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері фізичної культури і спорту можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для провадження діяльності, пов'язаної зі спортивною інфраструктурою, затверджених постановою КМУ від 13.02.2024 № 161, а також враховуватися роз'яснення Комітету від 22.11.2022 № 7-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги для підтримки окремих заходів у сфері фізичної культури і спорту.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для провадження діяльності, пов'язаної зі спортивною інфраструктурою, затвердженими постановою КМУ від 13.02.2024 № 161, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, тобто дати змогу отримувачу державної допомоги після її отримання надавати послуги у сфері фізичної культури і спорту, які можуть бути надані ним тільки за рахунок такої допомоги, або покращити показники діяльності, яку її отримувач вже провадить у сфері фізичної культури і спорту.

Максимальний розмір інвестиційної допомоги не повинен перевищувати різницю між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від інвестицій. Такий розмір визначається шляхом:

1) встановлення розміру інвестиційної допомоги заздалегідь, за вирахуванням операційного прибутку від суми допустимих витрат, визначених попередньо на основі обґрунтованих прогнозів; або

2) повернення суми державної допомоги, що перевищує різницю між сумою допустимих витрат та операційним прибутком від інвестицій.

Максимальний розмір операційної допомоги не повинен перевищувати суму, необхідну для покриття операційних збитків за відповідний період. Такий розмір визначається шляхом:

1) встановлення розміру операційної допомоги заздалегідь на основі обґрунтованих прогнозів; або

2) повернення суми державної допомоги, що перевищує суму операційних збитків.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається на інші цілі, крім спортивною інфраструктури, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.15. Сфера культури та охорони культурної спадщини

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 39 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері культури та охорони культурної спадщини (окремі заходи зазначалися декілька разів з урахуванням умов формування наведених програм), які були об'єднані в 6 потенційних програм підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ та юридичними особами зазначалися МКСК (наразі Мінкульт), Український культурний фонд, Український інститут книги, Держкіно, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка для збереження культурної спадщини	Закон України «Про охорону культурної спадщини» БКУ Підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ Наказ МКТУ України від 27.02.2007 № 8 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з охорони культурної спадщини, паспортизації, інвентаризації та реставрації пам'яток архітектури і пам'яток культурної спадщини», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.03.2007 за № 216/13483
2	Підтримка книговидавничої справи	Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» БКУ Підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ Постанова КМУ від 12.06.2019 № 638 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Українському інституту книги для підтримки книговидавничої справи та популяризації української літератури у світі» Постанова КМУ від 01.12.2023 № 1262 «Про затвердження Порядку надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції)» Наказ МКІП від 23.03.2023 № 139 «Про затвердження Порядку організації та проведення мистецьких конкурсів культурно-мистецьких проєктів, спрямованих на підтримку книговидавничої справи та промоції читання», зареєстрований у Мін'юсті 08.05.2023 за № 752/39808

- 3 Підтримка культури
- Закон України «Про культуру»
 БКУ
 Абзац п'ятий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ
 Абзац шостий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ
 Абзац сьомий підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 ПКУ
 Підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
 Пункт 12 підрозділу 2 розділу XX ПКУ
 Закон України «Про театри і театральну справу»
 Постанова КМУ від 09.03.2011 № 247 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами»⁹⁾
 Постанова КМУ від 16.11.2001 № 1557 «Про затвердження переліку закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, та переліку заходів у сфері культури і мистецтва, видатки на які здійснюються з державного бюджету»¹⁰⁾
 Постанова КМУ від 20.03.2013 № 178 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки діячів культури і мистецтва»
 Постанова КМУ від 07.02.2022 № 91 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики для розвитку закладів загальнодержавного значення, у тому числі їх будівництво»¹¹⁾
4. Сприяння розвитку культури та мистецтв України
- Закон України «Про Український культурний фонд»
 БКУ
 Підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ
 Постанова КМУ від 18.04.2018 № 414 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення Українським культурним фондом заходів з підтримки проєктів»
5. Державна підтримка кінематографії
- Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»
 БКУ
 Підпункт 140.4.7 пункту 140.4 статті 140 Податкового кодексу України

⁹⁾ Назва Постанови КМУ в редакції до 26.12.2025 року.

¹⁰⁾ Назва Постанови КМУ в редакції до 01.01.2025 року.

¹¹⁾ Назва Постанови КМУ в редакції до 07.06.2025 року.

Абзац двадцять третій підпункту 141.4.1 пункту 141.4 статті 141 ПКУ

Підпункт 197.1.31 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

Пункт 12 підрозділу 2 розділу XX ПКУ

Постанова КМУ від 05.06.1998 № 813 «Про затвердження Положення про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі»

Постанова КМУ від 18.04.2018 № 339 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки кінематографії, у тому числі документування воєнних злочинів»

Наказ Держкіно від 15.03.2023 № 32 «Про затвердження Порядку прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії та Порядку проведення творчого конкурсу (пітчінгу)», зареєстрований у Мін'юсті 13.06.2023 за № 978/40034¹²⁾

Наказ МКІП від 13.10.2021 № 803 «Про затвердження Порядку прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної субсидії для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) локацій України як привабливого місця для створення кінематографічної та аудіовізуальної продукції», зареєстрований в Мін'юсті 14.12.2021 за № 1619/37241¹³⁾

6. Державна підтримка кінематографії

Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»

БКУ

Постанова КМУ від 18.04.2018 № 429 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінкульту, Держкомтелерадіо та ДПС.

¹²⁾ Наказ втратив чинність на підставі наказу Міністерства культури № 922 від 14.11.2025 «Про затвердження Порядку прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії про здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для виробництва (створення) документальних, просвітницьких, анімаційних фільмів, фільмів для дитячої аудиторії (з урахуванням художньої та культурної значущості), фільмів художньої та культурної значущості (авторських фільмів) та фільмів-дебютів, надання державної субсидії на виробництво (створення) фільму (ігрового, анімаційного тощо), телевізійного фільму, телевізійного серіалу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.11.2025 за № 1697/45103.

¹³⁾ Наказ втратив чинність на підставі наказу Державного агентства України з питань кіно № 193 від 11.10.2024 «Про затвердження Порядку прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної субсидії для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) локацій України як привабливого місця для створення кінематографічної та аудіовізуальної продукції», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.11.2024 за № 1819/43164.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінкульту, Держкомтелерадіо та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо програми підтримки для збереження культурної спадщини

У листі № 05/115/1307-26 від 06.03.2026 Мінкульт зазначає, що не підтримує групування у програму постанови КМУ від 18.04.2018 № 338 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення загальнодержавних заходів у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики» (далі – Постанова 338), якою Комітетом запропоновано доповнити програму підтримки, у запропонований спосіб, а в додатку до цього листа зазначає, що фінансування за програмою не відповідає формам державної допомоги, визначеним статтею 4 Закону (додаткові обґрунтування надані у листі Мінкульту № 05/115/1527-26 від 18.03.2026).

Зокрема, у листі № 05/115/1527-26 від 18.03.2026 Мінкульт зазначає, що відповідно до Порядку, затвердженого Постановою 338, бюджетні кошти, зокрема, спрямовуються на:

проведення загальнодержавних заходів, визначених указами Президента України, рішеннями КМУ, міжнародних заходів, у тому числі Венеціанського бієнале сучасного мистецтва, міжнародних заходів, які проводяться з метою залучення під час воєнного стану в Україні грошових коштів та інших ресурсів для збереження та відновлення культурної спадщини та культурних цінностей України та на виконання міжнародних договорів, заходів, пов'язаних із забезпеченням формування та реалізацією державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики (фестивалі, конкурси, культурно-мистецькі проекти, семінари, засідання за круглим столом, наради, конференції, форуми, соціологічні дослідження та спостереження);

придбання творів образотворчого мистецтва для поповнення музейних фондів, придбання творів драматичного мистецтва для поповнення репертуарів драматичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів музичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів концертних організацій та художніх (мистецьких) колективів;

створення нових вистав, концертних, хореографічних та циркових номерів (програм); провадження гастрольної діяльності театрами, художніми (мистецькими) колективами, концертними та цирковими організаціями, що належать до сфери управління Мінкульту.

Отже, враховуючи викладене, Мінкульт зазначає, що використання бюджетних коштів не є програмою підтримки та відповідний нормативно-правовий акт не є підставою надання підтримки відповідно до визначених Законом форм.

Слід зауважити, що зазначені вище положення Порядку, затвердженого Постановою 338, містять інформацію про спрямування бюджетних коштів, а не про форми підтримки.

Разом з тим Порядок, затверджений Постановою 338, визначає механізм використання коштів, передбачених у *державному бюджеті* за бюджетною програмою «Загальнодержавні заходи у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики».

Відповідно до частини першої статті 4 Закону державна допомога полягає у передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втратах доходів відповідних бюджетів. Державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у таких формах: надання субсидій та грантів, надання дотацій, надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів.

Тобто Закон не містить вичерпного переліку форм, в яких може надаватися державна допомога.

Разом з тим, оскільки підтримка відповідно до Порядку, затвердженого Постановою 338, реалізується за рахунок ресурсів держави, що може спотворювати або загрожувати

спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, така підтримка містить ознаки державної допомоги. Крім того, відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів належить до повноважень Уповноваженого органу.

Враховуючи наведене, наразі Постанова 338 включена до програми підтримки для збереження культурної спадщини.

Крім того, враховуючи спрямування бюджетних коштів відповідно до Порядку, затвердженого Постановою 338, ця постанова включається як правова підстава і програми підтримки культури.

Отже, виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки для збереження культурної спадщини* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо програми підтримки книговидавничої справи

Згідно з інформацією, наданою Мінкультом в додатку до листа № 05/115/1307-26 від 06.03.2026, дія Закону не поширюється на фінансування діяльності відповідно до пункту 4 частини другої статті 3 Закону (щодо проєктів та заходів, що реалізуються Українським інститутом книги у порядку, встановленому Законом України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні», у тому числі надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції)).

Разом з тим відповідно до статті 262 (1) Угоди про асоціацію будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами ЄС з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, в якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Відповідно до статті 267 Угоди про асоціацію Україна, зокрема, має створити повний реєстр схем чинної державної допомоги, та привести ці схеми допомоги у відповідність до критеріїв, визначених у статтях 262 та 264 цієї Угоди, протягом строку не більше, ніж сім років з дати набрання чинності цією Угодою.

У статті 262 (2) (3) Угоди про асоціацію визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди.

У свою чергу, статтею 5 Закону визначено яка державна допомога є допустимою, а статтею 6 Закону – державна допомога, що може бути визнана допустимою.

Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) цієї Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування ЄС, зокрема відповідну судову практику Суду ЄС, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Отже, з метою дотримання положень Угоди про асоціацію державна допомога в Україні має надаватися з урахуванням правил її надання згідно з вимогами законодавства у сфері державної допомоги, відповідати умовам допустимості, у тому числі умовам, які містяться в *acquis* ЄС.

Враховуючи наведене, виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки для книговидавничої справи* підлягає повідомленню до

Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. Щодо програми підтримки культури

Відповідно до інформації, наданої Мінкульту у листі № 05/115/1527-26 від 18.03.2026, постановою КМУ від 07.02.2022 № 91 затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури для розвитку закладів загальнодержавного значення, в тому числі їх будівництва (далі – Постанова 91), які спрямовуються¹⁴⁾ на:

реалізацію проектів робіт з реставрації, консервації, ремонту пам'яток культурної спадщини, у тому числі замків, інших фортифікаційних, оборонних, палацово-паркових комплексів, реконструкції, капітального ремонту, будівництва, благоустрою об'єктів культурного призначення та інших об'єктів державної форми власності; розроблення відповідної проектної документації та придбання основних засобів підприємствами, установами і організаціями, що належать до сфери управління Мінкульту;

реконструкцію першої черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні;

реалізацію проектів робіт з будівництва захисних споруд цивільного захисту, споруд подвійного призначення із захисними властивостями сховища та/або протирадіаційного укриття, робіт з приведення підвальних та/або цокольних приміщень у стан, придатний до використання їх як найпростіших укриттів.

Як і щодо Постанови 338 Мінкульт зазначає, що використання бюджетних коштів не є програмою підтримки та відповідний нормативно-правовий акт не є підставою надання підтримки відповідно до визначених Законом форм.

У листі № 05/115/1307-26 від 06.03.2026 Мінкульт зазначає, що не підтримує групування у програму Постанови 91 у запропонований спосіб, а в додатку до цього листа зазначає про необхідність вилучення Постанови 91 як правової підстави підтримки.

Зазначені вище положення Порядку, затвердженого Постановою 91, містять інформацію про спрямування *бюджетних коштів*, а не про форми підтримки.

Як зазначалося вище, Закон не містить вичерпного переліку форм, в яких може надаватися державна допомога.

Враховуючи наведене, наразі немає підстав для виключення Постанови 91 з програми підтримки культури.

Отже, виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма підтримки культури* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

4. Щодо програми підтримки сприяння розвитку культури та мистецтв України

Згідно з інформацією, наданою Мінкульту в додатку до листа № 05/115/1307-26 від 06.03.2026, дія Закону не поширюється на фінансування діяльності відповідно до пункту 3 частини другої статті 3 Закону (щодо проектів, які реалізуються Українським культурним фондом у порядку, встановленому Законом України «Про Український культурний фонд»).

¹⁴⁾ Назва постанови та спрямування бюджетних коштів зазначаються з урахування змін, внесених постановою КМУ від 08.04.2026 № 453 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2022 р. № 91».

Як зазначалося вище, з метою дотримання положень Угоди про асоціацію державна допомога в Україні має надаватися з урахуванням правил її надання згідно з вимогами законодавства у сфері державної допомоги, відповідати умовам допустимості, у тому числі умовам, які містяться в *acquis* ЄС.

Отже, виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *програма сприяння розвитку культури та мистецтв України* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

5. Щодо програми державної підтримки кінематографії

Відповідно до Положення про Міністерство культури України, затвердженого постановою КМУ від 16.10.2019 № 885, Мінкульт є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що *забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема у сфері кінематографії*.

Разом з тим відповідно до Положення про Державне агентство України з питань кіно, затвердженого постановою КМУ від 17.07.2014 № 277, Держкіно є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Віце-прем'єр-міністра з гуманітарної політики України – Міністра культури і який *реалізує державну політику у сфері кінематографії* (на момент складання попереднього Звіту щодо інвентаризації *Держкіно забезпечувало формування та реалізувало державну політику у сфері кінематографії*).

Враховуючи наведене, наразі зазначені вище програми 5 і 6 об'єднуються в одну програму – *державна підтримка кінематографії*, надавачами якої є Мінкульт та Держкіно (з урахуванням положень Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування, затвердженого постановою КМУ від 18.04.2018 № 429, надавачем підтримки щодо цієї постанови КМУ є тільки Мінкульт).

Наказом Мінкульту від 14.11.2025 № 922, зареєстрованим в Мін'юсті 18.11.2025 за № 1697/45103, затверджено Порядок прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії про здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для виробництва (створення) документальних, просвітницьких, анімаційних фільмів, фільмів для дитячої аудиторії (з урахуванням художньої та культурної значущості), фільмів художньої та культурної значущості (авторських фільмів) та фільмів-дебютів, надання державної субсидії на виробництво (створення) фільму (ігрового, анімаційного тощо), телевізійного фільму, телевізійного серіалу (далі – Наказ 922) (цей Порядок визначає механізм прийняття Радою з державної підтримки кінематографії (рішення про надання державної підтримки кінематографії у формах, визначених пунктами 1–3 частини першої статті 7 Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»).

Крім того, відповідно до зазначеного наказу Мінкульту визнано таким, що втратив чинність, наказ Держкіно від 15.03.2023 № 32 «Про затвердження Порядку прийняття рішення Радою з державної підтримки кінематографії та Порядку проведення творчого конкурсу (пітчінгу)», зареєстрований в Мін'юсті 13.06.2023 за № 978/40034 (далі – Наказ 32).

Отже, до програми державної підтримки кінематографії включений Наказ 922 на заміну Наказу 32.

Наказом Держкіно від 11.10.2024 № 193, зареєстрованим в Мін'юсті 29.11.2024 за № 1819/43164, затверджено Порядок прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної субсидії для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) локацій України як привабливого місця для створення кінематографічної та аудіовізуальної продукції» (далі – Наказ 193) (цей Порядок визначає механізм прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання

державної підтримки кінематографії у формі, визначеній пунктом 10 частини першої статті 7 Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні»).

Крім того, відповідно до зазначеного наказу Держкіно визнано таким, що втратив чинність, наказ МКП від 13.10.2021 № 803 «Про затвердження Порядку прийняття Радою з державної підтримки кінематографії рішення про надання державної субсидії для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) локацій України як привабливого місця для створення кінематографічної та аудіовізуальної продукції», зареєстрований в Мін'юсті 14.12.2021 за № 1619/37241 (далі – Наказ 803).

Отже, до програми державної підтримки кінематографії включений Наказ 193 на заміну Наказу 803.

Разом з тим, оскільки постановою КМУ від 05.12.2024 № 1390 «Деякі питання державної підтримки кінематографії» постанову КМУ від 16.11.2001 № 1557 «Про затвердження переліку закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, переліку заходів у сфері культури і мистецтва, видатки на які здійснюються з державного бюджету, та переліку додаткових форм державної підтримки кінематографії» (далі – Постанова 1557) доповнено переліком додаткових форм державної підтримки кінематографії, Постанова 1557 також є правовою підставою програми державної підтримки кінематографії.

Враховуючи наведене, виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними (з доповненням та заміною окремих розпорядчих актів), відтак *програма державної підтримки кінематографії* підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

6. Щодо програми підтримки забезпечення стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки, заходів з європейської та євроатлантичної інтеграції, національної ідентичності, героїзму, створення та поширення аудіовізуальних творів патріотичного спрямування

Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки, заходів з європейської та євроатлантичної інтеграції, національної ідентичності, героїзму, створення та поширення аудіовізуальних творів патріотичного спрямування, затвердженого постановою КМУ від 28.09.2015 № 772 (далі – Постанова 772), цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених Мінкульту у державному бюджеті за бюджетною програмою «Забезпечення стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки, заходів з європейської та євроатлантичної інтеграції, національної ідентичності, героїзму, створення та поширення аудіовізуальних творів патріотичного спрямування», головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінкульт.

Постанова 772 у Звіті щодо інвентаризації 2024 містилася у підрозділі 3.17. «Сфера медіа» як правова підстава «Підтримка медіа».

Разом з тим відповідно до Порядку, затвердженого Постановою 772, зі змінами, в тому числі змінилася і назва Порядку та цієї постанови¹⁵⁾, що відбулися після складання Звіту щодо інвентаризації 2024, бюджетні кошти спрямовуються на:

1) розроблення моделей інформаційних продуктів, у тому числі графічного характеру, а також сценаріїв заходів, мультимедійних проєктів, аудіо- та відеоінформаційної продукції,

¹⁵⁾ Згідно з постановами КМУ: від 26.12.2024 № 1495 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2015 р. № 772 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», від 25.03.2026 № 406 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2015 № 772».

навчально-методичного та технічного забезпечення для планування, організації та реалізації інформаційних та комунікаційних кампаній;

2) забезпечення реалізації ініціативи Президента України із створення українського культурного продукту, а саме:

виробництво (створення) та розповсюдження авторських, анімаційних фільмів та серіалів, фільмів-дебютів та фільмів для дитячої аудиторії в обсязі до 100 відсотків включно із загальною кошторисною вартістю виробництва (створення) відповідного твору;

виробництво (створення) та розповсюдження фільмів (ігрових та неігрових), обсяг яких не може перевищувати 80 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) фільму, за умови співфінансування виробництва (створення) фільму в обсязі не менш як 20 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) відповідного фільму;

виробництво (створення) та розповсюдження серіалів (ігрових та неігрових), обсяг яких не може перевищувати 50 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) серіалу, за умови співфінансування виробництва (створення) серіалу в обсязі не менш як 50 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) відповідного серіалу;

виробництво (створення) та розповсюдження патріотичних, розважальних та пізнавальних шоу, відеороликів для соціальних мереж, театральних, концертних та циркових номерів, вистав і програм, проектів у сфері візуального мистецтва, виставкових проектів, проектів і творів у сфері музичного мистецтва, телевізійних тощо (далі - інші твори) для дитячої аудиторії та дебютів в обсязі до 100 відсотків включно із загальною кошторисною вартістю виробництва (створення) відповідного твору;

виробництво (створення) та розповсюдження інших творів, обсяг яких не може перевищувати 80 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) твору, за умови співфінансування виробництва (створення) твору в обсязі не менш як 20 відсотків загальної кошторисної вартості виробництва (створення) відповідного твору;

3) організацію та проведення заходів з просування (промоції) реалізації ініціативи Президента України із створення українського культурного продукту;

4) оплату послуг з перекладу з іноземних та на іноземні мови готової інформаційної продукції та розміщення її в медіа;

5) оплату послуг у сфері формування та вивчення громадської думки в Україні та за кордоном;

6) оплату послуг у сфері пошуку, фіксації та обробки інформаційних даних та матеріалів, моніторингу інформаційного поля, розроблення, наповнення та підтримки програмного забезпечення, баз даних, аналізу інформації;

7) оплату послуг з вироблення та доставки інформаційних стендів та конструкцій для розміщення інформаційних матеріалів та інформаційної продукції;

8) організацію заходів, спрямованих на поширення суспільно важливої інформації в Україні та за її межами, придбання, виробництво та поствиробництво, зберігання, розповсюдження та демонстрування соціальної реклами, поліграфічної, видавничої, цифрової, аудіо- та відеоінформаційної, іншої продукції;

9) проведення та організацію інформаційних, комунікаційних кампаній та проектів, публічних заходів, у тому числі міжнародних, всеукраїнських конференцій, семінарів, тренінгів, форумів, засідань за круглим столом, панельних дискусій, стратегічних сесій, селекторних нарад, прес-конференцій (у тому числі з медіаграмотності), медіа-мостів, телемарафонів, презентацій (в частині оплати послуг з оренди приміщень, забезпечення учасників необхідними матеріалами та інших послуг, безпосередньо пов'язаних з проведенням заходів);

10) проведення інформаційних кампаній із залученням друкованих медіа на території областей, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінрозвитку, крім територій активних бойових дій та тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, для яких не визначені дати завершення бойових дій та завершення тимчасової окупації відповідно.

Враховуючи спрямування бюджетних коштів, передбачених Порядком, затвердженим Постановою 772, програму підтримки *забезпечення стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки, заходів з європейської та євроатлантичної інтеграції, національної ідентичності, героїзму, створення та поширення аудіовізуальних творів патріотичного спрямування* виокремлено в окрему програму в цьому підрозділі, яка є чинною, відтак підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 6 програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері *культури та охорони культурної спадщини* є чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у цій сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання у сфері *культури та охорони культурної спадщини* можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, затверджених постановою КМУ від 20.01.2024 № 52, а також враховуватися роз'яснення Комітету від 02.03.2023 № 3-рр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини (крім діяльності з виробництва та розповсюдження аудіовізуальних творів).

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, затвердженими постановою КМУ від 20.01.2024 № 52, зокрема, передбачено таке.

Визначено напрями та об'єкти, на надання яких державна допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини є допустимою, зокрема на забезпечення діяльності закладів культури, суб'єктів діяльності у сфері культури, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини, пам'ятки культурної спадщини та культурні цінності, природну спадщину, яка пов'язана з культурною спадщиною або якщо таку спадщину офіційно визнано культурною чи природною спадщиною, території та об'єкти природно-заповідного фонду, елементи нематеріальної культурної спадщини; культурно-мистецькі заходи, творчі програми та проекти у сфері культури, діяльність у сфері культури та спеціалізованої мистецької освіти тощо.

Максимальний розмір інвестиційної допомоги для підтримки культури та збереження культурної спадщини не повинен перевищувати різниці між допустимими витратами та операційним прибутком від інвестицій; максимальний розмір операційної допомоги для підтримки культури та збереження культурної спадщини не повинен перевищувати суми, необхідної для покриття операційних збитків та отримання обґрунтованого прибутку за відповідний період.

Для таких видів діяльності, як створення, виготовлення, розповсюдження, відтворення, виконання, переробка, переклад, оцифрування та опублікування літературних та/або музичних творів, максимальний розмір державної допомоги не повинен перевищувати суми, обчисленої як різниця між допустимими витратами та доходами, узгодженими з їх розміром на момент надання такої допомоги, або в розмірі 70 відсотків допустимих витрат.

Слід зазначити, що відповідно до Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, затверджених постановою КМУ від 20.01.2024 № 52, підтримка суб'єктів господарювання, доходи яких від провадження діяльності у сфері культури та охорони культурної спадщини

покривають до 50 відсотків витрат для провадження такої діяльності, є такою, що спрямована на виконання соціально-культурної мети та на провадження неекономічної діяльності.

Разом з тим в разі якщо підтримка спрямовується на неекономічну діяльність, така підтримка не становитиме державної допомоги. Зазначені вище положення, що підтверджують таке спрямування, мають бути відображені у правових підставах надання підтримки для забезпечення її надання саме на неекономічну діяльність.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання для аудіовізуальних творів можуть застосовуватися положення Регламенту № 651/2014 та Повідомлення Комісії щодо державної допомоги фільмам та іншим аудіовізуальним творам від 15.11.2013 (2013/С 332/01).

З урахуванням норм зазначених актів Європейського Союзу Комітет розробив проєкт постанови КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для аудіовізуальних творів»¹⁶⁾, розроблення якого передбачено Національною програмою адаптації *acquis* ЄС. Зазначені Критерії оцінки допустимості державної допомоги після затвердження КМУ застосовуватимуться Комітетом як Уповноваженим органом для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для аудіовізуальних творів.

Так, проєкт Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для аудіовізуальних творів, зокрема, передбачає таке.

Максимальний розмір державної допомоги на виробництво не повинен перевищувати 50 відсотків допустимих витрат. Це значення може збільшуватися:

1) до 60 відсотків допустимих витрат на виробництво – для транскордонного виробництва, що фінансується Україною та принаймні однією державою – членом ЄС й передбачає розробників аудіовізуальних творів з України та принаймні з однієї держави – члена ЄС;

2) до 100 відсотків допустимих витрат на виробництво – на складні аудіовізуальні твори та спільне виробництво за участю країн зі Списку отримувачів офіційної допомоги для розвитку Комітету з питань сприяння розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку, оприлюдненого на офіційному вебсайті Організації економічного співробітництва та розвитку.

Максимальний розмір державної допомоги на підготовку до виробництва не повинен перевищувати 100 відсотків допустимих витрат; максимальний розмір державної допомоги на розповсюдження визначається як відсоток допустимих витрат на цей процес, що є рівним відсотку, за яким визначений відсоток допустимих витрат допомоги на виробництво, та не повинен перевищувати 50 відсотків допустимих витрат на розповсюдження аудіовізуальних творів.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що передбачені зазначеними критеріями та проєктом критеріїв.

Умови допустимості державної допомоги, передбачені зазначеними критеріями та проєктом Критеріїв, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається на інші цілі, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги, наприклад:

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є

¹⁶⁾ Проєкт розміщено для консультацій з громадськістю на офіційному вебсайті Комітету.

послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженими постановою КМУ від 11.07.2023 № 704;

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників, затвердженими постановою КМУ від 11.06.2025 № 673;

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність, затвердженими постановою КМУ від 18.02.2026 № 216.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.16. Сфера медіа

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 8 потенційних заходів підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері медіа, які були об'єднані в одну потенційну програму підтримки суб'єктів господарювання, що існувала на день набрання чинності Законом, та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ зазначалися МКСК та Держкомтелерадіо, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Підтримка медіа	<p>Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста»</p> <p>БКУ</p> <p>Закон України «Про систему іномовлення України»</p> <p>Постанова КМУ від 28.10.2015 № 915 (в редакції Постанови КМУ від 26.03.2022 № 375) «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва та трансляції програм для державних потреб, збирання, обробки та розповсюдження офіційної інформаційної продукції, фінансової підтримки системи державного іномовлення України»</p> <p>Постанова КМУ від 27.04.2011 № 449 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки творчих спілок у сфері засобів масової інформації, преси»¹⁷⁾</p> <p>Наказ Держкомтелерадіо від 13.05.2015 № 98 «Про затвердження Порядку надання державної фінансової підтримки друкованим засобам масової інформації», зареєстрований у Мін'юсті 28.05.2015 за № 623/27068</p> <p>Постанова КМУ від 25.01.2017 № 30 «Про затвердження Порядку використання коштів,</p>

¹⁷⁾ Назва постанови КМУ у редакції до 23.01.2025.

передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України»
 Постанова КМУ від 28.09.2015 № 772 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів у сфері захисту національного інформаційного простору»¹⁸⁾

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінкульту та Держкомтелерадіо.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінкульту та Держкомтелерадіо, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Положенням про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, затвердженим постановою КМУ від 13.08.2014 № 341, передбачено, що Держкомтелерадіо є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що *забезпечує формування та реалізує державну політику* у сферах державного іномовлення, популяризації України у світі, забезпечення інформаційного суверенітету України, а також бере участь у забезпеченні формування та реалізує державну політику у сфері медіа, інформаційній та видавничій сфері.

Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виробництва та трансляції програм для державних потреб, збирання, обробки та розповсюдження офіційної інформаційної продукції, фінансової підтримки системи державного іномовлення України, затвердженого постановою КМУ від 28.10.2015 № 915, Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки творчих спілок у сфері медіа, окремих суб'єктів у сфері друкованих медіа, затвердженого постановою КМУ від 27.04.2011 № 449, Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України», затвердженого постановою КМУ від 25.01.2017 № 30, розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня та відповідальним виконавцем бюджетних програм є Держкомтелерадіо.

Оскільки відповідно до Закону надавачами державної допомоги є органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами й ініціюють та/або надають державну допомогу, наразі потенційним надавачем державної допомоги відповідно до зазначених порядків є Держкомтелерадіо.

Держкомтелерадіо у відповіді на лист Комітету щодо надання підтримки у листі № 1353/24/06-2 від 22.04.2026 зазначило, що суб'єкти господарювання державного сектору економіки, які належать до сфери управління Держкомтелерадіо, зокрема, Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ», регіональні осередки Національної спілки журналістів, акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України» не отримують державну допомогу у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Разом з тим, оскільки підтримка медіа реалізується за рахунок ресурсів держави, що може спотворювати або загрожувати спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, така підтримка містить ознаки державної допомоги. Крім того, відповідно до

¹⁸⁾ Назва постанови КМУ у редакції до 01.01.2025.

пункту 2 частини другої статті 8 Закону визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів належить до повноважень Уповноваженого органу.

Водночас Постанова 772 виокремлена у програму *підтримки забезпечення стратегічних комунікацій, інформаційної безпеки, заходів з європейської та євроатлантичної інтеграції, національної ідентичності, героїзму, створення та поширення аудіовізуальних творів патріотичного спрямування.*

Інформація щодо сфери медіа, наведена у додатку, надана Мінкульту листом від 06.03.2026 № 05/115/1307-26, оскільки це міністерство також було надавачем підтримки у 2024–2025 роках.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у *сфері медіа* залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у *сфері медіа* можуть застосовуватися положення Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затверджених постановою КМУ від 11.07.2023 № 704, а також враховуватися роз'яснення Комітету від 14.12.2023 № 7-пр/дд з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки надання ПЗЕІ у сфері аудіовізуальних медіа.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на надання послуг із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженими постановою КМУ від 11.07.2023 № 704, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога на надання ПЗЕІ надається у разі виконання таких умов:

виконання ПЗЕІ забезпечує задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства, а також забезпечує задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства й об'єктивного інформування іноземної аудиторії про події в Україні та світі;

послуги із створення та/або добору, організації та поширення масової інформації визначені як ПЗЕІ у договорі та/або нормативно-правовому та/або розпорядчому акті;

зобов'язання щодо надання ПЗЕІ покладені на суб'єкта господарювання згідно з договором та/або нормативно-правовим та/або розпорядчим актом;

надавачем державної допомоги забезпечено здійснення контролю за дотриманням зобов'язань із надання ПЗЕІ;

розмір державної допомоги не перевищує максимального розміру державної допомоги;

забезпечено розмежування рахунків бухгалтерського обліку доходів і витрат за різними видами діяльності, а саме на надання ПЗЕІ та на надання інших послуг суб'єкта господарювання. Усі витрати суб'єкта господарювання та доходи визначені та розподіляються із застосуванням принципів бухгалтерського обліку доходів і витрат, визначених законом.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається на інші цілі, крім надання ПЗЕІ у сфері аудіовізуальних медіа, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.17. Сфера туризму

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 2 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах у сфері туризму, які були об'єднані в одну потенційну програму підтримки суб'єктів господарювання, що існувала на день набрання чинності Законом, та за якою потенційним відповідальним ЦОВВ було визначено Мінінфраструктури (наразі Мінрозвитку), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Розкриття туристичного потенціалу України, розвиток туризму та туристичної інфраструктури	Закон України «Про туризм» Постанова КМУ від 29.03.2021 № 288 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розкриття туристичного потенціалу України»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав лист Мінрозвитку та ДАРТ.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінрозвитку та ДАРТ, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінрозвитку в листі від 18.02.2026 № 4048/43/10-26 не надано оновленої інформації щодо мети, тривалості, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу та зазначило про відсутність чинних програм підтримки суб'єктів господарювання або будь-якої іншої підтримки, яка існувала на день набрання чинності Законом.

ДАРТ листом від 01.05.2026 № 698//N7-26 надало запитувану інформацію щодо мети, тривалості, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак програма підтримки у сфері туризму підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що одна програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері туризму залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері туризму можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги, про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.18. Сфера державно-приватного партнерства

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про одну потенційну програму державної підтримки суб'єктів господарювання, що містилась у нормативно-правовому акті у сфері державно-приватного партнерства, який існував на день набрання чинності Законом, а саме Закон України «Про державно-приватне партнерство», за який потенційним відповідальним ЦОВВ є Мінекономіки, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Заходи державно-приватного партнерства	Закон України «Про державно-приватне партнерство» ¹⁹⁾

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав лист до Мінекономіки.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінекономіки та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінекономіки надало інформацію листом від 19.02.2026 № 49-07/17196-03, в якому зазначило, що станом на дату підписання цього листа Мінекономіки не приймало рішень про надання підтримки державно-приватного партнерства та не виступало її надавачем.

На виконання Плану моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання на 2025 рік, схваленого протокольним рішенням Комітету від 16.01.2025 № 2, Комітет провів моніторинг державної підтримки суб'єктів господарювання, що надається для виконання концесійних договорів. За результатом моніторингу Комітет надав узагальнююче роз'яснення з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги від 16.10.2025 № 5-pp/дд

¹⁹⁾ Закон втратив чинність 31.10.2025 на підставі Закону України від 19.06.2025 № 4510-IX «Про публічно-приватне партнерство».

щодо державної допомоги під час здійснення державно-приватного партнерства та виконання концесійних договорів.

Водночас 19.06.2025 було прийнято Закон України «Про публічно-приватне партнерство», який набрав чинності 31.10.2025, та, відповідно, визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про державно-приватне партнерство».

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері державно-приватного партнерства втратила чинність та не підлягає включенню до реєстру державної допомоги.

2.19. Сфери будівництва та управління об'єктами державної власності

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 2 потенційних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах, а саме в окремих положеннях ПКУ, які визначають пільговий режим оподаткування у сферах будівництва та управління об'єктами державної власності, які є 2 потенційними програми державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційним відповідальним ЦОВВ було визначено Мінінфраструктури (наразі Мінрозвитку), а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Звільнення від оподаткування (звільнення від ПДВ)	Пункт 197.15 статті 197 ПКУ
2	Безоплатна передача в державну чи комунальну власність (звільнення від ПДВ)	Підпункт 197.1.16 пункту 197.1 статті 197 ПКУ

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінрозвитку та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінрозвитку та ДПС, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінрозвитку в листі від 18.02.2026 № 4048/43/10-26 не надано оновленої інформації щодо мети, тривалості, обсягу підтримки та кількості отримувачів за зазначеними програмами та повідомило про відсутність чинних програм підтримки суб'єктів господарювання або будь-якої іншої підтримки, яка існувала на день набрання чинності Законом.

Водночас ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала оновлену інформацію щодо обсягів наданих на підставі пункту 197.15 статті 197 ПКУ та підпункту 197.1.16 пункту 197.1 статті 197 ПКУ пільг та їх отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окремі положення ПКУ, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак програми підтримки у сферах будівництва та управління об'єктами державної власності підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 2 програми підтримки суб'єктів господарювання у сферах будівництва та управління об'єктами державної власності залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачу державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у *сферах будівництва та управління об'єктами державної власності* можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційних програм підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідних програм підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.20. Сфера експортно-імпоротної діяльності

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про потенційний захід підтримки у сфері експортно-імпоротної діяльності, який був визначений як потенційна програма державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існувала на день набрання чинності Законом та за якою потенційним відповідальним ЦОВВ є Мінекономіки, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Особливості справляння податку на додану вартість	Пункт 23 підрозділу 2 розділу XX ПКУ

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначеної потенційної програми державної підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінекономіки та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінекономіки й ДПС та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінекономіки у листі від 19.02.2026 № 49-07/17196-03 не надало інформації щодо зазначеного заходу. Водночас ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала оновлену інформацію щодо обсягів наданих на підставі пункту 23 підрозділу 2 розділу XX ПКУ пільг та їх отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Пунктом 23 підрозділу 2 розділу XX ПКУ передбачено, що тимчасово до 1 січня 2027 року від оподаткування податком на додану вартість звільняються операції з постачання, у тому числі операції з імпорту відходів та брухту чорних і кольорових металів, а також паперу та картону для утилізації (макулатури та відходів) товарної позиції 4707 згідно з УКТ ЗЕД. Переліки таких відходів та брухту чорних і кольорових металів затверджуються КМУ. Операції з вивезення в митному режимі експорту товарів, зазначених у цьому пункті, звільняються від оподаткування податком на додану вартість.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак програма підтримки у сфері експортно-імпоротної діяльності підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що програма підтримки суб'єктів господарювання у сфері експортно-імпоротної діяльності залишається чинною та містить ознаки державної допомоги (інформація щодо програми наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказану програму підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програми підтримки суб'єктів господарювання у сфері експортно-імпоротної діяльності можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis* ЄС залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційної програми підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості такої програми підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.21. Інші крос-секторальні заходи підтримки

У додатку 1 до Звіту щодо інвентаризації 2024 наведена інформація про 3 потенційних крос-секторальних заходи підтримки, що містились у нормативно-правових актах, а саме в окремих положеннях ПКУ, які є 3 потенційними програми державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом та за якими потенційними відповідальними ЦОВВ є Мінфін та НКЦПФР, а саме:

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Оподаткування нерезидентів	Підпункт 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ
2	Звільнення від оподаткування доходів нерезидентів	Пункт 37 підрозділу 4 розділу XX ПКУ
3	Звільнення від ПДВ	Пункт 46 підрозділу 2 розділу XX ПКУ Закон України «Про фінансову реструктуризацію»

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, стосовно зазначених потенційних програм підтримки суб'єктів господарювання Комітет надіслав листи Мінфіну, НКЦПФР, Мінекономіки та ДПС.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від Мінфіну, НКЦПФР, ДПС та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

1. Щодо податкового заходу, передбаченого підпунктом 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ

НКЦПФР листом від 10.02.2026 № 10.02.2026 не надала оновленої інформації щодо мети, тривалості, форми, обсягу підтримки та кількості отримувачів такого заходу, а також запропонувала виключити НКЦПФР з переліку потенційних надавачів підтримки, оскільки до повноважень НКЦПФР не віднесені питання оподаткування та регулювання діяльності іноземних фондових бірж.

Водночас відповідно до пункту 2 постанови КМУ від 06.09.2017 № 675 «Про затвердження Переліку іноземних фондових бірж, на яких розміщено іноземні боргові цінні папери нерезидентом, оподаткування доходу якого здійснюється відповідно до підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України» передбачено рекомендувати Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку подавати пропозиції щодо внесення змін до затвердженого цією постановою переліку іноземних фондових бірж з урахуванням розвитку міжнародного ринку капіталу.

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону надавачі державної допомоги – органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами і ініціюють та/або надають державну допомогу.

Оскільки НКЦПФР відповідно до постанови КМУ від 06.09.2017 № 675 може подавати пропозиції (тобто ініціювати) до внесення змін до затвердженого цією постановою переліку іноземних фондових бірж, на яких розміщено іноземні боргові цінні папери нерезидентом, оподаткування доходу якого здійснюється відповідно до підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ, в розумінні Закону НКЦПФР може бути надавачем.

Мінекономіки не надало запитуваної інформації, зокрема, щодо віднесення до його повноважень реалізації податкової пільги, передбаченої підпунктом 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ.

Враховуючи викладене, зазначений захід потребує подальшого опрацювання з метою визначення надавача, тобто відповідального державного органу за реалізацію зазначеного заходу.

ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала оновлену інформацію щодо обсягів наданої на підставі пункту підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Крім того, оскільки постанова КМУ від 06.09.2017 № 675 визначає перелік іноземних фондових бірж, на яких розміщено іноземні боргові цінні папери нерезидентом, оподаткування доходу якого здійснюється відповідно до підпункту 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ, зазначена постанова є також підставою надання такої підтримки та разом із зазначеними положенням ПКУ можуть утворювати потенційну програму підтримки державної підтримки суб'єктів господарювання, яка існували на день набрання чинності Законом.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки нормативно-правові акти та окремі їх положення, що є правовими підставами для надання підтримки, є чинними, відтак *податковий захід, передбачений підпунктом 141.4.11 пункту 141.4 статті 141 ПКУ, підлягає*

повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

2. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 37 підрозділу 4 розділу XX ПКУ

Мінфін листом від 02.03.2026 № 24010-10/2-5/6050 надав оновлену інформацію за запропонованою формою щодо зазначеного заходу, а також повідомив, що положення пункту 37 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ було запроваджено Законом України від 17.09.2015 № 702-VIII «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування під час реструктуризації державного і гарантованого державою боргу та його часткового списання» (далі – Закон № 702).

Необхідність внесення зазначених змін до ПКУ аргументувалася необхідністю реструктуризації державного та гарантованого державою боргу, сформованого за зовнішніми запозиченнями, гарантованими державою, які здійснювалися позичальниками – державними підприємствами. Одним із шляхів реструктуризації передбачалося списання номінальної вартості боргу, що компенсувалася у випадку істотного покращення економічного становища України.

Інструментом забезпечення такої компенсації виступали державні деривативи, платежі за якими були прив'язані до показника приросту реального ВВП. Ці інструменти надавалися, по суті, в обмін на списання частини державного боргу та з метою можливого повернення суми здійсненої іноземним кредитором інвестиції, що відповідала практиці розвинених країн, де, як правило, доходи нерезидентів за державними цінними паперами звільняються від оподаткування. Отже, з метою забезпечення вищезазначеного Законом № 702 було передбачено, що доходи з джерелом походження з України, які будуть отримані нерезидентами в результаті розміщення державних деривативів та здійснення виплат за цим інструментом, не підлягатимуть оподаткуванню.

За інформацією Мінфіну та ДПС, державна підтримка у вигляді звільнення від оподаткування, передбачена пунктом 37 підрозділу 4 розділу XX ПКУ, протягом 2024–2025 років не надавалась.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *податковий захід, передбачений пунктом 37 підрозділу 4 розділу XX ПКУ*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

3. Щодо податкового заходу, передбаченого пунктом 46 підрозділу 2 розділу XX ПКУ

Мінфін листом від 02.03.2026 № 24010-10/2-5/6050 надав оновлену інформацію за запропонованою формою щодо зазначеного заходу, відповідно до якої протягом 2024–2025 років державна підтримка у формі зазначеного податкового заходу не надавалась.

Водночас ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала оновлену інформацію щодо обсягів наданої на підставі пункту 46 підрозділу 2 розділу XX ПКУ пільги та її отримувачів у 2024 та 2025 роках.

Виходячи з наявної в Комітеті інформації, оскільки окреме положення ПКУ, що є правовою підставою для надання підтримки, є чинним, відтак *податковий захід, передбачений пунктом 46 підрозділу 2 розділу XX ПКУ*, підлягає повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програми до реєстру державної допомоги.

Отже, в результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації встановлено, що 3 програми підтримки суб'єктів господарювання, *передбачені положеннями ПКУ*,

залишаються чинними та містять ознаки державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу програм підтримки суб'єктів господарювання, *передбачених положеннями ПКУ*, можуть застосовуватися положення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги або в разі відсутності таких – *acquis ЕС* залежно від визначеної цілі та категорії державної допомоги. Умови допустимості державної допомоги, встановлені критеріями оцінки допустимості державної допомоги, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

Водночас наразі відсутня достатня кількість інформації про реалізацію та умови потенційних програм підтримки для визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, які можуть бути застосовані для оцінки допустимості таких програм підтримки.

При цьому у разі надання в межах відповідних програм підтримки незначної державної допомоги, про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

2.22. Заходи підтримки місцевих органів влади

За результатом проведення додаткової інвентаризації чинних програм підтримки було виявлено 2 потенційні програми державної підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та за якими відповідальними є місцеві органи влади.

№	Назва програми підтримки	Правова підстава
1	Регіональна міжгалузева Програма фінансової підтримки та внесків до статутних капіталів юридичних осіб публічного права, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області на 2013–2028 роки	Рішення Дніпропетровської обласної ради від 21 червня 2013 року № 438-19/VI
2	Програма підтримки суб'єктів малого і середнього бізнесу на території Новоукраїнської міської ради на 2017–2030 роки	Рішення Новоукраїнської міської ради від 11 квітня 2017 року № 453 (продовжено рішеннями міської ради від 13 жовтня 2020 року № 1841 та від 30 жовтня 2024 року № 1691)

Комітет листом надіслав запити 25 обласним та міським військовим адміністраціям щодо наявності програм державної підтримки суб'єктів господарювання, що існували на день набрання чинності Законом.

В результаті опрацювання відповідей від місцевих органів влади було виявлено 2 програми підтримки суб'єктів господарювання, які є чинними та містять ознаки державної допомоги, відтак вказані програми підтримки підлягають повідомленню до Комітету для здійснення відповідної оцінки, за результатами якої буде визначено необхідність включення програм до реєстру державної допомоги (інформація щодо програм наведена в додатку до цього Звіту).

Надавачам державної допомоги необхідно привести вказані програми підтримки суб'єктів господарювання у відповідність із законодавством про державну допомогу у зазначеній сфері залежно від цілі та категорії підтримки.

Для приведення у відповідність із законодавством про державну допомогу вказаних програм підтримки суб'єктів господарювання можуть застосовуватися положення, зокрема, Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємства, затверджених постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, для стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання та сприяння діяльності щодо вироблення суб'єктами господарювання товарів (виконання робіт, надання послуг).

Критерії не поширюються, зокрема, на державну допомогу, що надається суб'єктам господарювання, які провадять діяльність у сфері електронних комунікацій, металургійній, транспортній (та пов'язаній з нею інфраструктурі), енергетичній галузях та галузі вугільної промисловості.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Критеріями передбачено, що державна допомога повинна мати стимулюючий ефект, який, зокрема, підтверджується тим, що отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над інвестиційним проектом, який реалізується із залученням державної допомоги чи провадженням діяльності, або має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності.

Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, які пов'язані з: інвестиціями в нематеріальні активи; інвестиціями в матеріальні активи; виплатою заробітної плати, що виникає у разі створення нових робочих місць в результаті залучення інвестицій, розрахованою протягом двох років, або поєднанням цих витрат, за умови неперевищення їх обсягу, залежно від того, яка категорія витрат є більшою.

Максимальний розмір державної допомоги становить для суб'єктів великого підприємства до 50 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів

середнього підприємництва – до 60 відсотків сукупного розміру допустимих витрат; для суб'єктів малого підприємництва – до 70 відсотків сукупного розміру допустимих витрат.

Для розрахунку максимального розміру державної допомоги для реалізації інвестиційного проєкту, за яким допустимі витрати перевищують суму, еквівалентну 55 млн євро та 110 млн євро, застосовуються окремі передбачені формули.

Інвестиції та нові робочі місця повинні бути збережені отримувачами державної допомоги у відповідному регіоні не менше п'яти років (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох років (для суб'єктів середнього та малого підприємництва) після завершення здійснення інвестицій.

Отримувач державної допомоги під час реалізації інвестиційного проєкту зобов'язаний: зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків витрат на його реалізацію за рахунок власних ресурсів або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки;

підтвердити, що не здійснював переміщення протягом двох років, що передують зверненню про отримання державної допомоги, та не здійснюватиме його протягом двох років після завершення здійснення інвестицій.

Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки середнього та малого підприємництва, затвердженими постановою КМУ від 18 квітня 2023 р. № 348, зокрема, передбачено таке.

Державна допомога надається з метою створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів середнього та малого підприємництва та сприяння провадженню їх господарської діяльності з виробництва ними товарів (виконання робіт, надання послуг);

Державна допомога, крім державної допомоги для підтримки стартапів, надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

Державна допомога для підтримки стартапів надається у формі: кредитів на пільгових умовах; гарантій; грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією; податкових заходів; відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності на безоплатній основі або за вартістю, нижче ринкової.

Максимальний розмір державної допомоги становить:

на покриття витрат на консультаційні послуги – до 50 відсотків таких витрат;

на покриття витрат, пов'язаних з участю в ярмарках, – до 50 відсотків таких витрат.

Максимальний розмір державної допомоги для підтримки стартапів:

1) у формі кредитів на пільгових умовах строком на десять років становить 2,2 млн євро обсягу кредиту, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги;

2) у формі гарантій строком на десять років становить 3,3 млн євро гарантованої суми, строком до п'яти років та від п'яти до десяти років передбачено окремі підходи до визначення максимального розміру державної допомоги.

Розмір гарантії без урахування гарантованої суми з обслуговування кредиту не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту;

3) у формі грантів, включаючи інвестиції у статутний капітал, зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією становить до 1 млн євро;

4) у формі податкових заходів становить до 1 млн євро;

5) у формі відчуження (передачі) права на об'єкт права інтелектуальної власності або надання дозволу (ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності не повинен перевищувати 1 млн євро та відповідати вартості об'єкта права інтелектуальної власності за вирахуванням внеску стартапу, та будь-якої винагороди, що належить власнику за об'єкт права інтелектуальної власності. Вартість об'єкта права інтелектуальної власності

може перевищувати 1 млн євро, якщо сума такого перевищення буде покрита стартапом за власний рахунок або з інших джерел.

Державна допомога з визначеними допустимими витратами може поєднуватися з:

будь-якою іншою державною допомогою, якщо така допомога стосується різних визначених допустимих витрат;

будь-якою іншою державною допомогою, включно з незначною державною допомогою, щодо тих самих допустимих витрат, які частково або повністю перекриваються, якщо таке поєднання не призводить до перевищення максимального розміру державної допомоги, що може надаватися.

Державна допомога є допустимою, якщо вона спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, що пов'язані з:

консультаційними послугами, які надаються зовнішніми консультантами (за винятком послуг, пов'язаних із звичайними операційними витратами суб'єктів господарювання, таких як послуги з податкових консультацій, регулярних юридичних послуг та консультаційних послуг, пов'язаних із рекламою);

участю в ярмарках, а саме: витрати на оренду, встановлення та експлуатацію стенда для участі в будь-якому конкретному ярмарку чи виставці, витрати на проїзд та проживання працівників, які беруть участь у ярмарку, транспортні та страхові витрати;

підтримкою стартапів.

Водночас необхідно забезпечувати відповідність всім іншим умовам допустимості державної допомоги, що визначені зазначеними критеріями.

Умови допустимості державної допомоги, встановлені зазначеними критеріями, мають бути відображені у правових підставах надання відповідної підтримки.

В разі якщо державна допомога надається *на інші цілі, крім забезпечення розвитку регіонів або підтримки середнього та малого підприємництва*, для забезпечення її допустимості мають бути дотримані умови, передбачені іншими критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання.

При цьому у разі надання в межах відповідної програми підтримки незначної державної допомоги про надання такої допомоги має бути зазначено у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, які є підставою для її надання. За умови дотримання вимог пункту 9 частини першої статті 1 та пункту 2 частини третьої статті 9 Закону повідомлення про незначну державну допомогу до Комітету не подається.

Якщо підтримка суб'єктів господарювання не належить до державної допомоги, відповідні умови, які це передбачають, мають бути відображені у нормативно-правових та/або розпорядчих актах, що є підставою для її надання.

Розділ 3. Програми чинної державної допомоги, що існували до 02.08.2017 (за економічними сферами)

3.1. Сфера вугільної промисловості

У сфері вугільної промисловості наявні 3 програми чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, які містяться в реєстрі державної допомоги та щодо яких Комітет прийняв рішення № 86-р від 06.02.2019, № 330-р від 14.05.2019 та № 132-р від 27.02.2019.

Відповідно до вищезгаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є чинною допустимою державною допомогою відповідно до Закону внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Стаття 9 Гірничого закону України; бюджетна програма КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості»	Міністерство енергетики України	Добування кам'яного та бурого вугілля	Державна допомога надається з метою часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, технічне переоснащення та модернізацію вугледобувних підприємств. Державна допомога надається за рахунок коштів державного бюджету у формі субсидій. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до регламенту Ради (ЄС) № 1407/2002 від 23 липня 2002 року щодо державної допомоги у вугільній промисловості (Council Regulation (EC) № 1407/2002 of 23 July 2002 on State

<p>2 Стаття 9 Гірничого закону України;
Бюджетна програма КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств»</p>	Міністерство енергетики України	Добування кам'яного та бурого вугілля	Державна допомога надається з метою ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств та які не спроможні провадити передбачену статутном діяльність і подальша діяльність яких згідно з техніко-економічним обґрунтуванням визнана недоцільною. Державна допомога надається за рахунок коштів державного бюджету у формі субсидій. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до рішення Ради від 10 грудня 2010 року про державну допомогу для сприяння закриттю неконкурентоспроможних вугільних шахт (2010/787/ЄС) (Council Decision of 10 December 2010 on State aid to facilitate the closure of uncompetitive coal mines (2010/787/EU))
<p>3 Стаття 9 Гірничого закону України;
бюджетна програма КПКВК 1101160 «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах»</p>	Міністерство енергетики України	Добування кам'яного та бурого вугілля	Державна допомога надається з метою часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції та для покриття початкових інвестиційних витрат з метою поліпшення стану охорони праці та промислової безпеки. Державна допомога надається за рахунок коштів державного бюджету у формі субсидій. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Регламенту Ради (ЄС) № 1407/2002 від 23 липня 2002 року щодо державної допомоги у вугільній промисловості (Council

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, Комітет звернувся до Міненерго щодо надання інформації, зокрема, про вжиті або заплановані заходи щодо внесення змін до умов надання державної допомоги суб'єктам господарювання шляхом дотримання встановлених умов допустимості державної допомоги, викладених у рішеннях Комітету № 86-р від 06.02.2019, № 330-р від 14.05.2019 та № 132-р від 27.02.2019.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Міненерго та іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

За інформацією Міненерго в листі від 17.02.2026 № 26/1.5-18.1-3408 назва бюджетної програми КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» змінювалася таким чином:

КПКВК 1101570 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції» (2018 рік);

КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» (2018 рік);

КПКВК 2401590 «Реструктуризація вугільної галузі» (2019-2026 роки).

Постанова КМУ від 23.01.2019 № 80 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі», відповідно до якої бюджетна програма залишається чинною.

Назва бюджетної програми КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» змінювалася без зміни мети та цілей таким чином:

КПКВК 1101070 «Ліквідація збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» (2018 рік);

КПКВК 1101070 «Ліквідація вугледобувних та торфодобувних підприємств» (2019 рік);

КПКВК 2401070 «Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств» (2020–2026 роки).

Постанови КМУ від 27.08.1997 № 939 «Про затвердження Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств», а також від 23.01.2019 № 80 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі» та від 21.02.2018 № 93 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств», відповідно до яких реалізуються бюджетні програми, залишаються чинними.

Крім того, Міненерго повідомило, що фінансування бюджетної програми за КПКВК 1101160 «Заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах» було припинено у 2019 році.

Водночас наразі постанова КМУ від 13.04.2011 № 398 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах» залишається чинною.

За інформацією, наданою Міненерго, протягом 2024 та 2025 років фінансування програми державної допомоги за КПКВК 2401590 «Реструктуризація вугільної галузі» здійснювалося таким чином.

Отримувачами державної допомоги у 2024 році були 7 підприємств. Загальний обсяг державної допомоги за вказаною програмою у 2024 році становив 2 975 167 064,31 грн.

Отримувачами державної допомоги у 2025 році були 4 підприємства. Загальний обсяг державної допомоги у 2025 році становив 2 124 258 227,82 грн, при цьому фінансування ДП «Мирноградвугілля» та ДП «Горецьквугілля» припинено у зв'язку із знаходженням підприємств у зоні активних бойових дій; фінансування ДП «Селидіввугілля» припинено у зв'язку із знаходженням підприємства на тимчасово окупованій території.

Протягом 2024 та 2025 років фінансування програми державної допомоги за КПКВК 2401070 «Заходи з ліквідації неперспективних вуглепереробних підприємств» здійснювалося таким чином.

Отримувачами державної допомоги є державні вугледобувні підприємства або господарські товариства з видобутку вугілля, 100 відсотків акцій яких належать державі:

на яких здійснюються заходи з їх підготовки до ліквідації, рішення про ліквідацію яких прийнято КМУ;

у відокремлених підрозділах яких здійснюються заходи з підготовки до ліквідації; на які Міненерго покладено функції замовника з виконання робіт і заходів з ліквідації вугледобувних підприємств;

державні підприємства, на яких покладено функції з утримання водовідливних комплексів, будівництво і реконструкція яких передбачені проектами ліквідації шахт, за умови, що забезпечення їх подальшого функціонування до вартості таких проектів не включене;

замовники техніко-економічного обґрунтування недоцільності подальшої експлуатації вугледобувного підприємства.

Отримувачами державної допомоги у 2024 році були 8 підприємств, загальний обсяг державної допомоги за вказаною програмою у 2024 році становив 272 169 216,45 грн.

Отримувачами державної допомоги у 2025 році були 4 підприємства, загальний обсяг державної допомоги за вказаною програмою у 2025 році становив 316 111 063,17 грн. Фінансування ДП «Шахта імені Д.С. Коротченка» припинено у зв'язку із знаходженням підприємства на тимчасово окупованій території.

Заходи з виготовлення проекту ліквідації ДП «Добропіллявугілля-видобуток» виконано у повному обсязі.

Заходи з підготовки шахт ДП «Львіввугілля» (ВП «Шахта «Великомостівська») та ДП «Шахта «Зарічна» до ліквідації виконано у повному обсязі.

Варто зазначити, що у 2025 році розпорядженням КМУ від 26.11.2025 № 1454-р схвалено Програму діяльності державних вугледобувних підприємств на період до 2030 року та постановою КМУ від 18.06.2025 № 711 затверджено Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року, які передбачають реформування вугільної галузі України.

Зокрема, зазначені програми спрямовані на поступову трансформацію вугільної галузі, що включає стабілізацію діяльності державних вугледобувних підприємств у короткостроковій перспективі, їх подальшу реструктуризацію, підвищення ефективності виробництва, а також поетапне скорочення видобутку вугілля. Паралельно передбачено розвиток альтернативних видів економічної діяльності у вугільних регіонах, створення нових робочих місць, диверсифікацію економіки та вирішення соціальних і екологічних наслідків закриття шахт.

Водночас надана Міненерго інформація не містить підтвердження фактичного приведення зазначених програм у відповідність із умовами допустимості державної допомоги.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 3 програми державної допомоги у сфері вугільної промисловості є чинними. Реалізація таких програм підтримки має враховувати правила державної допомоги. Умови їх допустимості, визначені в рішеннях Комітету від 06.02.201 № 86-р, від 14.05.2019 № 330-р та від 27.02.2019 № 132-р, мають бути відображені у правових підставах надання державної допомоги.

Отже, враховуючи викладене, Міненерго необхідно забезпечити приведення нормативно-правових актів, відповідно до яких реалізуються зазначені програми державної допомоги, у відповідність із вимогами законодавства у сфері державної допомоги та умовами допустимості, визначеними у відповідних рішеннях Комітету.

3.2. Сфера стратегічних галузей промисловості

У сфері стратегічних галузей промисловості наявна одна програма чинної державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості, що існувала до 02.08.2017, яка міститься в реєстрі державної допомоги та щодо якої Комітет прийняв рішення від 19.12.2019 № 836-р, від 19.12.2019 № 837-р, від 16.01.2019 № 29-р, від 16.01.2019 № 30-р, від 16.01.2019 № 31-р, від 23.04.2020 № 255-р, від 23.04.2020 № 256-р, від 30.01.2020 № 65-р, від 15.04.2020 № 240-р, від 15.04.2020 № 241-р, від 23.04.2020 № 257-р, від 28.05.2020 № 330-р, від 28.05.2020 № 331-р, від 28.08.2020 № 563-р, від 10.09.2020 № 584-р.

Відповідно до вищезгаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є чинною, що має ознаки недопустимої для конкуренції, та у разі якщо така державна допомога буде надаватися після 02.08.2022, вона буде допустимою для конкуренції за умови внесення надавачем державної допомоги (з 03.11.2021 надається Мінстратегпромом, з 24.07.2025 – Міноборони) змін до умов її надання та виконання зобов'язань.

Крім того, Комітет надав рекомендації Мінстратегпрому від 14.07.2022 № 1-рк про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом (з урахуванням вищевказаних рішень).

Разом із цим відповідно до Плану моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання на 2025 рік, який затверджено протоколом засідання Комітету від 16.01.2025 № 2, Комітет провів моніторинг державної підтримки суб'єктів господарювання, зокрема щодо підтримки суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у галузі літакобудівної промисловості. За результатами моніторингу Комітет надав відповідні роз'яснення № 2-рр/дд від 14.08.2025, які листом від 16.09.2025 № 500-29.1/05-9814е надіслано до Міноборони.

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Стаття 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості»; пункт 12 частини третьої статті 110, підпункт 13 пункту 4 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ; пункт 4 ¹ підрозділу 2, пункт 41 підрозділу 4,	Мінекономіки	Літако-будування	Державна допомога надається з метою здійснення тимчасових заходів державної підтримки суб'єктам літакобудування відповідно до Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості» для посилення цивільної та військової безпеки України, забезпечення конкурентоспроможності літаків, двигунів для них та

пункт 7 підрозділу 6
ПКУ;

постанова КМУ
від 07.06.2017 № 476
«Про затвердження
Порядку здійснення
контролю за
використанням
вивільнених коштів
підприємств -
суб'єктів
літакобудування, на
які поширюється дія
норм статті 2 Закону
України «Про
розвиток
літакобудівної
промисловості»

авіаційного обладнання
вітчизняного виробництва.

Державна допомога
надається за рахунок
державного бюджету у
формі звільнення від сплати
податків на прибуток
підприємства, сплати
податку на додану вартість
при ввезенні товарів на
митну територію України та
сплати ввізного мита при
ввезенні товарів на митну
територію України.
Вивільнені кошти
використовуються на
науково-дослідні та
дослідно-конструкторські
роботи з літакобудування;
створення чи переоснащення
матеріально-технічної бази;
збільшення обсягу
виробництва;
запровадження новітніх
технологій

Комітет здійснив оцінку
допустимості державної
допомоги відповідно до
Критеріїв оцінки
допустимості державної
допомоги суб'єктам
господарювання для
забезпечення розвитку
регіонів та підтримки
середнього та малого
підприємництва,
затверджених постановою
КМУ від 07.02.2018 № 57

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, Комітет надіслав листи ДПС, Держмитслужбі, Міноборони та Мінекономіки.

За результатом опрацювання отриманих відповідей від ДПС, Держмитслужби, Міноборони та Мінекономіки, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

ДПС листом від 03.03.2026 № 2808/5/99-00-19-03-02-05 надала інформацію щодо кількості отримувачів підтримки та обсягів підтримки станом на 01.01.2025, а саме:

- відповідно до пункту 4¹ підрозділу 2 розділу XX ПКУ кількість пільговиків становила 5, сума податкових пільг – 325 192,92 тис. грн;

- згідно з пунктом 41 підрозділу 4 розділу XX ПКУ кількість пільговиків становила 16, сума податкових пільг – 1 678 209,93 тис. грн;

- відповідно до пункту 7 підрозділу 6 розділу XX ПКУ кількість пільговиків становила 13, сума податкових пільг – 490 278,37 тис. грн.

Також ДПС надало інформацію, що пільги, встановлені на підставах пункту 4¹ підрозділу 2, пункту 41 підрозділу 4, пункту 7 підрозділу 6 розділу XX ПКУ, станом на 01.01.2025 виключені з Довідника пільг, що є втратами доходів бюджету.

Держмитслужба листом від 25.02.2026 № 15/15-01-04/8.20/1125 надала інформацію, що у 2024 році було 8 отримувачів державної допомоги на розвиток літакобудівної промисловості. Обсяг наданих пільг за кодом пільги 177 відповідно до підпункту 13 пункту 4 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ мито – 5 867 тис. грн, ПДВ – 209 542 тис. грн (вказані пільги діяли до 1 січня 2025 року). Водночас повідомлено, що пільга відповідно до пункту 12 частини третьої статті 110 МКУ не належить до митних платежів.

Відповідно до інформації, наданої Міноборони в листі № 220/3698 від 16.03.2026, постановою КМУ від 25.02.2026 № 239 «Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України» Міноборони позбавлено повноважень головного органу в системі органів виконавчої влади щодо формування та забезпечення реалізації державної промислової політики.

Міноборони не надало інформації щодо приведення зазначеної програми у відповідність із умовами допустимості державної допомоги та виконання зобов'язань, наданих Комітетом у відповідних рішеннях.

Відповідно до інформації, наданої Мінекономіки в листі № 3811-06/42711-03 від 05.05.2026, Положенням про Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2025 № 903, Мінекономіки визначено головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування та реалізацію державної промислової політики (крім стратегічних галузей промисловості). У Мінекономіки відсутня інформація щодо заходів державної допомоги суб'єктів господарювання стратегічних галузей промисловості, зокрема, що здійснюють діяльність у галузі літакобудівної промисловості.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації одна програма державної допомоги у сфері стратегічних галузей економіки суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у галузі літакобудівної промисловості, є чинною. Реалізація такої програми державної допомоги має враховувати правила державної допомоги. Умови її допустимості визначені в рішеннях Комітету від 19.12.2019 № 836-р, від 19.12.2019 № 837-р, від 16.01.2019 № 29-р, від 16.01.2019 № 30-р, від 16.01.2019 № 31-р, від 23.04.2020 № 255-р, від 23.04.2020 № 256-р, від 30.01.2020 № 65-р, від 15.04.2020 № 240-р, від 15.04.2020 № 241-р, від 23.04.2020 № 257-р, від 28.05.2020 № 330-р, від 28.05.2020 № 331-р, від 28.08.2020 № 563-р, від 10.09.2020 № 584-р та в рекомендаціях Комітету від 14.07.2022 № 1-рк.

Отже, враховуючи викладене, Міноборони необхідно забезпечити приведення нормативно-правових актів, відповідно до яких реалізується зазначена програма державної допомоги, у відповідність із вимогами законодавства у сфері державної допомоги та умовами допустимості, визначеними у відповідних рішеннях та рекомендаціях Комітету.

3.3. Сфера зайнятості населення

У сфері зайнятості населення наявні 4 програми чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, які містяться в реєстрі державної допомоги та щодо яких Комітет прийняв рішення від 30.01.2019 № 63-р, від 31.01.2019 № 64-р, від 31.01.2019 № 65-р, від 31.01.2019 № 66-р, від 31.01.2019 № 67-р, від 31.01.2019 № 68-р.

Відповідно до вищезгаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є чинною допустимою державною допомогою відповідно до Закону внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання.

№ Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
<p>1 Закон України «Про зайнятість населення» (стаття 24-1);</p> <p>постанова КМУ від 08.09.2015 № 696 «Про затвердження Порядку здійснення заходів сприяння зайнятості, повернення коштів, спрямованих на фінансування таких заходів, у разі порушення гарантій зайнятості для внутрішньо переміщених осіб»</p>	<p>Державна служба зайнятості</p>	<p>Сфера зайнятості населення - сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб</p>	<p>Державна допомога надається з метою сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб. Державна допомога надається у формі компенсації витрат роботодавця на оплату праці внутрішньо переміщених осіб та на перепідготовку та підвищення кваліфікації таких осіб за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою КМУ від 31.01.2018 № 33, та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників, затверджених постановою КМУ від 11.01.2018 № 11</p>

2	Закон України «Про зайнятість населення» (стаття 47);

наказ
Мінсоцполітики
від 07.03.2013
№ 103 Про
затвердження
Порядку надання
допомоги по
частковому
безробіттю | Державна
служба
зайнятості | Сфера
зайнятості
населення
збереження
зайнятості
працівників | Державна допомога надається з метою збереження зайнятості працівників у разі загрози їх вивільнення під час тимчасового зупинення (скорочення) виробництва продукції суб'єктом господарювання.
Державна допомога надається у формі надання фінансування суб'єктам господарювання (роботодавцям) для виплати працівникам допомоги по частковому безробіттю за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою КМУ від 07.02.2018 № 57 |
| 3 | Закон України «Про зайнятість населення» (статті 26 та 27);

постанова КМУ
від 15.04.2013
№ 347 «Деякі
питання реалізації
статті 26 та частини
другої статті 27
Закону України | Державна
служба
зайнятості | Сфера
зайнятості
населення
сприяння
працевлашту-
ванню
безробітних | Державна допомога надається з метою стимулювання роботодавців щодо працевлаштування громадян. Державна допомога надається суб'єктам господарювання, які працевлаштовують громадян, що мають додаткові гарантії у |

«Про зайнятість населення»

сприянні працевлаштуванню, та суб'єктам малого підприємництва, які працевлаштовують зареєстрованих безробітних. Державна допомога надається у формі компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою КМУ від 31.01.2018 № 33

4	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (стаття 7-1);	Державна служба зайнятості	Сфера зайнятості населення збереження зайнятості працівників	Державна допомога надається з метою запобігання безробіттю. Державна допомога надається суб'єктам господарювання – роботодавцям у формі фінансування витрат роботодавця на оплату праці та на професійну перепідготовку або підвищення кваліфікації працівників, щодо яких є загроза вивільнення, за
	постанова Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			

від 29.01.2009
 № 94 «Про порядок
 здійснення
 профілактичних
 заходів,
 спрямованих на
 запобігання
 настанню страхових
 випадків»,
 зареєстрована в
 Міністерстві
 юстиції України
 17.03.2009 за
 № 244/16260

рахунок коштів Фонду
 загальнообов'язкового
 державного соціального
 страхування України на
 випадок безробіття.
 Комітет здійснив оцінку
 допустимості державної
 допомоги відповідно до
 Критеріїв оцінки
 допустимості державної
 допомоги суб'єктам
 господарювання на
 працевлаштування
 окремих категорій
 працівників та створення
 нових робочих місць,
 затверджених
 постановою КМУ
 від 31.01.2018 № 33, та
 Критеріїв оцінки
 допустимості державної
 допомоги суб'єктам
 господарювання для
 забезпечення розвитку
 регіонів та підтримки
 середнього та малого
 підприємництва,
 затверджених
 постановою КМУ
 від 07.02.2018 № 57

Законом України від 21.09.2022 № 2622-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування служби зайнятості, соціального страхування на випадок безробіття, сприяння продуктивній зайнятості населення, у тому числі молоді, та впровадження нових активних програм на ринку праці» внесено зміни до Закону України «Про зайнятість населення» шляхом доповнення статті 20 частинами другою – четвертою такого змісту:

«2. Для сприяння зайнятості зареєстрована безробітна особа раз на п'ять років має право на працевлаштування у роботодавця з компенсацією за неї витрат відповідно до цього Закону (крім професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації), якщо інше не передбачено положеннями цього Закону.

3. Компенсації, допомоги, інші виплати (далі - державна допомога) суб'єктам господарювання, передбачені цим Законом, статтями 7 та 7-1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», надаються з урахуванням положень Закону.

Сума державної допомоги за цими та будь-якими іншими напрямками державної підтримки та/або допомоги (незалежно від її видів та джерел) сукупно не може перевищувати суму незначної державної допомоги, визначеної Законом.

4. Державна допомога суб'єкту господарювання відповідно до цього Закону не надається у разі наявності одного з таких випадків:

- 1) суб'єкт господарювання має заборгованість:
 із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

із сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
із виплати заробітної плати;

перед державним (місцевим) бюджетом понад 6 місяців;

2) суб'єкт господарювання визнаний у встановленому порядку банкрутом або стосовно нього порушено справу про банкрутство, або відкрито ліквідаційну процедуру;

3) суб'єкт господарювання визнає свою неспроможність своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами через незадовільний стан фінансово-господарської діяльності».

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 4 програми державної допомоги у сфері зайнятості населення є чинними. Програми чинної державної допомоги у сфері зайнятості населення приведено у відповідність із законодавством про державну допомогу.

3.4. Сфера захисту прав осіб з інвалідністю

У сфері захисту прав осіб з інвалідністю наявні 2 програми чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, які містяться в реєстрі державної допомоги та щодо яких Комітет прийняв рішення від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р.

Відповідно до згаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є чинною допустимою державною допомогою відповідно до Закону внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання.

Крім того, Комітет надав Мінсоцполітики рекомендації від 29.09.2022 № 3-рк про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом (з урахуванням рішень Комітету від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р).

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (стаття 20); Порядок використання суми адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, що надійшли до державного бюджету, затверджений постановою КМУ	Мінсоцполітики	Захист прав осіб з інвалідністю	Державна допомога надається з метою створення нових та збереження діючих робочих місць для осіб з інвалідністю та підтримки діяльності підприємств громадських організацій осіб з інвалідністю. Державна допомога надається за рахунок коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю роботодавцям, які працевлаштовують осіб з інвалідністю, та підприємствам громадських організацій осіб з інвалідністю у

від 31.01.2007
№ 70;

наказ
Мінсоцполітики
від 06.09.2010
№ 270 «Про
затвердження
Інструкції з надання
фінансової
допомоги на
поворотній і
безповоротній
основі та цільової
позики за рахунок
сум
адміністративно-
господарських
санкцій та пені, що
надходять до
державного
бюджету за
невиконання
нормативу робочих
місць для
працевлаштування
інвалідів»,
зареєстрований в
Міністерстві
юстиції України
20.10.2010 за
№ 954/18249

формах дотації,
фінансової допомоги на
поворотній та
безповоротній основі та
позики.

Комітет здійснив оцінку
допустимості державної
допомоги відповідно до
критеріїв оцінки
допустимості державної
допомоги суб'єктам
господарювання на
працевлаштування
окремих категорій
працівників та створення
нових робочих місць,
затверджених
постановою КМУ
від 31.01.2018 № 33

2 ПКУ (статті 142,
197, 282);

Закон України «Про
основи соціальної
захищеності осіб з
інвалідністю в
Україні» (статті
14-1, 14-2);

постанова КМУ
від 08.08.2007
№ 1010 «Про
затвердження
Порядку надання
дозволу на право
користування
пільгами з
оподаткування для

Мінсоцполіти-
ки

Захист прав
осіб з
інвалідністю

Державна допомога
надається з метою
підтримки діяльності
підприємств, які
засновані громадянськими
об'єднаннями осіб з
інвалідністю, на яких
працює понад 50
відсотків осіб з
інвалідністю.

Державна допомога
надається у формі
податкових пільг –
підприємства
звільняються від
оподаткування податком
на прибуток підприємств
та від сплати податку на
землю, звільняються від

підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю»; наказ Мінсоцполітики від 05.09.2013 № 545 «Деякі питання надання державної допомоги підприємствам та організаціям, які засновані громадськими організаціями інвалідів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 19.09.2013 за № 1620/24152

оподаткування податком на додану вартість операції підприємств з постачання товарів та послуг (за деяким винятком).

Комітет здійснив оцінку допустимості державної допомоги відповідно до Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць, затверджених постановою КМУ від 31.01.2018 № 33

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, Комітет звернувся до Мінсоцполітики щодо надання інформації, зокрема, про вжиті або заплановані заходи щодо внесення змін до умов надання державної допомоги суб'єктам господарювання шляхом дотримання встановлених умов допустимості державної допомоги, викладених у рішеннях Комітету від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінсоцполітики, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Листом від 08.05.2026 № 1903-19618/03-26 Мінсоцполітики не надало інформації щодо вжитих або запланованих заходів із внесення змін до умов надання державної допомоги суб'єктам господарювання з метою дотримання встановлених умов допустимості державної допомоги, визначених рішеннями Комітету від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р, а також щодо обсягів такої підтримки та кількості її отримувачів.

Водночас було розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю» від 18.11.2022 № 5344-д, яким, зокрема, передбачалося змінити підхід до регулювання питань зайнятості осіб з інвалідністю та запровадити надання підтримки суб'єктам господарювання з урахуванням вимог законодавства у сфері державної допомоги.

15.01.2025 прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права осіб з інвалідністю на працю» за № 4219-ІХ. Згідно з внесеними цим Законом змінами до статті 11 Закону України «Про основи соціальної захищеної осіб з інвалідністю в Україні» підтримка суб'єктів господарювання, передбачена цим Законом, здійснюється з урахуванням положень Закону.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації 2 програми державної допомоги у сфері захисту прав осіб з інвалідністю є чинними. Реалізація таких програм державної допомоги має враховувати правила державної допомоги. Умови їх допустимості, визначені в рішеннях Комітету від 13.06.2019 № 426-р та № 427-р, мають бути відображені у правових підставах надання державної допомоги.

Отже, враховуючи викладене, Мінсоцполітики необхідно забезпечити приведення нормативно-правових актів, відповідно до яких реалізуються зазначені програми державної допомоги, у відповідність із вимогами законодавства у сфері державної допомоги та умовами допустимості, визначеними у відповідних рішеннях Комітету.

3.5. Сфера фізичної культури і спорту

У сфері фізичної культури і спорту наявна одна програма чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, яка міститься в реєстрі державної допомоги та щодо якої Комітет прийняв рішення від 22.01.2019 № 25-р, від 22.01.2019 № 26-р, від 27.02.2019 № 129-р, від 11.11.2021 № 625-р, від 18.11.2021 № 635-р.

Відповідно до вищезгаданих рішень Комітет визнав, що державна допомога є допустимою державною допомогою відповідно до Закону внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання та виконання зобов'язань.

Крім того, Комітет надав Мінмолодьспорту рекомендації від 08.09.2022 № 2-рк про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом (з урахуванням рішень Комітету від 22.01.2019 № 25-р та від 27.02.2019 № 129-р).

№	Підстава надання державної допомоги	Надавач державної допомоги	Сфера	Опис програми
1	Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні»; БКУ (стаття 87); постанова КМУ від 18.01.2006 № 30 «Про затвердження Порядку надання закладу фізичної культури і спорту статусу бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки і переліку закладів, яким надано такий статус»; постанова КМУ від 29.07.2015 № 596 «Про затвердження переліків закладів фізичної культури і спорту всеукраїнського рівня, які фінансуються з державного бюджету,	Мінмолодьспорт	Розвиток фізичної культури та спорту – підтримка баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки	Державна допомога надається з метою створення, збереження та розвитку спортивної інфраструктури. Державна допомога надається у формі фінансування за рахунок коштів Державного бюджету (капітальні та поточні трансферти) та у формі податкових заходів. Державна допомога у формі бюджетного фінансування надається закладам фізичної культури і спорту, яким надано статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, на поточне утримання (оплата комунальних послуг, поточні ремонти, транспортні витрати тощо),

баз олімпійської, паралімпійської і дефлімпійської підготовки та всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування, суб'єктів паралімпійського руху, які отримують фінансову підтримку з державного бюджету»²⁰⁾;
 постанова КМУ від 01.03.2017 № 115 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року» (зі змінами)²¹⁾;
 постанова КМУ від 28.02.2011 № 199 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки паралімпійського руху в Україні»;
 постанова КМУ від 29.02.2012 № 152 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку фізичної

реконструкцію та придбання інвентарю і обладнання; центрам паралімпійської та дефлімпійської підготовки на організаційне та матеріально-технічне забезпечення їх діяльності. Державна допомога у формі податкових заходів передбачає, що не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, об'єкти нерухомості баз олімпійської та паралімпійської підготовки, від сплати земельного податку звільнюються бази олімпійської та паралімпійської підготовки. Для баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки річна орендна плата за земельну ділянку не може перевищувати 0,1 відсотка нормативної грошової оцінки. Комітет здійснив оцінку допустимості

²⁰⁾ Відповідно до змін, внесених постановою КМУ від 04.04.2025 № 432, назва постанови КМУ від 29.07.2015 № 596 є такою: «Про затвердження переліків закладів фізичної культури і спорту всеукраїнського рівня, які фінансуються з державного бюджету, баз олімпійської, паралімпійської і дефлімпійської підготовки та всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування, суб'єктів паралімпійського руху, які отримують фінансову підтримку з державного бюджету, національних спортивних федерацій з олімпійських та неолімпійських видів спорту, які залучені до виконання державних програм і заходів з питань фізичної культури та спорту за рахунок коштів державного бюджету».

²¹⁾ Відповідно до змін, внесених постановою КМУ від 24.01.2025 № 80, назва постанови КМУ від 01.03.2017 № 115 є такою: «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2025 року».

культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту»; ПКУ (статті 266, 282, 288); постанова КМУ від 24.10.2018 № 871 «Про затвердження переліку баз олімпійської та паралімпійської підготовки, об'єкти нежитлової нерухомості яких не є об'єктом оподаткування, переліку баз олімпійської та паралімпійської підготовки, що звільняються від сплати земельного податку, та переліку баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, розмір орендної плати за земельні ділянки яких не може перевищувати 0,1 відсотка нормативної грошової оцінки».

державної допомоги на підставі статті 264 Угоди про асоціацію та відповідно до статті 55 Регламенту № 651/2014

З метою оновлення інформації, викладеної у Звіті щодо інвентаризації 2024, Комітет звернувся до Мінмолодьспорту стосовно надання інформації, зокрема, про вжиті або заплановані заходи щодо внесення змін до умов надання державної допомоги суб'єктам господарювання шляхом дотримання встановлених умов допустимості державної допомоги, викладених у вищевказаних рішеннях Комітету.

За результатом опрацювання отриманої відповіді від Мінмолодьспорту, а також іншої наявної в Комітеті інформації встановлено таке.

Мінмолодьспорту листами від 16.02.2026 № 1636/5.4 та від 20.02.2026 № 1846/11.1 надало загальний обсяг наданої підтримки суб'єктам господарювання за програмою у 2024 році, який становив 255 938 074,2 грн, у 2025 році – 261 126 729,7 грн.

Слід зазначити, що після внесення до реєстру державної допомоги, що існувала до 02.08.2017, зазначеної програми постановою КМУ від 13.02.2024 № 161 затверджено Критерії щодо спортивної інфраструктури, які розроблені відповідно до Угоди про асоціацію та з урахуванням *acquis* ЄС: зокрема, статті 55 Регламенту, Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107(1) Договору про функціонування ЄС (2016/С 262/01). Тобто після затвердження зазначених Критеріїв підходи до оцінки державної допомоги щодо спортивної інфраструктури не змінилися.

У листі Мінмолодьспорту від 16.02.2026 № 1636/5.4 зазначається, що стосовно рекомендації Комітету від 08.09.2022 № 2-рк по Рішенню від 22.01.2019 № 25-р про усунення або мінімізацію негативного впливу на конкуренцію та приведення державної допомоги у відповідність із Законом у зв'язку з прийняттям Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для провадження діяльності, пов'язаної із спортивною інфраструктурою, затверджених постановою КМУ від 13.02.2024 № 161, Міністерство здійснює роботу з усунення або мінімізації негативного впливу на конкуренцію державної допомоги відповідно до рекомендацій Комітету від 08.09.2022 № 2-рк.

Робота щодо аналізу внесення можливих змін до нормативно-правових актів з метою виконання зобов'язань, визначених в резолютивній частині рішення Комітету від 27.02.2019 № 129-р про державну допомогу базам олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки у формі встановлення пільг зі сплати земельного податку, податку на нежитлову нерухомість та на орендну плату, передбачених постановою КМУ від 24.10.2018 № 871 «Про затвердження переліку баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, об'єкти нежитлової нерухомості яких не є об'єктом оподаткування, що звільняються від сплати земельного податку та розмір орендної плати земельного податку яких не може перевищувати 0,1 відсотка нормативної грошової оцінки», буде відновлена після припинення воєнного стану.

В результаті опрацювання всієї наявної в Комітеті інформації одна програма державної допомоги у сфері фізичної культури і спорту є чинною. Реалізація такої програми державної допомоги має враховувати правила державної допомоги. Умови її допустимості, визначені в рішеннях Комітету від 22.01.2019 № 25-р, від 22.01.2019 № 26-р, від 27.02.2019 № 129-р, від 11.11.2021 № 625-р, від 18.11.2021 № 635-р, мають бути відображені у правових підставах надання державної допомоги.

Отже, Мінмолодьспорту необхідно забезпечити приведення нормативно-правових актів, відповідно до яких реалізується зазначена програма державної допомоги, у відповідність із вимогами законодавства у сфері державної допомоги та умовами допустимості, визначеними у відповідних рішеннях Комітету.

Розділ 4. Висновки

У межах підготовки цього Звіту було здійснено оновлення та повторний аналіз інформації щодо програм, які містили ознаки чинної державної допомоги та про які зазначалось у Звіті щодо інвентаризації 2024. Було проаналізовано актуальний статус відповідних програм підтримки, зміни у нормативно-правових актах, відповідальних надавачів державної допомоги, виявлено нові програми, що містять ознаки чинної державної допомоги.

В результаті повторного аналізу встановлено, що на 15.05.2026 ознаки чинної державної допомоги містять 57 програм, детальна інформація щодо яких наведена у додатку до цього Звіту.

Програми, які містять ознаки чинної державної допомоги, стосуються підтримки у таких сферах: транспорт, надання послуг поштового зв'язку, дорожнє господарство (8 програм); навколишнє природне середовище (7 програм); освіта і науково-технічна діяльність, трансфер (передача) технологій (6 програм); культура та охорона культурної спадщини (6 програм); енергетична ефективність (4 програми); інвестиційна політика та розвиток підприємництва (4 програми); енергетика (3 програми); інші заходи підтримки (3 програми); соціальна політика (2 програми); будівництво та управління об'єктами державної власності (2 програми); заходи підтримки місцевих органів влади (2 програми); стратегічні галузі промисловості (одна програма); інноваційна діяльність (одна програма); міжбюджетні відносини та місцеві бюджети (одна програма); державна регіональна політика (одна програма); охорона здоров'я (одна програма); харчова промисловість (одна програма); фізична культура і спорт (одна програма); медіа (одна програма); туризм (одна програма); експортно-імпортна діяльність (одна програма).

Інвентаризація чинної державної допомоги є одним з елементів виконання ключового показника (closing benchmark) за переговорним розділом 8 «Конкурентна політика». Програми чинної державної допомоги мають бути включені до реєстру державної допомоги, а також приведені у відповідність із законодавством про державну допомогу для повного виконання ключового показника (closing benchmark).

Враховуючи активний переговорний процес щодо вступу України в ЄС, надавачам державної допомоги необхідно забезпечити відповідність програм підтримки суб'єктів господарювання законодавству про державну допомогу у відповідних сферах, зокрема критеріям оцінки допустимості державної допомоги, з урахуванням інформації, яка наведена у розділі 2 цього Звіту.

Крім того, після відновлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу зазначені програми мають бути повідомлені Комітету у порядку, встановленому Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», на виконання підпункту 1 пункту 97 Плану заходів з виконання рекомендації Європейської комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 300-р.